

Innkalling til møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

03.06.2026 kl. 12:30

Møterom 546

Innkalles:

Magne Strandberg (leder) (a)
Bjørn Henning Østenstad (nestleder) (a)
Ingun Fornes (a)
Linda Midtun (b)
Mari Anne Franklin (c)
Elida Bauge (d)
Tord Sviland Meyer (d)

Sekretær: Ingvild J. Strand

Kontakt: studieutvalget.jurfa@uib.no

Elements: 2026/219

Neste møte: 09.09.2026, kl. 12:30 i møterom 546.

Saksliste

Sak	Godkjenning av innkalling og dagsorden
25/26	
	Innkalling: Dagsorden:
Sak	Orienteringssaker
26/26	
1	Protokoll fra SU 29.04.2026.
2	Fullmaktsvedtak: a) Endring i emnebeskrivelse JUS215 - Hjelpemiddel til eksamen b) JUS100-1 Litteraturendring c) Litteraturendring JUS2301 og JUS3501 Free Movement under EU and EEA Internal Market Law d) LLM399 Master's thesis - masteroppgave som gruppearbeid e) Litteraturendring JUS2319 og JUS3519 International Civil Procedure f) Litteraturendring JUS2304 og JUS3504 Comparative Private Law g) Litteraturendring JUS3513 Human Rights and Welfare Policies <i>Fullmaktsvedtakene fås ved henvendelse til studieutvalget.jurfa@uib.no</i>
3	Muntlig orientering fra utvalgsleder om overgang fra MittUiB til nye Canvas

4	NOKUTs evaluering av rettsvitenskapsutdanningene - Orientering om evalueringsmandat
Sak 27/26	Saker til drøftelse/høring/uttalelse
1	<p>Presentasjon av UiB sin studentrekrutteringsstrategi ved Jørgen Thune Johnsen og Maren Bjotveit fra Kommunikasjonsavdelingen ved UiB. Oppfølging av eventuelt-sak fra møtet 4.3.26.</p> <p>Forslag til uttalelse:</p>
2	<p>Studieutvalgets innspill til kunnskapsgrunnlag for bemanningsstrategi for Det juridiske fakultet</p> <p>Forslag til uttalelse: Studieutvalget slutter seg til de anbefalingene som er gitt av studiedekan.</p>
3	<p>Oppdatering før studieåret 2026/2027: oppgaveskriving og kommenteringsverktøy – Ettersendes</p> <p>Forslag til uttalelse:</p>
4	<p>Endring av utfyllende regler § 5-6 Faglig godkjenning; virkning for utdanningsplanen</p> <p>Forslag til uttalelse: Studieutvalget anbefaler fakultetsstyret å vedta følgende endring av Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen § 5-6:</p> <p style="text-align: center;"><i>§ 5-6 Faglig godkjenning; virkning for utdanningsplanen</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Studenter som har fått innvilget faglig godkjenning av emner i masterstudiet, kan ikke regne med å få en tilpasset utdanningsplan, med mindre godkjenningen gjelder hele studieår. Man vil som hovedregel følge sitt kull, og må regne med å ta mindre enn 60 studiepoeng de studieårene som inneholder emner man har fått fritak fra eller har fått godkjent. Dette kan også innebære at utdanningsplanen inneholder tomme semestre.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Studenter som har fått innvilget faglig godkjenning av hele studieår i masterstudiet, kan ikke regne med å få opprykk til et høyere kull. Dersom det ikke er ledig plass på et høyere kull, vil studenten få reservert studieplassen for å følge sitt opprinnelige kull.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Studenter som etter faglig godkjenning får færre studiepoeng enn 300 i samlet grad, må supplere med ekstra valg- eller spesialemerne.</i></p>
5	<p>Dimensjonering av opptak høst 2026 – Ettersendes</p> <p>Forslag til uttalelse:</p>

6	<p>Midlertidig oppretting av emnene JUS2324 og JUS3524 American Constitutional Law, høst 2026</p> <p>Forslag til uttalelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • JUS2317/JUS3517 Comparative European Constitutional Law undervises ikke høstsemesteret 2026. • Studieutvalget ber fakultetsstyret om å opprette de midlertidige emnene JUS2324 og JUS3524 American Constitutional Law for høsten 2026.
7	<p>Emneevaluering JUS391 Juridiske utredninger</p> <p>Forslag til uttalelse:</p>
	<p>Vedtakssaker</p>
<p>Sak 28/26</p>	<p>Sensur- og protokollfrister 26-27</p> <p>Vedtaksforslag: Studieutvalget vedtar Sensur- og protokollfrister ved Det juridiske fakultet studieåret 2026/2027</p>
<p>Sak 29/26</p>	<p>Forkunnskapskrav for emner på 5. studieår</p> <p>Vedtaksforslag: Emnebeskrivelsen til JUS3555 Politi- og påtalerett endres slik:</p> <p><u>Krav til forkunnskaper</u> Det kreves at alle emner på tidligere studieår er bestått, se «Rekkefølge for emne i studiet» i Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen. Se likevel § 2-3 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen om tilpasset utdanningsplan.</p> <p>Det gis ikke dispensasjon fra kravet om å ha bestått JUS345 Strafferett og JUS346 Rettergang.</p> <p><u>Studenter skal som hovedregel ha bestått karakter i JUS345 Strafferett og JUS346 Rettergang. Studenter som har bestått arbeidskravene i JUS345 Strafferett og JUS346 Rettergang, som ikke fikk karakter til ordinær eksamen og som er oppmeldt til kontinuasjonseksamen før undervisningen i JUS3555 starter, kan få ta emnet.</u></p>
<p>Sak 30/26</p>	<p>LLM399 Instruks for veiledning av skriftlig masteroppgave</p> <p>Vedtaksforslag: Følgende tas inn i Instruks for vurdering av skriftlig masteroppgave for LLM399: <i>The students are not required to address implications for Norwegian law unless this is a topic they have decided to address in their master's thesis</i></p>
<p>Sak 31/26</p>	<p>Endring i Utfyllende regler § 3-5 - Frist for å søke frivillig gjentak til kontinuasjonseksamen i august</p> <p>Vedtaksforslag: Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen endres slik: § 3-5 Emner på første til fjerde studieår: frivillig gjentak</p>

1. *Studenter som har bestått kurset, inkludert eksamen, men som likevel ønsker å gjenta eksamen (frivillig gjentak):*

a. Studenten kan ikke delta på nytt i undervisningen utover forelesninger.

b. Hovedregel: Eksamen gjentas til ordinær eksamen

Unntak:

- JUS231 Obligasjonsrett kan også gjentas til første kontinuasjonseksamen etter gjennomført emne.

- Fra studieåret 2025/2026 kan eksamen i JUS345 Strafferett og JUS346 Rettergang også gjentas til første kontinuasjonseksamen etter gjennomført emne.

Studenter som ønsker å benytte seg av unntakene nevnt her, må søke mellom 1. februar og 10.juni. Fristen 10. juni er absolutt, og studenter som ikke søker innen fristen mister muligheten til å gjenta eksamen til kontinuasjonseksamen.

c. Eksamen i ett og samme emne kan gjentas inntil to ganger (se § 3-7 nr. 2 nedenfor om tellende forsøk), likevel med de begrensningene som går fram av nr. 2 og 3 nedenfor. Bestått masteroppgave kan ikke gjentas.

[...]

4. *Frivillig gjentak til kontinuasjonseksamen*

a. *Utreisende studenter*

Studenter som ikke kan møte til ordinær eksamen på grunn av utenlandsstudier, vil etter **melding søknad** til fakultetet få ta eksamen ved første kontinuasjonseksamen etter at de kommer tilbake fra utenlandsstudiene. Dette gjelder der semesterslutt for studenten er mindre enn to uker før eksamen hjemme.

Dersom tiden for semesterstart eller –slutt for studenten ved vertsinstitusjonen er til hinder for at studenten kan delta både ved neste ordinære eksamen og ved neste påfølgende kontinuasjonseksamen, kan studenten avlegge gjentakseksamen ved kontinuasjonseksamen før utveksling.

b. *Arbeidsgruppeledere*

Studenter som iht. arbeidsavtale som arbeidsgruppeleder ikke kan gjenta eksamen, kan søke om å få gjenta eksamen til kontinuasjonseksamen sommeren før arbeidsforholdet tar til.

c. *Retts hjelp*

Studenter som får godskrevet praksis fra Jussformidlingen eller tilsvarende som spesialemmet JUS325 Retts hjelp, får etter søknad gjenta fjerdeårsemner de har bestått for første gang etter praksisperioden til kontinuasjonseksamen.

d. *Frist for oppmelding*

Studenter som ønsker å gjennomføre frivillig gjentak til kontinuasjonseksamen etter reglene i a-c, må søke mellom 1. februar og 10.juni. Fristen 10. juni er absolutt, og studenter som ikke søker innen fristen mister muligheten til å gjenta eksamen til kontinuasjonseksamen.

	<p>Hvis fristen er før du har mottatt sensur i emnet du vurderer å melde deg til, må du likevel melde deg før fristen, og eventuelt trekke vurderingsmeldingen dersom du ikke skal ta eksamen. Se § 3-3.</p> <p>Endringen skal ha virkning fra og med studieåret 2026/2027.</p>
Sak 32/26	<p>Endring av utfyllende regler § 2-2 nr. 2 om JUS266-2-A Domsanalyse og domsskriving</p> <p>Vedtaksforslag: Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen § 2-2 nr. 2 b endres slik: § 2-2 Krav om engelskspråklig emne (...) <i>Kravet om engelskspråklig spesialemne på femte studieår gjelder ikke for studenter som:</i> (...) tar emnet JUS266-2-A Domsanalyse og domsskriving</p>
Sak 33/26	<p>Oppdatering av henvisninger i utfyllende regler</p> <p>Vedtaksforslag: Studieutvalget vedtar de foreslåtte endringene i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen.</p>
Sak 34/26	<p>JUS231 Obligasjonsrett - endringer i emnebeskrivelse og litteratur</p> <p>Vedtaksforslag: Emnebeskrivelsen og litteraturlisten i JUS231 Obligasjonsrett endres i tråd med forslagene fra de emneansvarlige.</p>
Sak 35/26	<p>JUS397 Masteroppgåve (70 sp) forskarline – endring i emnebeskrivelse og emneansvar</p> <p>Vedtaksforslag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Emnebeskrivelsen i JUS397 Masteroppgåve (70 sp) forskarline endres i tråd med forslaget fra de emneansvarlige. • Førsteamanuensis Knut Høivik er ikke emneansvarlig for JUS397 fra og med høsten 2026.
Sak 36/26	<p>JUS3555 Politi- og påtalerett - endring i emnebeskrivelse</p> <p>Vedtaksforslag: Emnebeskrivelsen til JUS3555 Politi- og påtalerett endres i tråd med forslaget fra de emneansvarlige, med unntak av vurderingsformen, som fortsatt skal være en 4 timers digital skoleeksamen.</p>
Sak 37/26	<p>JUS3552 Kommersiell voldgift - endring i litteraturlisten</p> <p>Vedtaksforslag: Litteraturlisten for JUS3552 Kommersiell voldgift endres i tråd med forslaget fra de emneansvarlige.</p>
Sak 38/26	<p>JUS2300 og JUS3500 EU and EEA Institutional Law and Policymaking - Endring av prøvingsform og adgang til emnene</p> <p>Vedtaksforslag:</p>

	<p>1. Prøvingsformen i emnene JUS2300 og JUS3500 EU and EEA Institutional Law and Policymaking endres fra hjemmeeksamen til skoleeksamen med flervalgsoppgaver (multiple choice).</p> <p>2. Emnene JUS2300 og JUS3500 EU and EEA Institutional Law and Policymaking stenges for studenter som ikke tar minst ett annet EU/EØS-rettsemne samme semester.</p>
Sak 39/26	<p>JUS346 Rettergang - Endring av emneansvar og litteraturliste</p> <p>Vedtaksforslag:</p> <p>1. Professor Camilla Bernt trer fra 1. august 2026 inn som emneansvarlig i JUS346 Rettergang ved siden av professor Ørnulf Øyen.</p> <p>2. I straffeprosesdelen av emnet JUS346 Rettergang endres pensum til Ørnulf Øyen, Straffeprosess, 4. utgave, Fagbokforlaget 2026. Hele boka er pensum (unntatt kapittel 41).</p>
Sak 40/26	<p>Søknad om studiekvalitetsmidler - JUS100-1 og JUS212-1</p> <p>Vedtaksforslag:</p> <p>Maria Vea Lund innvilges 40 undervisningstimer fra studieutvalgets studiekvalitetsmidler til utforming av oppgavetekst og veiledning til arbeidsgruppelederene til felles øvingsoppgave for JUS100-1 og JUS212-1.</p>
Sak 41/26	<p>JUS390 og JUS392 Masteroppgave - endring i emnebeskrivelser</p> <p>Vedtaksforslag:</p> <p>Emnebeskrivelsen i JUS390 og JUS392 Masteroppgåve endres slik at følgende legges til under "Vurderingsformer":</p> <p><i>Eit av læringsmåla i emnet er at studenten etter gjennomført masteroppgåve skal kunne «planlegge og gjennomføre eit større juridisk arbeid innan ein gitt frist». Dette føreset at ein tar høgde for at sjukdom eller andre forhold kan medføre fråvæer eller redusert arbeidskapasitet i løpet av skriveperioden. Dersom ein meiner å ha krav på tilrettelegging etter uhl. §§ 10-5 og 10-6, er det viktig at ein søker om dette så tidleg som mogleg. Dersom ein ikkje leverer innan fristen, kan ein søkje om å få levere masteroppgåva påfølgjande semester.</i></p>

Eventuelt

Magne Strandberg
Leder

Ingvild J. Strand
Sekretær

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 26/26-4
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

NOKUTs evaluering av rettsvitenskapsutdanningene - Orientering om evalueringsmandat

---

I styresak 81/25 ble styret orientert om den forestående evalueringen av rettsvitenskapsutdanningene. Mandat for evalueringen er nå klar og ligger vedlagt saken her. Mandatet er delt i to hovedtema:

Evalueringstema 1: Faglig innhold i studieprogrammene

- a) I hvilken grad er det faglige innholdet lagt opp slik at studentene får kunnskap, ferdigheter og kompetanse som er viktige i arbeidslivet og/eller videre studier?
- b) Hva er styrker, svakheter og utviklingsmuligheter ved hvordan studieprogrammene, gjennom innholdet i utdanningen, legger til rette for at studentene kan få kunnskapene, ferdighetene og kompetansene som er beskrevet i mandatet?

Evalueringstema 2: Undervisning og vurdering

- a) I hvilken grad er undervisnings- og vurderingsformene utformet for at studentene skal oppnå kunnskapene, ferdighetene og kompetansen som kreves i arbeidslivet og for videre utdanning?
- b) Hva er styrkene og svakhetene til de ulike studieprogrammenes tilnærming til undervisningen i, og vurderingen av, studentenes kunnskaper og kompetanse i juridisk metode og praktiske arbeidslivsrelevante ferdigheter?

Fakultetet skal bidra i arbeidet med en selvevaluering etter mal som vi mottar fra NOKUT i starten av juli. NOKUT ønsker at sentrale aktører tilknyttet studieprogrammet skal involveres i arbeidet med å svare på denne evalueringen. For fakultetets del vil det innebære at studiedekanen sammen med administrasjon tar utgangspunkt i de data vi allerede har, og vil deretter supplere med innspill og møter der det er behov. Selvevalueringen skal sendes til NOKUT i november 2026. NOKUT vil deretter gjennomføre digitale institusjonsbesøk mellom januar og mars der aktuelle vil bli innkalt til å delta.

26.05.2026
MAGST/NIØS

Vedlegg: Mandat for evalueringen av rettsvitenskapsutdanningene

Vedlegg

Mandat for NOKUTs evaluering av rettsvitenskapsutdanningene

Innhold

Innledning	8
Evalueringens formål.....	9
Evalueringens bakgrunn.....	10
Evalueringens sakkyndige komite	10
Forarbeid	11
Kartlegging	11
Innspillsmøter.....	11
Referansegruppe	12
Evalueringens tematiske omfang	12
Evalueringstema 1: Faglig innhold i studieprogrammene	13
Evalueringstema 2: Undervisning og vurdering	15
Evalueringsprosessen	17
Planlegging	17
Datainnsamling og analyse.....	17
Evalueringsrapporten	18
Om bruk av kunstig intelligens i evalueringsarbeidet	18
Oppfølging av evalueringen etter at rapporten har blitt publisert.....	19
Tentativ milepælsplan	19
Henvendelser, bekymringsmeldinger og klagemulighet	20

Innledning

Dette dokumentet legger frem mandatet for [NOKUTs evaluering av rettsvitenskapsutdanningene](#) (2026–2028), inkludert informasjon om evalueringens formål og bakgrunn, den sakkyndige komiteen, evalueringens tematiske omfang, evalueringsprosessen, evalueringsrapporten og en tentativ milepælsplan.

Følgende studieprogrammer inngår i evalueringen:

Institusjon	Studieprogram
Handelshøyskolen BI	Bachelor i rettsvitenskap Master i rettsvitenskap (2-årig)
Høgskolen i Molde	Bachelor i rettsvitenskap
Universitetet i Agder	Rettsvitenskap, bachelorprogram Rettsvitenskap, masterprogram (2-årig)
Universitetet i Bergen	Masterprogram i rettsvitenskap (2-årig) Masterprogram i rettsvitenskap (5-årig)
Universitetet i Innlandet	Bachelor i rettsvitenskap
Universitetet i Oslo	Rettsvitenskap - master (5-årig)
Universitetet i Stavanger	Rettsvitenskap, bachelorstudium Rettsvitenskap, masterstudium (2-årig)
Universitetet i Sørøst-Norge	Bachelor i jus
Universitetet i Tromsø	Rettsvitenskap - master (5-årig)

De ni institusjonene ble først informert om evalueringen i juni 2025, og evalueringen starter formelt opp ved publisering av evalueringsmandatet i april 2026. Evalueringsrapporten skal etter planen lanseres våren 2028.

NOKUTs evalueringer av utdanningskvalitet skal være i tråd med [Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area](#), som er operasjonalisert i [Prinsipper for NOKUTs eksterne evalueringsvirksomhet](#). Dere finner mer informasjon om NOKUTs evalueringer her: <https://www.nokut.no/utdanningskvalitet/evalueringer-av-utdanningskvalitet/>

Evalueringens formål

Evalueringer for å vurdere kvalitet i høyere utdanning er en sentral del av NOKUTs oppgaver (jf.

universitets- og høyskoleloven § 16-2 og 16-3). De skal bidra til kvalitetsutvikling ved institusjonene, til en kunnskapsbasert politikk for høyere utdanning og til tillit til høyere utdanning i befolkningen.

Evalueringen av rettsvitenskapsutdanningene tar for seg utvalgte sider ved utdanningskvaliteten i de tretten studieprogrammene. Innenfor disse avgrensede områdene skal evalueringsrapporten identifisere styrker og svakheter, kartlegge utfordringer og gi råd om tiltak – både på nasjonalt nivå og for hvert enkelt studieprogram.

NOKUT legger vekt på at evalueringen skal ta hensyn til faglig egenart og at den skal være til nytte for utdanningsmiljøene. Vi involverer derfor evalueringsdeltakerne og andre nøkkelinteressenter i valg av evalueringstema, slik at de kan løfte frem sider ved utdanningskvaliteten de erfarer som spesielt sentrale eller krevende og som de ønsker mer kunnskap om.

Evalueringens bakgrunn

I tråd med forslaget til [rammeverk for evaluering av forskning og høyere utdanning](#) er det et mål at NOKUT og Forskningsrådet koordinerer evalueringer av henholdsvis utdanning og forskning innenfor tilsvarende fagområde. Forskningsrådet skal i den kommende perioden evaluere humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning. Forskningsrådet gjennomførte imidlertid en separat evaluering av rettsvitenskapelig forskning som ble ferdigstilt høsten 2021, og resultatene fra denne evalueringen blir nå fulgt opp ved institusjonene. Selv om rettsvitenskap derfor ikke inngår i den kommende forskningsevalueringen innenfor HUMSAM, er resultatene fra forskningsevalueringen fra 2021 fortsatt tilstrekkelig aktuelle til at evaluering av rettsvitenskapelige utdanninger vil passe inn i målene for rammeverket. Forskningsrådet har evaluert hvert fagområde om lag hvert tiende år. Det vil derfor være mange år til neste gang de evaluerer rettsvitenskap.

I og med at det vil være lenge til det er mulig å gjøre en evaluering av rettsvitenskap dersom vi skal følge rammeverket, vurderer vi at det er et godt tidspunkt å sette i gang med dette nå. Det er imidlertid også andre forhold som har påvirket beslutningen. I 2015 ble det mulig å tilby rettsvitenskap oppdelt i bachelor- og mastergrader, og i 2021 ble gradsretten i rettsvitenskap utvidet slik at flere institusjoner kunne tilby mastergrad, riktignok etter søknad til NOKUT. Det har derfor skjedd større endringer de siste årene som gjør dette til et passende tidspunkt å gjennomføre en evaluering. For eksempel vil nye programmer, som mastergradene ved BI, UiA og UiS, fortsatt være i utvikling. Vi tror at det er nyttig at de på et tidlig tidspunkt får mulighet til å sammenlikne seg og lære av de institusjonene som har tilbudt master i rettsvitenskap lenge. Det kan være lettere å gjøre nødvendige endringer nå i en tidlig fase enn om en del år. Tilsvarende tror vi det vil være nyttig for de etablerte utdanningsmiljøene å sammenligne seg med de nye, som kanskje har andre opplegg eller vektlegginger innenfor aktuelle kvalitetsområder.

Vi planlegger for å inkludere alle institusjonene, også de som kun tilbyr bachelorgrad. I og med at alle de nye institusjonene har en 3+2-modell hvor det finnes selvstendige bachelor- og

mastergradsutdanninger, så finnes det et godt sammenlikningsgrunnlag også for institusjonene som kun tilbyr bachelorgrad. Det gir også dem mulighet til å utvikle seg gjennom en slik evaluering.

Evalueringens sakkyndige komite

Vurderingene av utdanningskvalitet gjøres av evalueringens sakkyndige komite, som arbeider på oppdrag fra NOKUT. NOKUT har ansvar for evalueringsmetode, for datainnsamling og kvantitativ analyse, for dialog med evalueringsdeltakerne og for administrativ støtte til komiteen gjennom evalueringsperioden. Dette inkluderer rollen som sekretariat for de sakkyndiges arbeid med sluttrapporten.

Institusjonene som deltar i evalueringen, fikk tilsendt NOKUTs forslag til sakkyndig komite 02.03.26.

Forslaget til sakkyndig komite var basert på innspillene vi mottok fra interessentene og [Prinsipper for NOKUTs eksterne evalueringsvirksomhet](#). Institusjonene hadde mulighet til å uttale seg om forslaget før komiteen ble formelt oppnevnt.

Dette er den sakkyndige komiteen:

- Tone Linn Wærstad, Universitetet i Oslo (komitéleder)
- Claes Martinsson, Göteborgs universitet
- Birgit Feldtmann, Aalborg Universitet
- Knut Bergo, Handelshøyskolen BI

- Stig Eidissen, KS (arbeidslivsrepresentant)
- Irene Dotterud-Flaa, Universitetet i Agder (student) For mer informasjon om

komiteen, se evalueringens nettside:

<https://www.nokut.no/utdanningskvalitet/prosjekter-i-nokut/evaluering-av-rettsvitenskap/>

Komiteen skal utvikle en felles forståelse for utdanningskvalitet innenfor de valgte

evalueringstemaene i rettsvitenskapsutdanningene, og evalueringen skal ta hensyn til programmenes egenart og kontekst.

NOKUT skal sørge for at sakkyndige er habile i den aktuelle saken. Sakkyndige kan for eksempel ikke delta i komiteens vurdering av en institusjons studieprogram hvis de har et ansettelsesforhold eller er student ved samme institusjon. Komiteens medlemmer skal da heller ikke delta i sin institusjons eget arbeid med evalueringen. Habilitetsvurderingene innebærer følgende:

- Tone Linn Wærstad er ansatt ved Universitetet i Oslo og vil ikke delta i komiteens vurdering av studieprogrammet til UiO
- Knut Bergo er ansatt ved Handelshøyskolen BI og vil ikke delta i komiteens vurdering av studieprogrammene til BI
- Stig Eidissen er ansatt som førsteamanuensis II ved Handelshøgskolen på UiT veileder mastergradsstudenter på Juridisk fakultet ved UiT og vil ikke delta i komiteens vurdering av studieprogrammet til UiT.
- Irene Dotterud-Flaa er student ved UiA og vil ikke delta i komiteens vurdering av studieprogrammene til UiA

Forarbeid

Kartlegging

Som en del av forberedelsene til evalueringen har NOKUT kartlagt studieprogrammene som inngår. Kartleggingen er basert på registerdata fra DBH, data fra Studiebarometeret, programmenes studieplaner, lokale periodiske evalueringer og programrapporter (der periodiske evalueringer ikke var tilgjengelige), kandidatundersøkelser, relevante akkrediteringsrapporter, relevante forskningsartikler, forskningsevalueringen JUREVAL og diverse utredninger. Kartleggingen bidro til NOKUTs kunnskapsgrunnlag for dialogen med evalueringsdeltakerne og andre interessenter, for utarbeidingen av evalueringsmandatet og for det videre evalueringsarbeidet.

Innspillmøter

I oktober 2025 til februar 2026 hadde NOKUT digitale innspillmøter med interessenter. I møtene informerte vi om evalueringens formål og om evalueringsprosessen, og vi ba om

innspill til hvilke tema det ville være nyttig å undersøke gjennom evalueringen og til hva slags erfaring, perspektiver og kompetanse vi burde inkludere i den sakkyndige komiteen. Oversikt over innspillsmøtene og oppsummering av innspillene vi mottok finnes her:

<https://www.nokut.no/utdanningskvalitet/prosjekter-i-nokut/evaluering-avrettsvitenskap/#innspillsmoter>

Referansegruppe

Evalueringen har en ekstern referansegruppe som gjennomfører to digitale møter i løpet av prosjektperioden. I det første møtet ga referansegruppa tilbakemeldinger på NOKUTs forslag til evalueringstema, som var basert på NOKUTs kartlegging og på innspillene vi oppsummerer ovenfor. Vi fikk tilbakemeldinger på formuleringen av nøkkelspørsmål, på formidlingen av hva som inngikk i hvert tema og ønsker om utvidelser av evalueringstema. NOKUT og den sakkyndige komiteen brukte referansegruppas tilbakemeldinger i arbeidet med å justere evalueringsmandatet. I det andre møtet vil NOKUT be referansegruppa om tilbakemeldinger på utkast til selvevalueringsskjemaet.

Referansegruppa består av én representant fra hver av de ni institusjonene som tilbyr en eller flere gradsutdanninger innenfor rettsvitenskap, to studentrepresentanter og representanter fra arbeidsgiver- og arbeidstakersiden. For mer informasjon om referansegruppa, se <https://www.nokut.no/utdanningskvalitet/prosjekter-i-nokut/evaluering-avrettsvitenskap/#referansegruppe>

Evalueringens tematiske omfang

Evalueringens tematiske omfang er avgrenset av evalueringstemaene, som spesifiserer hvilke sider ved utdanningskvaliteten evalueringen skal se nærmere på. Hvert tema er operasjonalisert i nøkkelspørsmål som skal veilede komiteens vurderingsarbeid. Evalueringstema og nøkkelspørsmål er basert på NOKUTs forarbeid, innspillene vi mottok fra oktober 2025 – februar 2026 og tilbakemeldinger fra referansegruppa og den sakkyndige komiteen. Innspill og tilbakemeldinger er vurdert opp mot evalueringens formål, rammer og muligheter for å innhente et relevant og tilstrekkelig datagrunnlag.

Evalueringstemaene er utformet på et overordnet nivå slik at det er mulig å ta hensyn til nivå og egenart på studieprogrammene som inngår i evalueringen. I denne evalueringen har begge temaene et felles fokus, ved at vi i begge vil ta sikte på å undersøke hvorvidt programmene gir studentene ferdigheter og kompetanser som er viktige i arbeidslivet og/eller for videre studier. I første tema (faglig innhold) vil vi gå bredt til verks, mens i tema 2 (undervisning og vurdering) vil vi gå i dybden på noen deler av programmene og fokusere på noen få ferdigheter og kompetanser.

Med «evalueringstema» mener vi de sidene ved kvaliteten som evalueringen skal frembringe kunnskap om og bidra til å utvikle.

Med «nøkkelspørsmål» mener vi de problemstillingene eller spørsmålene den sakkyndige komiteen skal svare på gjennom evalueringsrapporten. Nøkkelspørsmålene konkretiserer hva komiteen skal undersøke og vurdere under hvert evalueringstema. Spørsmålene skal legge til rette for en evaluering som frembringer kunnskap om utdanningskvalitet i rettsvitenskapsutdanningene, og som munner ut i anbefalinger om tiltak for videre utvikling.

Nøkkelspørsmålene må være åpne nok til at de rommer kompleksiteten i utdanningen og lokal egenart, samtidig som det må være mulig for komiteen å besvare spørsmålene innenfor evalueringens tidsramme og ressurser.

Evalueringstema er videre konkretisert gjennom kulepunkter som viser hva komiteen planlegger å undersøke for å svare på nøkkelspørsmålene.

Arbeidet med evalueringstemaene skal belyse utdanningskvalitet fra ulike vinkler. Komiteen vil kunne bruke funn fra et tema til å belyse et annet tema, og evalueringsrapporten kan inkludere refleksjoner, vurderinger og anbefalinger som går på tvers av evalueringstemaene.

Komiteens vurderinger vil være basert på evalueringens datagrunnlag (se Datainnsamling og analyse for mer informasjon om datagrunnlaget), relevant internasjonal forskning og komiteens kunnskap og egne erfaringer fra arbeid med forskning, undervisning, studier og fra arbeidslivet.

For å støtte utarbeiding av anbefalinger for videre utvikling kan komiteen undersøke hva som hemmer og fremmer utdanningskvalitet innenfor evalueringstemaene.

Evalueringstema 1: Faglig innhold i studieprogrammene

Her skal vi undersøke om innholdet i utdanningene på en god måte bidrar til å gi studentene kunnskaper, ferdigheter og kompetanse som er viktige i arbeidslivet og/eller for videre studier. I og med at rettsvitenskapsutdanningen kan organiseres på to ulike måter, integrert master og frittstående bachelor- og mastergrader, vil vi også se på hvordan oppbygningen av

studieprogrammene bidrar til at studentene får den kompetansen de trenger. I dette temaet vil det tas hensyn til at nivå og omfang ikke er likt for bachelorprogrammer og masterprogrammer, ved at vi i evalueringen ser på utdanningenes bidrag til progresjon i kunnskap, kompetanse og ferdigheter. For institusjoner som tilbyr bachelorgrad vil det bli sett på om programmet gir et godt grunnlag for videre studier på mastergradsnivå. Det vil også bli vurdert i hvilken grad bachelorgraden i seg selv gir ferdigheter og kompetanse som er relevant for arbeidslivet. For institusjoner som tilbyr både bachelor- og mastergradsprogrammer vil vi se på innholdet i de to programmene i sammenheng.

Hvorfor har vi valgt dette temaet?

I innspillsmøtene ytret mange interessenter et ønske om å se på hvor godt studieprogrammene gir studentene kunnskap, ferdigheter og kompetanse de trenger når de skal ut i arbeidslivet eller fortsette med videre studier. Under dette temaet ble juridisk metode, praktiske ferdigheter og internasjonal rett fremhevet som områder der utdanningene kan ha utviklingspotensial. Det ble også uttrykt ønske om at vi skulle se på hvordan utdanningene er bygget opp. Noe som ble nevnt her var forholdet mellom rettsvitenskapsutdanning som en generalist- eller spesialistutdanning, hva som skal være obligatorisk og hva som skal være valgfritt og hvordan juridisk metode blir integrert i de ulike studieprogrammene. Referansegruppen pekte på et behov for å starte en diskusjon om hva som bør være felles og hvilket rom det er for egenart og spissing av studieprogram i rettsvitenskap. Den sakkyndige komiteen vil ta med seg balansen mellom valgfrihet og felles innhold på tvers av utdanninger som en overordnet dimensjon i diskusjonene og i vurderingene knyttet til evalueringstema 1.

På innspillmøtene ble også digital kompetanse og bruk av KI nevnt som temaer som evalueringen bør komme inn på. Utfordringen er imidlertid at utviklingen skjer raskt og at det er andre parallelle prosesser i sektoren hvor det arbeides med dette, blant annet i Malthe-Sørenssen-utvalget. Vi vurderer derfor at dette ikke er egnet som et eget tema i evalueringen, eller en type kompetanse vi bør se spesifikt på, men at det kan bli aktuelt å komme inn på dette under både dette temaet og tema 2.

Med utgangspunkt i innspill vi fikk gjennom møtene med institusjonene og andre interessenter vil vi i dette temaet spesielt kartlegge og vurdere innhold som skal bidra til å gi studentene følgende kunnskaper, ferdigheter og kompetanser:

- Kunnskaper og kompetanse i juridisk metode, inkludert evnen til å kunne anvende juridisk metode på ulike fag og problemstillinger
- Kunnskap og kompetanse på internasjonal rett, som EØS-rett og menneskerettigheter. ○ Herunder internasjonal retts rolle i norsk rett
- Ferdigheter i å analysere og redegjøre for rettslige spørsmål, -resonnementer og -løsninger innenfor ulike juridiske sjangere, så vel skriftlig som muntlig.
  - Eksempler på dette kan være praktikum, teori og domsanalyse, men også mer praktiske og arbeidslivsrelevante ferdigheter som avtaler, vedtak, prosedyre, formidling av juss til ikke-jurister mm.
- Evne til kritisk og etisk tenkning, blant annet ○ Kunnskap om, og ferdigheter i forskning ○ Studentenes forståelse av sin rolle i samfunnet
  - Evne til å identifisere eget behov for ytterligere kunnskap og til å kunne videreutvikle egen kompetanse

Oversikten er ikke ment som en uttømmende liste over de kunnskapene, ferdighetene og kompetansene som er viktige i rettsvitenskapsutdanningene. Utvalget er basert på innspill vi har fått fra interessentene og de sakkyndige, og vår vurdering at det gir muligheter for utvikling av studieprogrammene i etterkant av evalueringen. Det er sammenhenger mellom noen av punktene i oversikten, som internasjonal retts betydning for norsk rett og juridisk metode, som komiteen vil kunne se nærmere på.

For å belyse dette temaet vil den sakkyndige komiteen undersøke følgende spørsmål:

Nøkkelspørsmål for tema 1

- a) I hvilken grad er det faglige innholdet lagt opp slik at studentene får kunnskap, ferdigheter og kompetanse som er viktige i arbeidslivet og/eller videre studier?
- b) Hva er styrker, svakheter og utviklingsmuligheter ved hvordan studieprogrammene, gjennom innholdet i utdanningen, legger til rette for at studentene kan få kunnskapene, ferdighetene og kompetansene som er beskrevet i mandatet?

Tanken med de to spørsmålene er at spørsmål a) skal gi institusjonene og de sakkyndige mulighet til å se mer overordnet på innholdet i utdanningene. I tilknytning til dette spørsmålet vil man i evalueringen også kunne åpne opp en diskusjon om hva slags generell kompetanse som bør være felles for utdanningene, og behovet for ulike former for spesialisering. For å svare på spørsmålet kreves det bred kartlegging og sammenlikning av de ulike studieprogrammene. I spørsmål b) ønsker vi å gå mer i dybden på innholdet ved at det utelukkende blir vurdert om det er faglig innhold i studieprogrammene som gir studentene kunnskap, ferdighetene og kompetansene angitt over.

Under dette temaet ser komiteen for eksempel på:

- Oppbygning av studiene
  - Ulike modeller for rettsvitenskapsutdanning i Norge
  - De norske rettsvitenskapsutdanningene sammenlignet med tilsvarende utdanninger i Sverige og Danmark
  - Overganger mellom rettsvitenskapsutdanninger i Norge
- Faglig innhold i en bachelorgrad
  - Bachelorgradens relevans for arbeidslivet
  - Mulighet for opptak til mastergrad
  - Progresjon i bachelorgraden
- Faglig innhold i mastergrad (både integrert mastergrad og 3+2-modell)
  - Mastergradens relevans for arbeidslivet
  - Progresjon i mastergraden
  - Hva som er obligatorisk og hvilke valgmuligheter som finnes (inkl. mulighet for en flerfaglig profil)
- Hvordan de ulike typene kunnskap, kompetanser og ferdigheter vektlegges
  - Se på ulikheter mellom institusjonene
  - Mulighet for sammenlikning med Sverige og Danmark
- Forskningsbasert undervisning
- Bruk av litteratur
  - Forholdet mellom bruk av norsk og internasjonal litteratur
  - Forholdet mellom bruk av lærebok og forskningslitteratur
- Fagmiljøets forskningskompetanse
- Fagmiljøets praktiske kompetanse (erfaring fra arbeidslivet)
- Engelsk som juridisk fagspråk

Evalueringstema 2: Undervisning og vurdering

Dette evalueringstemaet handler om undervisnings- og vurderingsformer, og hvordan de er utformet og gjennomføres for at studentene skal kunne skaffe seg viktige kunnskap, kompetanser og ferdigheter. Her skal de sakkyndige først se mer overordnet på undervisnings- og vurderingsformene på studieprogrammet, før de går grundigere inn i hvordan undervisning og vurdering gjennomføres for å oppnå følgende:

- Kunnskaper og ferdigheter i juridisk metode, inkludert evnen til å anvende juridisk metode på ulike fag og problemstillinger
- Ferdigheter i å analysere og redegjøre for rettslige spørsmål, -resonnementer og -løsninger på en presis og klar måte innenfor ulike juridiske sjangere, så vel skriftlig som muntlig.

- Fokus her rettes mot praktiske og arbeidslivsrelevante ferdigheter som avtaler, vedtak, prosedyre, formidling av juss til ikke-jurister mm.

Hvorfor har vi valgt dette temaet?

Nesten alle institusjonene trakk frem undervisning og vurdering som et ønsket tema, og begrunnet det med at dette er helt sentralt for studentenes læring. Institusjonene trakk frem perspektiver på både kvalitet og behovet for variasjon i undervisnings- og vurderingsformer. I innspillmøtene trakk flere spesielt fram viktigheten av å se på hvordan det ble undervist i juridisk metode og i praktiske ferdigheter. Utfra innspillene vi har mottatt har vi derfor valgt å gå i dybden på dette.

Nøkkelspørsmål for tema 2

- a. I hvilken grad er undervisnings- og vurderingsformene utformet for at studentene skal oppnå kunnskapene, ferdighetene og kompetansen som kreves i arbeidslivet og for videre utdanning?
- b. Hva er styrkene og svakhetene til de ulike studieprogrammenes tilnærming til undervisningen i, og vurderingen av, studentenes kunnskaper og kompetanse i juridisk metode og praktiske arbeidslivsrelevante ferdigheter?

Tanken med de to spørsmålene er at spørsmål a) skal gi institusjonene og de sakkyndige mulighet til å se mer overordnet på undervisning og vurdering i studieprogrammene. For å svare på spørsmålet kreves det bred kartlegging og sammenlikning av de ulike studieprogrammene. I spørsmål b) ønsker vi å gå mer i dybden på innholdet ved at det utelukkende blir vurdert på undervisning og vurdering som skal gi studentene kunnskaper og kompetanse i kompetanse i juridisk metode og praktiske arbeidslivsrelevante ferdigheter.

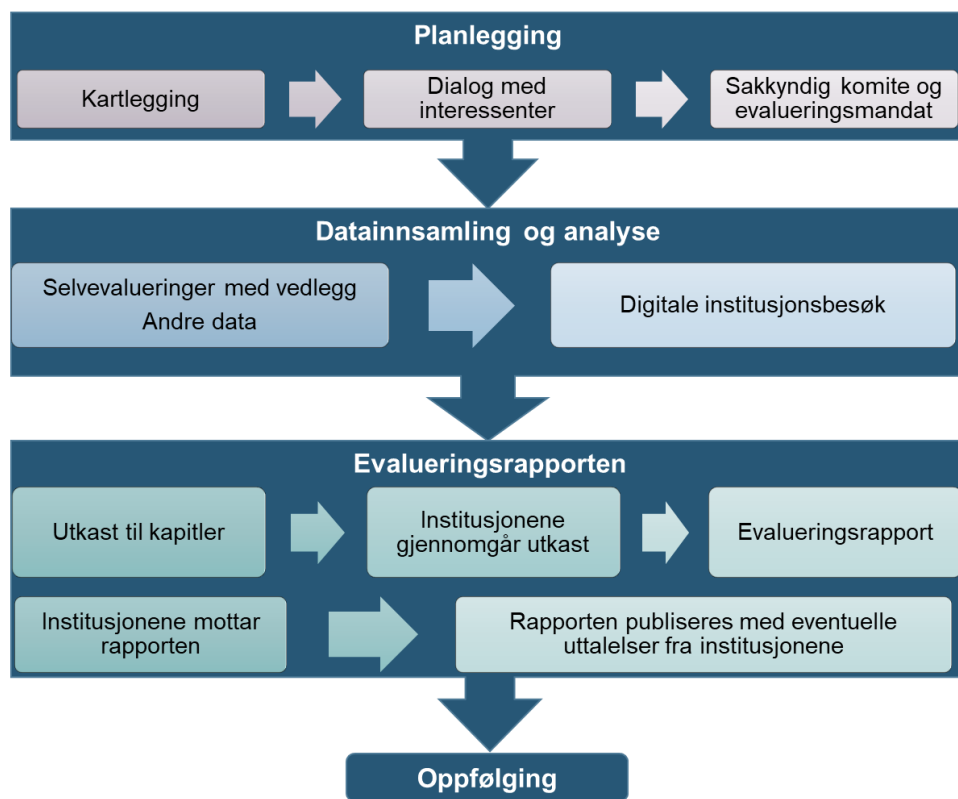
Under dette temaet ser komiteen for eksempel på:

- Undervisningsmetoder generelt (i hovedsak i obligatoriske emner) ○ Inkludert studentaktiv læring
- Undervisningsmetoder i emner hvor juridisk metode er en sentral del (obligatoriske og valgemner)
- Bruk av praksis / praktisk undervisning / klinisk undervisning og hvordan man samarbeider med arbeidslivet om dette
- Hvordan veiledning brukes i studieprogrammet, og kvaliteten og omfanget av dette
- Hvordan tilbakemelding gis til studentene, og kvaliteten og omfanget av dette
- Forholdet mellom organisert undervisning og egenstudier
- Om undervisningen gir kunnskaper og kompetanse i juridisk metode • Erfaringsbasert arbeidslivsrelevant undervisning:
  - Praksis, moot court, rettshjelp o.l.
- Om det legges opp til utvikling av praktiske arbeidslivsrelevante ferdigheter i undervisningen
- Vurderingsformer generelt (i hovedsak i obligatoriske emner) ○ Gjennomføring av eksamen – tilgang på hjelpemidler

- Om man gjennom vurderingsformene måler kunnskaper og ferdigheter i juridisk metode
- Om man gjennom vurderingsformene måler studentenes praktiske arbeidslivsrelevante ferdigheter
- Karakterpress, omfang av gjentak av eksamen
- Hvordan pedagogiske ideer og teorier implementeres i undervisningen? Er undervisning og vurderingsformer basert på pedagogisk og didaktisk forsknings- og utviklingsarbeid?
- Fagmiljø pedagogiske kompetanse – undervisning, vurdering og veiledning
- Lærertetthet – underviser per student
- Omfang av forskningsbasert undervisning

Evalueringprosessen

Evalueringprosessen er illustrert i figuren under.

Planlegging

I planleggingsfasen har NOKUT kartlagt studieprogrammene som inngår i evalueringen og gjennomført innspillmøter med evalueringdeltakerne og andre interessenter. Basert på dette forarbeidet rekrutterte NOKUT den sakkyndige komiteen og utarbeidet evalueringsmandatet. Publiseringsen av evalueringsmandatet markerer avslutningen av planleggingsfasen.

Datainnsamling og analyse

Med utgangspunkt i nøkkelspørsmålene som er lagt frem i dette dokumentet, vil evalueringens datagrunnlag inkludere:

- institusjonenes selvevalueringer med vedlegg
- digitale institusjonsbesøk med gruppeintervjuer
- studieplaner og emneplaner
- eventuelle lokale periodiske evalueringer og programrapporter
- eventuelle lokale student- og kandidatundersøkelser
- registerdata fra DBH
- spørreundersøkelse blant studentene, eventuelt også intervjuer
- andre rapporter som akkrediteringsrapporter, forskningsevalueringer, diverse utredninger og forskningsartikler

Data kan også hentes fra andre kilder dersom det oppstår behov for dette. Datainnsamlingen skal legge til rette for triangulering av metoder og datakilder, slik at komiteen kan vurdere samsvar og avvik mellom dokumenter, kvantitative data og ulike aktørers erfaringer og perspektiver på studieprogrammet. Vi vil også benytte inn sekundærlitteratur, som tidligere rapporter og forskningsartikler der det er relevant for evalueringen.

Hver institusjon leverer én **selvevaluering**. For at arbeidet med selvevalueringen skal bli nyttig, oppfordrer vi institusjonene til å legge til rette for en inkluderende prosess som involverer ledelse, undervisere, administrativt ansatte, studenter og viktige samarbeidspartnere i arbeidslivet. Dette gir rom for dialog rundt opplevelser av styrker, svakheter, utfordringer og muligheter. Selvevalueringen skal støttes av relevante eksempler der det er mulig. Referansegruppa vil gi tilbakemeldinger på utkast til skjema for selvevalueringen.

Institusjonsbesøket vil være digitalt. Besøket ledes av den sakkyndige komiteen, som vil intervju sentrale aktører tilknyttet studieprogrammet. Dette kan være ledelse på programnivå og fakultetsnivå, undervisere, studenter, kandidater og viktige samarbeidspartnere i arbeidslivet. NOKUT vil legge til rette for en observatørordning, slik at hvert besøk inkluderer én observatør fra et av de andre studieprogrammene som inngår i evalueringen.

Evalueringsrapporten

I evalueringens tredje fase skriver den sakkyndige komiteen evalueringsrapporten, støttet av NOKUT som sekretariat. I evalueringsrapporten vil det være ett kapittel om hvert studieprogram, med komiteens vurderinger og anbefalinger, i tillegg til kapitler som ser studieprogrammene på tvers.

NOKUT sender utkastet til evalueringsrapporten til institusjonene for gjennomlesing. (Dette utkastet inkluderer ikke kapitlene om de andre institusjonenes studieprogrammer.) Hver institusjon vil da ha muligheten til å melde inn eventuelle faktafeil eller misforståelser til NOKUT. Institusjonene skal ikke supplere med ny informasjon for vurdering.

Den ferdigstilte evalueringsrapporten (i sin helhet) sendes også til institusjonene for gjennomlesing før publisering. Hver institusjon kan da velge å sende inn en offentlig uttalelse. Uttalelsene legges frem for NOKUTs styre og publiseres sammen med evalueringsrapporten.

Om bruk av kunstig intelligens i evalueringsarbeidet

NOKUT bruker KI-verktøyet M365 Copilot. I evalueringen blir M365 Copilot primært brukt til følgende:

- Automatisk transkripsjon av digitale møter

- Oppsummeringer av møter basert på transkripsjon eller referater
- Gjenfinning av informasjon i dokumenter
- Sammenstilling og oppsummering av tekster
- Arbeid med analyser av fritekstfelt i spørreundersøkelser
- Kritisk gjennomgang av NOKUTs og komiteens tekster
- Oversettelser
- Annen administrativ støtte

I sluttrapporten vil det fremkomme hva NOKUT har brukt KI til i arbeidet med evalueringen.

Oppfølging av evalueringen etter at rapporten har blitt publisert

Som en del av NOKUTs prosjektevaluering vil vi innhente tilbakemeldinger på evalueringen fra sakkyndige og fra kontaktpersoner ved institusjonene. Vi vil bruke tilbakemeldingene til å forbedre NOKUTs arbeid med evalueringer.

Institusjonene har selv ansvar for å ta stilling til anbefalinger og følge opp evalueringsresultatene.

NOKUT følger også opp evalueringens resultater og anbefalinger. Hensikten er å skape rom for dialog og refleksjon og å bidra til videre kvalitetsutvikling gjennom deling av erfaring og kunnskap på tvers av institusjonene. NOKUTs oppfølging av evalueringsresultatene vil være firedele:

- NOKUT ber institusjonene sende en skriftlig orientering om sine prioriterte utviklingsområder innen seks måneder etter at evalueringsrapporten har blitt publisert.
- NOKUT inviterer representanter fra programledelse, fakultetsledelse og studenter til et digitalt oppfølgingsmøte innen seks måneder etter at evalueringsrapporten har blitt publisert. Vi legger til rette for refleksjoner rundt evalueringsresultater, komiteens anbefalinger og institusjonens planer for videre utvikling.
- NOKUT ber om en skriftlig tilbakemelding på det lokale oppfølgingsarbeidet innen to år etter at evalueringsrapporten har blitt publisert.
- NOKUT inviterer til et oppfølgingswebinar innen to år etter at evalueringsrapporten har blitt publisert. Webinaret vil ta for seg anbefalingene fra rapporten, oppfølgingsarbeidet som har blitt gjort og kvalitetsutviklingen som har skjedd siden evalueringen ble gjennomført.

Tentativ milepælsplan

Dette er en tentativ milepælsplan. Endringer vil bli formidlet til institusjonene i så god tid som mulig.

Tid	Aktivitet
Okt 25-feb 2026	Innspillmøter med interessenter
Mars 2026	Institusjonene mottar forslag til sakkyndig komite
Mars 2026	Referansegruppemøte om forslag til evalueringstema
April 2026	Publisere evalueringsmandat.

Mai 2026	Digitalt informasjonsmøte om evalueringen
Juni 2026	Referansegruppemøte om utkast til selvevalueringsskjema
Juli/aug-nov 2026	Institusjonene skriver selvevaluering (10 uker pluss ev. sommerferie)
Jan-april 2027	Digitale institusjonsbesøk med sakkyndig komite og observatør
Mars 2028	Lansering av evalueringsrapport
Oktober 2028	Digitalt oppfølgingsmøte
Innen mars 2030	Skriftlig tilbakemelding om oppfølgingen av evalueringsresultatene Oppfølgingswebinar

Henvendelser, bekymringsmeldinger og klagemulighet

Vi setter stor pris på dialogen vi har med institusjonene og andre interessenter og tar gjerne imot spørsmål, innspill og tilbakemeldinger gjennom hele evalueringsperioden. Slike henvendelser kan sendes til prosjektleder Magnus Strand Hauge på Magnus.Strand.Hauge@nokut.no.

I tråd med [NOKUTs prinsipper for ekstern evalueringsevirsomhet](#) (punkt 3 e) kan utdanningsinstitusjonene også ta opp bekymringer knyttet til evalueringsprosessen med NOKUT:

send e-post til Magnus.Strand.Hauge@nokut.no med kopi til stein.erik.lid@nokut.no og postmottak@nokut.no.

Hver institusjon har også mulighet til å klage på evalueringsrapporten på bakgrunn av feil knyttet til [NOKUTs prinsipper for ekstern evalueringsevirsomhet](#). En institusjon kan ikke klage på NOKUTs faglige vurdering. Klagen sendes til postmottak@nokut.no med kopi til

Magnus.Strand.Hauge@nokut.no innen fire uker fra publisering av evalueringsrapporten. Klagen behandles av et utvalg som består av tre representanter fra NOKUTs styre (styreleder, nestleder og studentrepresentant). Utvalget kan kreve at evalueringsrapporten skrives om eller trekkes tilbake.

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 27/26-2
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

Studieutvalgets innspill til kunnskapsgrunnlag for bemanningsstrategi for Det juridiske fakultet

---

Bakgrunn

Fakultetsstyret vedtok i sak 17/26 å etablere en bemanningsstrategi for Det juridiske fakultet. Vedtaket er slik:

1. Fakultetsstyret vedtar å etablere ein årleg prosess for utarbeiding og revisjon av bemanningsstrategi for perioden 2026–2030.
2. Bemanningsstrategien skal utarbeidast i samsvar med prosessen beskrive i vedlegg 1, med dei endringane som framkom møtet.

Fakultetsstyrets sak ble lagt frem for orientering til Studieutvalget til møtet 29. april, se sak 16/26-4.

Formålet med å etablere en bemanningsstrategi er å få bedre forutsetninger for planlegging av faste ansettelser, men samtidig er ambisjonene mer moderate enn ordet «bemanningsstrategi» umiddelbart gir inntrykk av:

«Omgrepet bemanningsstrategi er ikkje klart definert i universitetssektoren og kan variere frå enkle oversikter over avganger og andre relevante tilhøve ved institusjonen, til bindande prioriteringar av utlysingar knytt til fagområde og utlysingstidspunkt. For å etablere ein prosess for bemanningsstrategi, og kva prosessen bør famne om, vil det vere naturleg alt no å ha eit syn på kva vi legg i omgrepet. Vi føreslår at den første versjonen av bemanningsstrategien vert utforma som eit enkelt, men systematisk kunnskapsdokument som kan gje god oversikt over relevant og tilgjengeleg informasjon som har interesse for avgjerder knytt til bemanning.» (fakultetsstyrets sak 17/26, uth. i orig.)

Strategien skal omhandle både administrative og vitenskapelige stillinger, men er begrenset til å gjelde faste ansettelser. Bemanningsstrategien skal komme i tillegg til fakultetets regler og rutiner for ansettelser i fast vitenskapelig stilling, slik disse er regulert i fakultetsstyrets sak 78/17.

Studieutvalget og Forskningsutvalget skal involveres både i prosessen med å etablere den første bemanningsstrategien, og i den årlige, fremtidige prosessen med å oppdatere strategien. I styresaken er utvalgenes rolle beskrevet slik:

«Involvering frå fagmiljøa i utforminga av dokumentet er sentralt, og vi føreslår at SU og FU spelar ei nøkkelrolle i prosessen for vitskapelege stillingar, samtundes som representasjon frå B-gruppa er sikra gjennom desse utvala.»

Tidligere i saksfremlegget står det at SU og FU skal gi innspill om prioriteringer om «undervisnings- og forskningsbehov, med særleg fokus på obligatoriske emner på masterprogrammet og forskningsprioriteringar i strategiplanen».

I denne saken gir Studieutvalget sine innspill til den første versjonen av fakultetets bemanningsstrategi. Saksfremlegget bygger på oppfatningene til studiedekan, basert på erfaringer fra de siste årene og prognoser om behov for den nære fremtid. Studiedekan forstår prosessen slik at emneansvarlige og forskergrupeledere ikke skal høres i forkant av behandlingen i Studieutvalget og Forskningsutvalget, men at de høres i en egen prosess ledet av direktør og dekan. Studiedekan forstår det videre slik at fakultetsstyret ber om en form for kunnskapsdokument knyttet til behovet for administrative og faste vitenskapelige ansettelser innenfor en tidshorisont på omtrent fem år. I og for seg peker dette i retning av det skal gis en ren beskrivelse av tilgjengelige og manglende personellressurser, men samtidig er det knapt mulig å gi uttrykk for undervisningsbehov uten å eksplisitt eller implisitt gjøre enkelte prioriteringer.

Det forutsettes at obligatoriske emner på masterstudiet i rettsvitenskap har øverste prioritet, og at en opplagt målsetting for fakultetet er å ha tilstrekkelig med interne lærerressurser til å dekke undervisningen i disse emnene. Vi legger til grunn at de obligatoriske emnene vil være de samme som i dag, at det tas opp omtrent like mange studenter som i dag, og at undervisningsformene og undervisningsmengden er omtrent som i dag. Selv om vi særlig skal fokusere på obligatoriske emner, vil undervisningsbehovet også påvirkes av hvilke valgemner, spesialemner og fordypningsemner som tilbys. Vi kommer derfor i noen grad til å gå inn på disse ikke-obligatoriske emnene og hva de gjør med undervisningsbehovet innenfor de enkelte fagområder. Samtidig er det vanskelig å forutsette at sammensetningen av ikke-obligatoriske emner skal være akkurat den samme som i dag, og i en viss utstrekning er det også ønskelig å tilpasse emnesammensetningen over tid. Fremlegget her må derfor tas med det forbehold at endringer av emnesammensetningen kan føre til andre undervisningsbehov enn det som ligger til for fremlegget.

Studiedekan forutsetter at bemanningsstrategien og innspillene fra Studieutvalget og Forskningsutvalget ikke skal unntas offentlighet, noe som medfører at konfidensiell og sensitiv informasjon må utelates selv om informasjonen kan være helt essensiell for fakultetets ansettelsesbehov. Vi vil derfor utelate forhold knyttet til enkeltpersoner selv om slike forhold kan ha stor betydning for behovet for nye ansettelser. Beskrivelsen av undervisnings- og ansettelsesbehovet må derfor holdes på et temmelig overordnet nivå, og det må legges til at den i realiteten vel så mye er et øyeblikksbilde som en beskrivelse av kontinuerlige og stabile forhold. Ansettelsesbehovet vil påvirkes av en rekke forhold som oppstår etter hvert, og iblant på kort varsel, og det er grunn til å advare mot å benytte bemanningsstrategien som noe mer enn en beskrivelse basert på den kunnskapen vi har akkurat nå. Det er også grunn til å advare mot å benytte strategien som en formell eller uformell binding av fakultetsstyrets fremtidige ansettelseskompetanse, og det er grunn til å advare mot å la strategien danne grunnlag for konkrete forventninger om utlysninger innenfor bestemte fagområder.

Noen forslag til prioriteringer av rettsområder for faste vitenskapelige stillinger

Det aller meste av undervisningen på fakultetet skjer på obligatoriske emner på masterstudiet i rettsvitenskap. De obligatoriske emnene omhandler først og fremst alminnelige norske rettsområder innenfor et bredt spekter av offentlig og privat rett, og der undervisningen er konsentrert om grunnleggende kunnskaper og ferdigheter heller enn detaljer og spesialistkompetanse. Masterstudiet dekker også noen aspekter av internasjonal rett, men tyngdepunktet ligger i de fleste emnene mer på hvordan den internasjonale retten påvirker norsk rett enn på den internasjonale retten i seg selv. For å dekke undervisningsbehovet i hele den store bredden som de obligatoriske emnene dekker, er det ønskelig å prioritere ansettelse av personer med bred undervisningskompetanse. Det medfører at fakultetet også i fremtiden bør prioritere å tilsette dyktige fagpersoner med norsk eller nordisk master i rettsvitenskap. De fleste ansatte med en slik master i rettsvitenskap, og som også har en solid og relevant forskerbakgrunn, vil være i stand til å undervise som storgruppe- eller seminarledere i mange emner på fakultetet. Ansettelse av den type personell gir oss tilpasningsdyktighet og fleksibilitet i styringen av undervisningen.

Ønsket om å dekke mest mulig av fakultetets undervisningsbehov med interne lærekrefter tilsier altså at det er sterkt å foretrekke at den klare majoriteten av fast vitenskapelig ansatte har en norsk eller nordisk mastergrad eller tilsvarende i rettsvitenskap. Studiedekan anbefaler at det utformes en standardisert formulering som inngår i utlysninger av faste vitenskapelige stillinger, og som stiller krav om at søkeren har en master eller tilsvarende i rettsvitenskap fra et nordisk universitet. En slik formulering bør inngå i alle utlysninger av faste vitenskapelige stillinger med mindre man i den konkrete utlysningen er ute etter å ansette en person med ikke-juridisk fagbakgrunn eller juridisk fagbakgrunn fra et ikke-nordisk land.

Studiedekan forstår det også slik at vi – basert på fakultetets nåværende og fremtidige undervisningsbehov – skal gi anbefalinger om hvilke juridiske emner eller rettsområder hvor det er spesielt behov for utlysninger av faste stillinger i løpet av de neste fire-fem årene. Basert på erfaringene med å dekke undervisningsoppgaver i løpet av de siste årene, kombinert med avgangene som vil komme som følge av pensjon i de neste årene, vil studiedekan trekke frem følgende emner i prioritert rekkefølge:

- *Formuerett i vid forstand*: Fakultetet har et sterkt fagmiljø innenfor formuerett i vid forstand, men tilgangen til lærere og emneansvarlige er likevel lavere enn det burde være. Det henger sammen med at masterstudiet i rettsvitenskap består av mange obligatoriske emner fra den sentrale privatretten. Flere av emnene er også temmelig store, noe som særlig gjelder JUS231 Obligasjonsrett og JUS347 Allmenn formuerett. Behovet for faste ansettelser styrkes ytterligere av at to seniorer innenfor disse rettsområdene går av med pensjon innen få år. Behovet for ansettelser illustreres også av at JUS347 Formuerett er det eneste obligatoriske emnet på fakultetet hvor en professor II er emneansvarlig. Etter studiedekanens oppfatning er det også ønskelig å få på plass et fordypningsemne innenfor den sentrale privatretten, for eksempel knyttet til en form for spesiell kontraktsrett. I dag har vi neppe kapasitet til å opprette et slikt emne.

- *Forvaltningsrett.* Fakultetet har lenge hatt et godt og bredt sammensatt fagmiljø i forvaltningsrett, men studiedekan og studiesjef er likevel av den oppfatning at det er behov for en ny fast ansettelse innenfor dette fagområdet om ikke altfor lenge. Det henger sammen med at fagmiljøet skal håndtere et stort obligatorisk emne i tillegg til fordypningsemnet JUS3557 Velferdsrett. Formelt sett tilhører også flere andre fordypningsemner den spesielle forvaltningsretten, og det er også flere spesial- og valgemenner innenfor dette feltet. Den viktigste grunnen til behovet for ansettelser er likevel at dette fagområdet har mistet en fast ansatt for ikke lenge siden, og fagområdet har måtte unnvære nøkkelpersoner som følge av at sentrale fagpersoner enten nettopp har vært i dekanatet eller snart trer inn i dekanatet. I tillegg vil iallfall én sentral fagperson gå av med pensjon i løpet av de neste årene.

- *Rettsteori i vid forstand.* Studiedekan vil trekke frem at det er et behov for å for en bredere rettsteoretisk kompetanse på fakultetet. Begrunnelsen for dette er ikke primært knyttet til undervisningen på tradisjonelle juridiske emner, men at personer med rettsteoretisk kompetanse er høyt etterspurt i enkelte deler av undervisningen, og at andelen personer med rettsteoretisk bakgrunn er redusert sammenlignet med situasjonen for få år siden. Begrunnelsen for dette henger også sammen med at fakultetet over tid bør ha ambisjon om å utvide undervisningstilbudet på JUS391 Juridiske utredninger, for eksempel i retning av at studentene kan velge en av flere mulige rettsteoretiske retninger (for eksempel retts sosiologi, rettsøkonomi eller rettsfilosofi).

- *Straffeprosess.* Fakultetet har i lang tid hatt et sterkt og godt fagmiljø i straffeprosess, men tilgangen på lærekrefter har de siste årene vært en del redusert sammenlignet med situasjonen for få år siden. Det henger først og fremst sammen med at flere tidligere fulltidsansatte i løpet av de siste årene har stått i små stillingsprosenter enten på grunn av ansettelse ved andre læresteder eller ulike former for eksterne oppdrag. Mye av seminarundervisningen har vært dekket av stipendiater og andre midlertidig tilsatte som snart går ut av sine stillinger, i noen år har den emneansvarlige måttet ta på seg mer seminarundervisning enn ønskelig, og i noen år har det vært nødvendig å slå sammen seminargrupper som følge av mangel på lærere. Det er også et problem at det for tiden bare er én emneansvarlig i JUS346 Rettergang. På kort sikt kan behovet for lærekrefter dekkes med nytilsatte stipendiater eller postdoktorer, men på lengre sikt er det behov for å bygge opp nye potensielle emneansvarlige.

Administrative stillinger

Bemanningsstrategien legger opp til at den også skal omfatte administrative stillinger, men samtidig har det lenge vært forutsatt at andelen administrative stillingshjemler skal ligge omtrent på dagens nivå. Hvis dette skal være forutsetningen også for fremtiden, vil en bemanningsstrategi i og for seg ikke behøve å inneholde mer enn en oversikt over fremtidige avganger og en plan for kontinuerlig nyrekruttering.

Studiedekan vil imidlertid understreke at det kan bli behov for en forsiktig oppbemanning av studieadministrasjonen på fakultetet. Arbeidspresset på administrasjonen er tungt, og det er spesielt vanskelig å sette av tilstrekkelig med administrative ressurser når det på vitenskapelig side eller fra ledelsens side er ambisjoner om faglig fornyelse av enkeltemner, emneportefølje eller hele studieprogram. Fakultetet bør være forberedt på at eventuelle fremtidige vitenskapelige ambisjoner i retning av fornyelse eller ekspansjon vil kreve betydelige administrative støttefunksjoner som vi per dags dato ikke har kapasitet til. Studiedekan vil derfor understreke at eventuelle fremtidige ønsker om faglig oppgradering også må føre med seg økte administrative ressurser.

Forslag til uttalelse:

Studieutvalget slutter seg til de anbefalingene som er gitt av studiedekan.

22.05.2026

MS

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 27/26-3
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

Oppdatering før studieåret 2026/2027: oppgaveskriving og kommenteringsverktøy

---

Ettersendes

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 27/26-4
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

Endring av utfyllende regler § 5-6 Faglig godkjenning; virkning for utdanningsplanen

---

Bakgrunn

Ved opptaket høsten 2025 var det stort avvik fra hvordan studenter tidligere har oppført seg mtp. hvor mange som takket ja til studieplassen, og hvor mange som søkte om godkjenning av tidligere utdanning. Som et resultat av dette har vi hatt langt flere studenter på 1. studieår enn vi pleier. Studieåret 2025/2026 har vi måttet live-strømme forelesninger til auditorium 2 fordi det ikke har vært plass til alle studentene i auditorium 1, og arbeidsgruppene har hatt flere studenter enn vi ønsker.

ANTALL STUDENTER OPPMELDT TIL OBLIGATORISKE AKTIVITETER 1. STUDIEÅR:

	2024/2025	2025/2026
JUS100/JUS100-1	348	411
JU212/JUS212-1	355	410
JUS213/JUS213-1	357	427
JUS214/JUS214-1	353	411
JUS215	332	416

Som tabellen viser, har vi hatt 55-84 flere studenter på førsteårsemnene inneværende studieår. Fordelt på 30 arbeidsgrupper, gir det 2-3 flere studenter per arbeidsgruppe enn året før.

Hvert år er det studenter som har tatt 1. studieår ved andre studiesteder som får godkjent 1. studieår, eller deler av 1. studieår, og begynner rett på JUS221 Rettsstaten på 2. studieår hos oss. Høsten 2026 står vi i en situasjon hvor kullet som skal begynne på 2. studieår allerede er overfylt. Spørsmålet er derfor hvordan vi skal håndtere søknader om godkjenning av emner fra 1. studieår ved opptaket høsten 2026. Mer presist er spørsmålet om vi kan godkjenne emnene, men kreve at studenten følger sitt opprinnelige kull (kull 2026), og dermed må vente ett eller to semester for å begynne studiene sine ved UiB.

Regelverk

Faglig godkjenning av utdanning fra andre norske universiteter reguleres i universitets- og høyskoleloven § 9-1. Universiteter og høyskoler skal godkjenne utdanning fra andre norske universiteter dersom utdanningen gir tilsvarende læringsutbytte. I forarbeidene står det at «[v]ilkåret om tilsvarende læringsutbytte betyr ikke at læringsutbyttet må være akkurat det samme. Det er tilstrekkelig at faginnholdet passer inn i den utdanningen studenten skal ta ved den godkjennende institusjonen.»¹ Regelverket gir ingen nærmere instruks om hvordan godkjenningen skal praktiseres, og det er ikke noe i regelverket som utelukker en ordning hvor studentene må vente med å begynne studiene sine her.

---

¹ Prop 126 L (2022-2023) s.326

Enkelte utdanninger praktiserer denne ordningen allerede. Ved UiB har Det medisinske fakultet har følgende regel i sitt utfyllende studiereglement:

§ 5-7 Prinsipp for godkjenning

Til (1):

Opprykk til høgare kull etter godkjenning av tidlegare utdanning i enkeltemne eller heile studieår er avhengig av ledig plass på det aktuelle kullet. Merk at fakultetet overbookar kulla ved studiestart, og at det derfor ikkje er slik at ein student som sluttar automatisk gir ein ledig plass på kullet.

Vi anser det som rettslig uproblematisk å ta inn en tilsvarende regel i våre utfyllende regler.

Hvor mange studenter vil det gjelde, og hva er alternativene deres

De siste ti årene, har det vært mellom åtte og 32 studenter (i gjennomsnitt tolv studenter hvert år) som har fått godkjent tidligere utdanning og som har hatt et andreårsemne som sitt første emne på studiet hos oss.

Det er kun ett studiested som har et 1. studieår som tilsvarer vårt 1. studieår 2021-2024. Som regel får studentene som får godkjent emner fra 1. studieår, en utdanningsplan hvor de tar JUS221 Rettsstaten høstsemesteret, og så tar emner fra 1. studieår eller en blanding av 1. og 2. studieår på vårsemesteret. For disse studentene vil løsningen bli at de får en utdanningsplan med et tomt høstsemester, for så å følge 2026-kullet fra nyttår.

Studentene det gjelder har som regel studieplass et annet sted. De som ønsker det, vil altså kunne studere videre mens de venter. Plassen på kull 26 hos oss vil være reservert. Dersom studentene har fortsatt å studere, og søker om godkjenning av 1. og 2. studieår høsten 2027, risikerer de å møte det samme problemet på nytt med et overfylt 2025-kull. De vil da igjen kunne få godkjent studieåret og reservert plassen i ett år. Dersom de høsten 2028 kommer med tre fullførte studieår, vil de kunne begynne på 4. studieår med 2025-kullet. På 4. studieår er det ingen obligatorisk undervisning, og vi har derfor ikke de samme utfordringene knyttet til plass og undervisningsressurser. Det er også mulig å justere opptaket til MAJUR-2 for å ta hensyn.

Vi må finne de konkrete løsningene når vi ser hvor mange studenter som søker om godkjenning, og hvilke emner de har som kan godkjennes hos oss. På dette tidspunktet, er det avgjørende å få på plass en bestemmelse i fakultetets utfyllende regler som gir oss mulighet til å holde igjen studentene, og gi utdanningsplaner med tomme semestre, og å få formidlet denne endringen så godt som mulig til alle søkere.

Forslag til regelendring

Vi har en eksisterende regel i § 5-6 om faglig godkjenning og virkning for utdanningsplanen som slår fast at studenter som har fått innvilget faglig godkjenning av emner i masterstudiet, ikke kan ikke regne med å få en tilpasset utdanningsplan, med mindre godkjenningen gjelder hele studieår. Regelen sier videre at man som hovedregel må følge sitt kull, og må regne med å ta mindre enn 60 studiepoeng de studieårene som inneholder emner man har fått fritak fra eller har fått godkjent. Denne regelen vil dekke de fleste tilfeller.

Vi foreslår i tillegg å presisere at dette innebærer at utdanningsplanen kan inneholde tomme semestre. Videre foreslår vi å legge til at også studenter som får godkjent hele studieår ikke kan regne med å få opprykk til et høyere kull dersom det ikke er ledig plass.

Endringene må formidles tydelig på våre nettsider, og til studiestedene studentene kommer fra der det er mulig.

Endringen anses ikke som en «mindre endring», og studieutvalget ber derfor fakultetsstyret om å vedta endringene, jf. utfyllende regler § 1-2.

Forslag til uttalelse:

Studieutvalget anbefaler fakultetsstyret å vedta følgende endring av Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen § 5-6:

§ 5-6 Faglig godkjenning; virkning for utdanningsplanen

Studenter som har fått innvilget faglig godkjenning av emner i masterstudiet, kan ikke regne med å få en tilpasset utdanningsplan, med mindre godkjenningen gjelder hele studieår. Man vil som hovedregel følge sitt kull, og må regne med å ta mindre enn 60 studiepoeng de studieårene som inneholder emner man har fått fritak fra eller har fått godkjent. Dette kan også innebære at utdanningsplanen inneholder tomme semestre.

Studenter som har fått innvilget faglig godkjenning av hele studieår i masterstudiet, kan ikke regne med å få opprykk til et høyere kull. Dersom det ikke er ledig plass på et høyere kull, vil studenten få reservert studieplassen for å følge sitt opprinnelige kull.

Studenter som etter faglig godkjenning får færre studiepoeng enn 300 i samlet grad, må supplere med ekstra valg- eller spesialemne.

22.05.2026
INGVSTR

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 27/26-5
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

Dimensjonering av opptak høst 2026

Ettersendes

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 27/26-6
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

Midlertidig oppretting av emnene JUS2324 og JUS3524 American Constitutional Law, høst 2026

Bakgrunn

Eirik Holmøyvik skal ha forskningstermin høsten 2026. Han er blant annet emneansvarlig for JUS2317/JUS3517 «Comparative European Constitutional Law». For å opprettholde et tilfredsstillende tilbud av valg- og spesialemer høsten 2026, ønsker den emneansvarlige at det midlertidig opprettes et emne hvor Mehmet Konar-Steenberg står for undervisning og sensur, som erstatning for JUS2317/JUS3517 som legges på is studieåret 2026/2027. Visedekan for utdanning støtter forslaget fra den emneansvarlige.

JUS2324 og JUS3524 American Constitutional Law

Mehmet Konar-Steenberg er professor ved Mitchell Hamline i Minnesota. Han er en fremtredende ekspert i amerikansk konstitusjonell rett. Vedlagt følger utkast til emnebeskrivelse og litteraturliste for «American Constitutional Law» utarbeidet av Konar-Steenberg. Forslaget er at emnet går inn i stedet for JUS2317/JUS3517 høsten 2026. Konar-Steenberg vil høsten 2026 være i Bergen på et opphold finansiert av «Bergen Mitchell-Hamline Exchange Fund». Det foreslåtte emnet vil formodentlig være attraktivt for både for innvekslingsstudenter og studenter som tar 5. studieår på Dragefjellet. Grensene for den utøvende makt er et dagsaktuelt tema. Dessuten har amerikansk statsrett preget og inspirert europeisk rettstenkning, for eksempel knyttet til ytringsfrihet.

Holmøyvik vil være emneansvarlig, men Konar-Steenberg vil selv stå for all undervisning og sensur. Siden oppholdet er dekket med eksterne midler, vil ikke fakultetet ha andre utgifter enn lønn til undervisning og sensur, som uansett ville påløpt. Mer informasjon om Konar-Steenberg finnes på nettsidene til hans hjemmeinstitusjon: [Mehmet K. Konar-Steenberg – Faculty, Staff, and Administration](#)

Siden emnet kun tilbys én gang, vil Konar-Steenberg sammen med Holmøyvik og studieadministrasjonen løse eventuelle problemstillinger knyttet til kontinuasjonseksamen og frivillig gjentak.

Vedlagt er forslag til emnebeskrivelser og litteraturlister.

Forslag til uttalelse:

- JUS2317/JUS3517 Comparative European Constitutional Law undervises ikke høstsemesteret 2026.
- Studieutvalget ber fakultetsstyret om å opprette de midlertidige emnene JUS2324 og JUS3524 American Constitutional Law for høsten 2026.

21.05.2026
MAF/INGVSTR

Vedlegg:

1. Forslag til emnebeskrivelse og litteraturliste i JUS2324 American Constitutional Law – Bachelor
2. Forslag til emnebeskrivelse og litteraturliste i JUS3524 American Constitutional Law - Master

Vedlegg1: Forslag til emnebeskrivelse og litteraturliste i JUS2324 American Constitutional Law – Bachelor

JUS2324 American Constitutional Law - Bachelor

Objectives and Content

The Constitution of the United States of America is the world's oldest written constitution and has been amended only 27 times in 250 years. Yet American constitutional doctrine is not static. It is dynamic and highly contested. Supreme Court justices may repudiate seemingly fundamental legal holdings issued by their predecessors. Members of Congress wield judicial appointment and control over appellate jurisdiction to try to shape constitutional law. And, of course, presidents who chafe at constitutional limits on their power challenge long-standing constitutional norms. All of this explains why in areas as diverse as economic regulation, abortion rights, and religious freedom, attention to the way law is made is almost as important as the content of the law itself.

This course explores the current state of American constitutional doctrine in several key areas including separation of powers, federalism, and individual rights doctrines in areas such as freedom of speech, non-discrimination, and religious liberty. Along the way, students will also have the opportunity to explore how current constitutional doctrines were made and what those process considerations may portend for American constitutional law's future.

Learning Outcomes

By the end of this course, students should be able to:

- Explain the development of American constitutional doctrine in a selected set of structural and rights topics
- Explain the current doctrine in these key areas including areas where that doctrine is currently contested
- Apply the current doctrine to hypothetical facts in a manner similar to American law school and bar exam settings

Knowledge

After this course, students should be able to explain the current content of American constitutional law in a selected set of structural and rights topics. Students will also gain perspectives on how American constitutional law is made, contested, and remade. Students will gain insight into competing interpretive approaches including originalism and non-originalism and into the interventions of non-judicial political actors seeking to shape the law.

Skills

With a grounding in structural and rights doctrine, students should be able to conduct a basic evaluation of constitutional issues arising in the American system similar to questions posed on American law exams and in American law practice. Students will learn to write objective analyses of constitutional issues in the forms familiar to American lawyers.

General competence

Students will have the opportunity to practice and enhance their abilities to present, discuss and write analyses of constitutional issues in English and within the framework of rigorous academic standards and the demands of legal practice.

ECTS Credits

10 ECTS

Level of Study

Bachelor

Language of Instruction

English

Semester of Instruction

Autumn

Place of Instruction

Faculty of Law, University of Bergen

Required Previous Knowledge

Two years of law studies

Recommended Previous Knowledge

Good level of English language.

Credit Reduction due to Course Overlap

The course combines well with:

Access to the Course

The course is available for the following students:

- Admitted to the five-year master programme in law
- Exchange students at the Faculty of Law

The pre-requirements may still limit certain students' access to the course.

Teaching and learning methods

Lectures and frequent in-class small group discussions.

Compulsory Assignments and Attendance

None.

Forms of Assessment

School exam

Grading Scale

A-E for pass. F for fail

Assessment Semester

Autumn

Reading List

The reading list will be available 1st July for the autumn semester

Course Evaluation

According to the administrative arrangements for course evaluation at the Faculty of Law

Examination Support Material

Students may bring their own copy of a bilingual dictionary to/from English and any other language, in one or two volumes.

For further info see section 3-9 of the Supplementary Regulations for Studies at the Faculty of Law at the University of Bergen.

Programme Committee

The Academic Affairs Committee (Studieutvalget) at the Faculty of Law is responsible for ensuring the material content, structure and quality of the course.

Course Coordinator

Professor Eirik Holmøyvik

Teaching: Professor Mehmet Konar-Steenberg,
Mitchell Hamline School of Law, St. Paul, Minnesota, USA

Course Administrator

The Faculty of Law's section for students and academic affairs (Studieseksjonen) is responsible for administering the programme

Contact Information

elective-courses.jurfa@uib.no

Proposed Reading List for JUSXXXX (American Constitutional Law - Bachelor)

Texts:

- Gregory E. Maggs, Peter J. Smith, “Constitutional Law,” Volume 1
ISBN 978-1-68561-468-3
- Gregory E. Maggs, Peter J. Smith, “Constitutional Law,” Volume 2
ISBN 978-1-68561-469-0

Proposed Readings in Volume 1:

- History and Overview, Constitutional Interpretation
  - 3-17 (historical setting for the United States Constitution)
  - 17-22 (organization of the Constitution)
  - 22-29 (interpretive theories: originalism, non-originalism)
  - 29-76 (illustrative cases drawn from right to bear arms jurisprudence: *District of Columbia v. Heller* and *New York State Rifle & Pistol Association v. Bruen*)
- Judicial Power
  - 83-109 (*Marbury v. Madison*, related material)
  - 129-147 (Article III standing, cases, hypothetical problem exercise)
- Legislative Power
  - 163-186 (express and implied legislative powers)
  - 186-255 (Congressional power to regulate interstate commerce; applications to child labor, civil rights, other topics, hypothetical problem exercise)
  - 311-314 (war and treaty powers)
  - 363-374 (preemption: federal supremacy in relation to state legislation)
- Executive Power
  - 461-476 (framework for executive power in *Youngstown Sheet & Tube Co. v. Sawyer*)
  - 476-500 (presidential power in foreign affairs and war)
  - *Trump v. United States* (PDF) (presidential immunity and criminal prosecution)

Proposed Readings in Volume 2:

- Substantive Due Process and Fundamental Rights
  - 129-130 (introduction and method)
  - 152-227 (contraception, abortion)
  - 227-255 (marriage, sexuality)
- Equal Protection
  - 317-339 (introduction and framework for analysis of classifications)
  - 339-385 (race-based classifications)
  - 439-469 (gender-based classifications)
- Free Speech
  - 615-642 (content-based speech regulation)
  - 641-648 (content-neutral speech regulation, e.g. restrictions on time/place/manner of speech)

- 782-805 (the problem of campaign financing and speech)
- Freedom of Religion
  - 927-981 (free exercise of religion, hypothetical problem exercise)

Vedlegg 2: Forslag til emnebeskrivelse og litteraturliste i JUS3524 American Constitutional Law - Master

JUS3524 American Constitutional Law - Masters

Objectives and Content

The Constitution of the United States of America is the world's oldest written constitution and has been amended only 27 times in 250 years. Yet American constitutional doctrine is not static. It is dynamic and highly contested. Supreme Court justices may repudiate seemingly fundamental legal holdings issued by their predecessors. Members of Congress wield judicial appointment and control over appellate jurisdiction to try to shape constitutional law. And, of course, presidents who chafe at constitutional limits on their power challenge long-standing constitutional norms. All of this explains why in areas as diverse as economic regulation, abortion rights, and religious freedom, attention to the way law is made is almost as important as the content of the law itself.

This course explores the current state of American constitutional doctrine in several key areas including separation of powers, federalism, and individual rights doctrines in areas such as freedom of speech, non-discrimination, and religious liberty. Along the way, students will also have the opportunity to explore how current constitutional doctrines were made and what those process considerations may portend for American constitutional law's future.

The course also provides an opportunity for comparative exploration of American constitutionalism across a range of subjects including structure and rights doctrines.

Learning Outcomes

By the end of this course, students should be able to:

- Explain the development of American constitutional doctrine in a selected set of structural and rights topics
- Explain the current doctrine in these key areas including areas where that doctrine is currently contested
- Apply the current doctrine to hypothetical facts in a manner similar to American law school and bar exam settings
- Use fundamental understandings of American constitutionalism to formulate comparative critiques

Knowledge

After this course, students should be able to explain the current content of American constitutional law in a selected set of structural and rights topics. Students will also gain perspectives on how American constitutional law is made, contested, and remade. Students will gain insight into competing interpretive approaches including originalism and non-originalism and into the interventions of non-judicial political actors seeking to shape the law.

Skills

With a grounding in structural and rights doctrine, students should be able to conduct a basic evaluation of constitutional issues arising in the American system similar to questions posed on American law exams and in American law practice. Students will learn to write objective analyses of constitutional issues in the forms familiar to American lawyers. Students will also gain practice in comparative constitutional analysis.

General competence

Students will have the opportunity to practice and enhance their abilities to present, discuss and write analyses of constitutional issues in English and within the framework of rigorous academic standards and the demands of legal practice.

ECTS Credits

10 ECTS

Level of Study

Master

Language of Instruction

English

Semester of Instruction

Autumn

Place of Instruction

Faculty of Law, University of Bergen

Required Previous Knowledge

Three years of law studies

Recommended Previous Knowledge

Good level of English language.

Credit Reduction due to Course Overlap

The course combines well with:

Access to the Course

The course is available for the following students:

- Admitted to the five-year master's programme in law
- Admitted to the two-year master's programme in law
- Granted admission to elective courses at the Faculty of Law
- Granted additional right to study following completed master's in law degree at UiB
- Exchange students at the Faculty of Law

The pre-requirements may still limit certain students' access to the course.

Teaching and learning methods

Lectures and frequent in-class small group discussions.

Compulsory Assignments and Attendance

The students must submit a paper on a designated topic.

Forms of Assessment

- School exam
- Comparative paper assignment

Grading Scale

A-E for pass. F for fail

Assessment Semester

Autumn

Reading List

The reading list will be ready 1st July for the autumn semester

Course Evaluation

According to the administrative arrangements for course evaluation at the Faculty of Law

Examination Support Material

Students may bring their own copy of a bilingual dictionary to/from English and any other language, in one or two volumes.

For further info see section 3-9 of the Supplementary Regulations for Studies at the Faculty of Law at the University of Bergen.

Programme Committee

The Academic Affairs Committee (Studieutvalget) at the Faculty of Law is responsible for ensuring the material content, structure and quality of the course.

Course Coordinator

Professor Eirik Holmøyvik

Teaching: Professor Mehmet Konar-Steenberg,
Mitchell Hamline School of Law, St. Paul, Minnesota, USA

Course Administrator

The Faculty of Law's section for students and academic affairs (Studieseksjonen) is responsible for administering the programme

Contact Information

elective-courses.jurfa@uib.no

Proposed Reading List for JUSXXXX (American Constitutional Law - Master)

Texts:

- Gregory E. Maggs, Peter J. Smith, "Constitutional Law," Volume 1
ISBN 978-1-68561-468-3
- Gregory E. Maggs, Peter J. Smith, "Constitutional Law," Volume 2
ISBN 978-1-68561-469-0
- Lawrence Tribe, et al., American Constitution Society, "It is a Constitution We are Expounding,"
ISBN 978-0-0923839-1-9
[Available free to the public via ACS website at
<https://www.acslaw.org/book/it-is-a-constitution-we-are-expounding-3/>]

Proposed Readings in Maggs, Volume 1:

- History and Overview, Constitutional Interpretation
  - 3-17 (historical setting for the United States Constitution)
  - 17-22 (organization of the Constitution)
  - 22-29 (interpretive theories: originalism, non-originalism)
  - 29-76 (illustrative cases drawn from right to bear arms jurisprudence: *District of Columbia v. Heller* and *New York State Rifle & Pistol Association v. Bruen*)
- Judicial Power
  - 83-109 (*Marbury v. Madison*, related material)
  - 129-147 (Article III standing, cases, hypothetical problem exercise)
- Legislative Power
  - 163-186 (express and implied legislative powers)

- 186-255 (Congressional power to regulate interstate commerce; applications to child labor, civil rights, other topics, hypothetical problem exercise)
- 311-314 (war and treaty powers)
- 363-374 (preemption: federal supremacy in relation to state legislation)
- Executive Power
  - 461-476 (framework for executive power in *Youngstown Sheet & Tube Co. v Sawyer*)
  - 476-500 (presidential power in foreign affairs and war)
  - *Trump v. United States* (PDF) (presidential immunity and criminal prosecution)

Proposed Readings in Maggs, Volume 2:

- Substantive Due Process and Fundamental Rights
  - 129-130 (introduction and method)
  - 152-227 (contraception, abortion)
  - 227-255 (marriage, sexuality)
- Equal Protection
  - 317-339 (introduction and framework for analysis of classifications)
  - 339-385 (race-based classifications)
  - 439-469 (gender-based classifications)
- Free Speech
  - 615-642 (content-based speech regulation)
  - 641-648 (content-neutral speech regulation, e.g. restrictions on time/place/manner of speech)
  - 782-805 (the problem of campaign financing and speech)
- Freedom of Religion
  - 927-981 (free exercise of religion, hypothetical problem exercise)

Proposed Readings in Tribe, et al.:

- Robert Bork, “The Original Understanding” (74-85)
- William Brennan, “Contemporary Ratification” (147-157)

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 27/26-7
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

Emneevaluering JUS391 Juridiske utredninger

Emnet JUS391 Juridiske utredninger har blitt gjennomført for første og andre gang studieåret 2025/2026. De emneansvarlige har nå levert en evaluering av emnet, som legges fram for studieutvalget for drøfting og uttalelse.

18.05.2026
INGVSTR

Vedlegg:

1. Emneevaluering JUS391 Juridiske utredninger
2. Emnebeskrivelse JUS391 Juridiske utredninger
3. Litteraturliste JUS391 Juridiske utredninger
4. Eksamensoppgave JUS391 H25

Vedlegg 1. Emneevaluering JUS391 Juridiske utredninger:

Til SU

Emneevaluering JUS391 *Juridiske utredninger*

JUS391 *Juridiske utredninger* ble gjennomført første gang høsten 2025 og deretter på ny innværende semester. Da emnet ble opprettet ba SU om evaluering allerede etter ett år, noe som er naturlig sett i ly av at emnet inngår i et nytt 5. studieår som SU må følge tett.

Ettersom dette er første evaluering av et nytt emne, som dertil kanskje enda ikke helt har funnet sin form, tillater vi oss å skrive i en friere form enn fakultetets maler for emneevaluering. Vi har også lagt ved sentrale dokumenter som emnebeskrivelsen, litteraturlisten, en oversikt over undervisningsopplegget, de to eksamensoppgavene som hittil er gitt og skriv med tilbakemeldinger til studentene etter eksamen. Målsettingen vår er å gi SU grunnlag for å diskutere om det er ønskelig med justeringer i innretningen av JUS391.

Visse justeringer i opplegget ble gjort allerede etter første gjennomkjøring. Viktigst av disse er utvidelsen av hjemmeeksamen fra 6 timer til 14 timer (fordelt over tre dager). Evalueringen tar utgangspunkt i opplegget slik det ble gjennomført innværende semester, men vi vil også trekke inn noen erfaringer vi gjorde oss alt første semester.

Det er gjennomført studentevalueringer begge semestre. Svarprosenten er dessverre lav – våren 2026 var det 25 av 104 studenter som svarte. Tilbakemeldingene er varierende, noe som vel er som forventet når det opprettes et nytt emne som krever tilstedeværelse på fakultetet på 5. studieår. Samtidig er det flere konstruktive innspill som vi har tatt med oss i skrivingen av denne evalueringen.

Ved siden av studentevalueringene er studentenes prestasjoner på eksamen den viktigste tilbakemeldingen til oss om hvordan emnet har fungert. Begge emneansvarlige har deltatt i sensuren og lest et stort antall besvarelser, begge semestre. Begge har også deltatt i klagesensuren, begge semestre.

Som følge av koblingen mellom JUS391 og opplæringsdelen som ligger i masteroppgaveemnene (JUS390 og 392) har det vært godt samarbeid med emneansvarlig for masteroppgaveemnene, Maria Veia Lund. Det er viktig at hun inkluderes i videre diskusjoner om videreutvikling av JUS391.

Overordnede betraktninger

Vår overordnede vurdering etter to gjennomkjøringer er at det er stort behov for et undervisningsopplegg som setter studentene i stand til å vurdere om et gitt tema er egnet for et større rettsvitenskapelig utredningsoppdrag, eventuelt hvordan det kan videreutvikles for å bli det. Dette er ferdigheter som bare vil bli viktigere og viktigere for fremtidens jurister, i et arbeidsliv hvor stadig flere jurister vil arbeide med slike prosjekter (fremfor ordinær saksbehandling og tvisteløsning), samtidig som KI-verktøyene blir stadig kraftigere. Eksamensbesvarelsene vi har lest etterlater dessverre inntrykk av at alt for få av studentene har noe reflektert forhold til hva et *rettsvitenskapelig arbeid* egentlig er, herunder hva som skiller det fra andre tekster som jurister skriver i ulike sammenhenger.

Vi er videre av den oppfatning at studentene i løpet av studiet må møte de perspektivene som de får smakebiter på i JUS391 – slik som retts sosiologi, rettsøkonomi, rettspolitikk og rettsteori (eller i hvert fall mer avansert rettskildelære enn det de har hatt tidligere på studiet). De komparative og internasjonale perspektivene vi er innom har studentene alt kjennskap til fra

tidligere emner, samtidig som vi mener at det er nyttig å følge dette opp mer konkret med tanke på større rettsvitenskapelige arbeider. Erfaringene fra eksamenssensuren er at det først og fremst er de komparative, internasjonale og, i noen grad, de rettspolitiske og rettsteoretiske perspektivene studentene evner å trekke inn for å «løfte» de masteroppgavetemaene de er bedt om å vurdere. Vi mener samtidig at det er viktig at studentene i hvert fall har hørt om de rettsøkonomiske og retts sosiologiske perspektivene på jussen, selv om vi erkjenner at de helst skulle hatt atskillig mer om dette enn de to dobbelttimene som vi foreløpig har funnet plass til hver av dem.

Bolken om lovgivningsarbeid, som er i regi av Justisdepartementets lovavdeling, mener vi fungerer godt som den er. Koblingen opp mot juridiske utredninger ligger i utredninger som går ut på å vurdere eksisterende regelverk og/eller utvikle nytt regelverk, noe mange av studentene vil møte på i arbeidslivet. Lovavdelingens opplegg følges opp senere i undervisningen i form av påminnelser om at vurdering av ulike former for regelverk (lover, forskrifter, vedtekter mv.) kan utgjøre gode tema for masteroppgaver og at rettspolitiske drøftelser ofte blir bedre om de munner ut i konkrete forslag til endret/nytt regelverk. Også denne bolken kunne selvfølgelig fint vært utvidet til et helt emne på 10 studiepoeng, men vi opplever at studentene opplever denne bolken som interessant. Så lenge Lovavdelingen setter av tid og ressurser til å komme hit, mener vi dette er et element som bør videreføres.

Bolken om granskning har det vist seg mer krevende å integrere i emnet på en god måte. Granskninger er en særegen form for juridiske utredningsarbeid som brer om seg i praksis og som gir opphav til særegne spørsmål knyttet til blant annet bevis og etikk. Tanken var å bruke granskninger som en inngangsport til spørsmål om faktumfastleggelse utenfor rettergang, men vi synes ikke vi har lykkes helt med det og vi vurderer endringer i denne delen av undervisningsopplegget. Helst skulle vi hatt plass til en større bolk om faktumfastleggelse, innrettet mot vurdering av prognoser som hviler på andre vitenskaper, men vi er usikre på om en dobbelttime vil være tilstrekkelig til dette. Inntil videre fortsetter vi med en bolk om granskning.

Også bolken om KI har vist seg krevende, men det skyldes primært at det er krevende både for fakultet og studenter å vite hvordan man kan og bør forholde seg til stadig sterkere KI-verktøy. Fakultetet bør etter vårt syn klart ha et emne mot slutten av studiet hvor studentene oppfordres til å prøve ut ulike KI-verktøy, uten frykt for uklare fuskeregler, men det er uunngåelig at det dukker opp mange spørsmål om hva som er tillatt KI-bruk knyttet til masteroppgavene. Her har vi behov for klarere retningslinjer fra SU (men vi erkjenner at slike er krevende å lage). Erfaringene så langt er for øvrig at den delen av KI-opplegget som går inn på hvordan store språkmodeller (Claude, ChatGPT osv.) fungerer, oppleves som tung. Studentenes etterspørsel etter «mer KI-undervisning» handler nok reelt sett om praktisk bruk av KI-verktøy og et ønske om klare regler for hvilken bruk som er tillatt, ikke om kunnskap om hvordan KI-verktøyene fungerer «under panseret». I hvilken grad vi bør tilpasse KI-bolken til dette, er vi noe i tvil om.

En siste betraktning av mer overordnet karakter gjelder de litteratursøk som studentene ble bedt om å gjøre som ledd i videreutviklingen av det temaet som de ble tildelt på eksamen. Særlig første semester var litteratursøkene gjennomgående svært dårlige – det var få studenter som evnet å gjennomføre hensiktsmessige søk etter relevant litteratur. Vi fremhevet dette i vår tilbakemelding til studentene etter eksamen (se vedlegg) og fulgte opp med større fokus på litteratursøk inneværende semester. Vi mener å spore en viss bedring, men vi har en lang vei å gå før alle studenter vet hvordan de skal gå frem for på egenhånd å søke etter relevant litteratur på betryggende vis. Biblioteket er inne på første samling med en kort innledning knyttet til de søkemuligheter de tilbyr, men det er behov for å bygge dette ut med undervisning knyttet til

hvordan rettsforskere konkret går frem for å finne relevant litteratur. Samtidig er det ikke opplagt at dette må skje på JUS391, det kan like gjerne legges til masteroppgaveemnene.

Undervisningsopplegg

Undervisningsopplegget består av 20 samlinger (dobbelttimer) i plenum. Dette er isolert sett relativt mye på et emne på 10 sp, men her er ingen storgrupper/seminarer og heller ingen obligatoriske arbeidskrav som trekker undervisningsressurser. Så lenge eksamensordningen (hjemmeeksamen) ikke er egnet til å incentivere selvstudium anser vi 20 samlinger som påkrevd for å sikre forventet læringsutbytte på et emne på 10 studiepoeng.

Undervisningen foregår over en kort tidsperiode på 5-6 uker på begynnelsen av semesteret. Det kreves oppmøte på minst 14 samlinger for å få gå opp til eksamen. Oppmøte registreres digitalt, noe som har fungert fint.

Mellom samlingene forutsettes studentene å lese litteraturen som er lagt opp og arbeide med oppgaver som legges ut i MittUiB. Erfaringene fra eksamen tilsier at det er varierende i hvilken grad litteraturen faktisk blir lest, og vi antar det samme gjelder for arbeidsoppgavene. Samtidig skal det sies at den sterkere halvdel av besvarelsene gjerne viser at litteraturen er lest og brukt.

Minst én av de emneansvarlige er til stede på samlingene, for å bidra til å knytte de ulike elementene sammen til et hele. Blant annet av denne grunn får de fleste av samlingene preg av dialog mellom flere undervisere, noe vi samtidig ønsker enda mer av.

Det er varierende hvor godt vi lykkes med forsøkene på å engasjere studentene til å delta aktivt i undervisningen, men flere av underviserne er flinke til å bruke digitale responsverktøy, summegrupper mv. I tilfeller hvor ønsket studentaktivitet ikke oppnås skyldes det gjerne at undervis ikke har satt av nok tid til slike innslag, noe vi forsøker å være oppmerksomme på.

Det er, ikke uventet, langt flere studenter som tar emnet på høsten enn på våren, noe som gjør det mer krevende å få til gode diskusjoner med studentene på høstsemesteret.

Innkjøp av en mikrofon som kan kastes ut i auditoriet (CatchBox) var ingen stor suksess. Dels fordi studentene har kostbare MacBook'er som tåler svært lite (viste det seg). Men primært fordi mange av studentene er ukomfortable med å måtte si noe i plenum. Dette er sterkt bekymringsfullt for studenter som er på terskelen til arbeidslivet, men vi valgte likevel å gå bort fra ideen om at alle må være forberedt på å delta i diskusjonen, i hvert fall foreløpig. Vi mottar gjerne innspill fra SU på dette.

Prøving

Prøvingen skjer i form av en hjemmeeksamen, med vurderingsuttrykket bestått ikke bestått.

Høsten 2025 var det 277 studenter som tok eksamen. Av disse var det hele 23, omkring 8 prosent, som endte opp med Ikke bestått (etter klagerunden). Vår vurdering er at dette i all hovedsak er studenter som ikke tok emnet, og eksamenen, på tilstrekkelig alvor. Samtidig erkjenner vi at eksamen var nokså kort (6 timer) og oppgavetyper ny (selv om studentene hadde fått beskjed på forhånd om hvordan eksamensoppgaven kom til å se ut). Studenter som ikke hadde forberedt seg godt fikk dårlig tid.

Våren 2026 var det 104 studenter tok eksamen. Av disse var det 4 som endte med Ikke bestått, altså under 4 prosent. Den svakeste halvdel av besvarelsene var markant bedre enn høsten -

25. Vi velger å tro at noe av grunnen er at studentene var bedre forberedt, men det har nok også spilt inn at eksamenstiden er utvidet til 14 arbeidstimer over en periode på 3 dager.

Begge eksamensoppgavene og våre etterfølgende tilbakemeldinger til studentene følger vedlagt. Notatet med tilbakemeldinger er ment å avhjelpe at det ikke er så mye tilbakemelding å hente i en vurdering fra sensor av at en besvarelse er (klart) bestått.

Hjemmeeksamen er valgt som vurderingsform for at studentene skal kunne bruke materialet fra undervisningen (presentasjoner, oppgaver mv.), bruke litteraturen de har lest, søke etter relevant litteratur og bruke KI-verktøy aktivt i arbeidet med oppgaven. Samtidig er vi av den oppfatning at det ikke er forsvarlig å sette karakterer på besvarelser som vi ikke har noen kontroll på tilblivelsen av, noe som fremtvinger vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått. Det er ikke til å stikke under stol at dette leder til at en del studenter nok legger mindre arbeid i emnet enn forutsatt av omfanget på 10 studiepoeng (= ca. 300 arbeidstimer). Inntil videre ønsker vi likevel å fortsette med hjemmeeksamen og bestått/ikke bestått. Vi tror det er mulig å videreutvikle eksamensoppgavene i en retning som sikrer at alle studenter som får bestått, sitter igjen med det forventede læringsutbyttet.

Ressursbruk

Ressursbruken består i all hovedsak av undervisningstimer til interne undervisere. Noen av samlingene har to undervisere, noe som øker timebruken per undervisningstime fra 5 til 6. Samtidig står Lovavdelingen for to dobbelttimer uten kostnader for fakultetet. KI-undervisningen har dessuten vært dekket av KI-midler tildelt fra UiB sentralt.

De emneansvarliges tilstedeværelse på undervisningen dekkes av godskrivingen for emneansvaret.

Til dette kommer ressursbruken knyttet til eksamenssensuren, i tråd med vanlige satser for sensur av hjemmeeksamener.

Forholdet til opplæringsdelen på masteroppgaveemnene

Samarbeidet med emneansvarlig på JUS390 og 392 har fungert godt, blant annet i form av en felles undervisningsøkt på 3 timer første undervisningsdag. Samtidig er det viktig med fortsatt tett dialog her – det er viktig med en gjennomtenkt arbeidsdeling mellom JUS391 og opplæringsdelen på JUS390 og 392. En positiv bivirkning av den obligatoriske undervisningen på JUS391 er for øvrig at oppmøtet på opplæringsdelen på JUS390 og 392 er atskillig bedre enn tidligere.

Dersom SU skulle ønske å justere på den arbeidsdelingen som nå er etablert mellom JUS391 og JUS390/392 er det viktig at også emneansvarlig på JUS390/392 inkluderes.

Forholdet til skrivingen av masteroppgavene

JUS391 passer klart best for studenter som tar emnet semesteret før de gir seg i kast med selve masteroppgaven. Av hensyn til studentenes valgfrihet, og da særlig utvekslingsmuligheter, er det samtidig påkrevd å tillate et JUS391 tas samme semester som oppgaven skrives. Vi har forståelse for kritiske merknader fra studenter som mener det er uheldig at JUS391 kommer etter at de har valgt tema for masteroppgaven og også er i gang med skrivingen av den, men vi ser ikke helt hvordan vi kan unngå dette.

Samarbeid med studieadministrasjonen

Samarbeidet med studieadministrasjonen har vært utmerket, sett fra vår kant (om administrasjonen er enig, kan ikke vi vurdere).

Dragefjellet, 12. mai 2026

Halvard Haukeland Fredriksen og Knut Einar Skodvin

Emneansvarlige

Vedlegg:

JUS 391 Juridiske utredninger – våren 2026

Onsdag 11. februar kl. 09:00 til fredag 13. februar kl. 15:00

Forventet arbeidstid: 14 timer

Ordgrense: 4.000 ord

Vurderingsuttrykk: bestått/ikke bestått

Eksamensoppgavens dell tar utgangspunkt i innmeldte emner for masteroppgaver innlevert ved Det juridiske fakultet de siste årene, slik disse kommer til uttrykk i oppgavens titler. Hver enkelt av dere har fått tildelt tre slike emner, se vedlegg 1 med kobling mellom kandidatnummer og oppgavenummer² og vedlegg 2 med titlene for alle masteroppgavene.

Besvarelsen av eksamensoppgaven skal skje med utgangspunkt i ett av de tre emnene som du har fått tildelt. Du står fritt i valget blant dine tildelte emner – utvelgelsen er ikke en del av prøvingen og den skal ikke drøftes som en del av oppgaven. Men det er selvfølgelig grunn til å tenke gjennom hvilken av de tre emnene som vil være best egnet for å besvare eksamensoppgaven på en god måte.

Pass på å gjengi det utvalgte emnet innledningsvis i oppgaven.

DEL I

Spørsmål 1

Hvor godt egnet mener du emnet er for en rettsvitenskapelig utredning av et omfang på 5-600 arbeidstimer for en nyutdannet jurist?

Spørsmål 2

Hvordan kan emnet videreutvikles for å gjøre det (enda) bedre egnet for en rettsvitenskapelig utredning? Er noen av perspektivene på rettsvitenskapelige utredninger som har vært omtalt på JUS391 relevante her?

---

² Masteroppgavene er nummerert fra 1 til 634. Nummeret har ingen tilknytning til kandidatnummeret for studenten som skrev den aktuelle oppgaven.

Som en del av svaret på dette spørsmålet skal det utarbeides en prosjektskisse, og denne bør være på ca. 500 ord. Det er her anledning til å foreslå en endring av oppgavens tittel, men det må være snakk om videreutvikling av emnet og altså ikke et helt nytt emne. Prosjektskissen skal ledsages av en tekst som forklarer hvorfor prosjektskissen er utformet som den er.

Spørsmål 3

Søk etter litteratur og utarbeid en liste over vitenskapelige artikler og/eller bøker som du mener det er grunn til å undersøke nærmere i arbeidet med oppgaven.

Forventningene til antall oppføringer i listen vil variere fra emne til emne. Pass på at perspektiver foreslått i svaret på spørsmål 2 følges opp. Dersom litteraturlisten er kort, må det forklares nærmere hvorfor det ikke synes å finnes mer relevant litteratur.

Du må redegjøre kort hvor hvordan du har søkt etter litteratur og hvorfor du mener disse søkene har gitt deg et overblikk over hva som synes å foreligge av relevans for emnet ditt.

Listen skal ikke inneholde (andre) rettskilder (forarbeider, rettspraksis mv.).

Spørsmål 4

Redegjør kort for hvordan du har brukt KI-verktøy i arbeidet med å svare på spørsmål 1-3 og reflekter over nytteverdien og eventuelle utfordringer.

DEL II

I HR-2018-2256-A uttaler Høyesterett at kontraktsrettslig bakgrunnsrett «blir til i et samspill mellom lovgivningen, rettspraksis, kontraktspraksis og rettsvitenskapen» (avsnitt 121) og i HR-2018-2080-A uttales det at det på erstatningsrettens område er tradisjon for at «Høyesterett avklarer og utvikler retten i dialog med rettsvitenskapen» (avsnitt 44).

Hva slags juridiske arbeider sikter Høyesterett til med disse uttalelsene? Hva skiller disse arbeidene fra andre juridiske arbeider?

Skriv et essay på omkring 1.000 ord. Utform teksten i artikkelformat, med presise litteraturhenvisninger i fotnoter.

Om bruk av KI-verktøy i arbeidet med oppgaven:

For begge deler av eksamenen oppfordres det til å benytte KI-verktøy som «sparringpartner» og for del I er det en forutsetning at du på et eller annet vis har brukt KI-verktøy underveis i prosessen. Det er ikke nødvendig å dokumentere hele dialogen med KI-verktøyene i form av vedlegg e.l. For utarbeidelsen av selve oppgavesvaret (teksten du leverer inn) gjelder fakultetets generelle regler for bruk av KI, noe som blant annet innebærer at tekst generert av KI skal markeres som sådan.

Dragefjellet, 2. februar 2025

Halvard Haukeland Fredriksen

Emneansvarlig

Sensorveiledning for hjemmeeksamen i JUS391 *Juridiske utredninger* – våren 2026

1. Innledning

JUS391 *Juridiske utredninger* er et perspektivemne, som blant annet skal forberede studentene bedre på arbeidet med masteroppgavene (og andre juridiske utredningsarbeider de vil støte på i arbeidslivet). Det er altså ikke snakk om noe klassisk rettsdogmatisk emne, og eksamensoppgaven er følgelig heller ikke av en karakter som studentene kjenner fra tidligere emner på studiet. Blant annet av denne grunn er hjemmeeksamen valgt som prøvingsform, og bestått/ikke-bestått som vurderingsuttrykk. Studentene har dessuten fått informasjon i forkant om at en vesentlig del av eksamensoppgaven vil handle om å vurdere og videreutvikle et eller flere potensielle emner for en rettsvitenskapelig utredning. Ulike varianter av slike vurderinger har vært en integrert del av undervisningsopplegget. Det var også en slik oppgave som ble gitt forrige semester, som var første gang det ble avholdt eksamen i JUS391. Studentene er kjent med denne eksamensoppgaven og mange av dem vil nok også ha lest den tilhørende sensorveiledningen. De vil også være kjent med at litt for mange av deres medstudenter tok for lett på oppgaven forrige semester, noe som ledet til en strykprosent på om lag 10 prosent.

Emnebeskrivelsen med angivelse av forventet læringsutbytte finnes her:

<https://www4.uib.no/studier/emner/jus391>

Det er snakk om en hjemmeeksamen over 2,5 dager, med en forventet arbeidsinnsats på 14 timer (noe det også er opplyst om i oppgaveteksten). For en student som har forberedt seg godt i forkant og som bruker KI-verktøy som en effektiv sparringpartner underveis (noe oppgaveteksten oppfordrer til), vil det opplagt være mulig å skrive til klart bestått på langt under 14 timer. Samtidig er rammen på 14 timer styrende for de krav som kan stilles til studentene.

Ordgrensen er 4.000 ord.

Det er gitt instruksjer i oppgaven om utformingen av oppgavesvaret og det er viktige at sensorene er oppmerksomme på disse. Dette gjelder særlig oppfordring til bruk av KI-verktøy i arbeidet med oppgaven, men også til tilknyttede forventningen om at studentene redegjør for de verktøy som er brukt og hvordan det har skjedd. For utarbeidelsen av selve oppgavesvaret gjelder fakultetets generelle regler for bruk av KI, noe som blant annet innebærer at tekst generert av KI skal markeres som sådan.

2. Del I av oppgaven

Utgangspunktet for eksamensoppgavens del I er at hver enkelt student får tildelt tre emner/problemstillinger for masteroppgaver innlevert ved Det juridiske fakultet de siste årene, slik disse kommer til uttrykk i oppgavenes titler, og så velger ut en av disse som sitt tema. Med dette grepet sikrer vi at hver enkelt student arbeider med en unik oppgave, noe som synes påkrevd når det er snakk om en hjemmeeksamen.

Årsaken til at studentene får tre emner å velge blant, er at det (dessverre) ikke er alle innmelde emner som er egnet for en masteroppgave, og heller ikke alle som er egnet for den vurderingen som eksamensoppgaven legger opp til. Enkelte innmeldte emner kan dessuten synes å

forutsette forkunnskaper innen et rettsområde som ikke inngår i de obligatoriske delene av jusstudiet i Bergen, og som det derfor vurderes som rimelig at studentene kan velge bort. Det er presisert i oppgaveteksten at utvelgelsen ikke er en del av prøvingen og at den skal ikke drøftes som en del av oppgaven. Som sensor skal du bare forholde deg til det ene emnet som studenten har valgt ut, ikke de to som er valgt bort.

Koblingen mellom kandidatnummer og oppgavetema følger vedlagt. Det kan ikke være påkrevd å kontrollere at den enkelte kandidat har forholdt seg til en av sine tre tildelte emner, men det bør foretas noen stikkprøver. Dersom det avdekkes at en student har skrevet om et annet tema enn et av de tre tildelte, må resultatet bli ikke bestått, jf. de krav til nøyaktighet og etterkontroll som med rimelighet må stilles til kommende jurister.

Grepet for å sikre at studentene jobber med individuelle oppgaver vil føre til at enkelte får mulighet til å velge ut et emne som kanskje fremstår som mer egnet for å besvare eksamensoppgaven på en god måte enn andre. Så lenge vurderingsuttrykket er bestått/ikke bestått vurderes dette som uproblematisk. Det for øvrig ikke opplagt hva som er et egnet emne når oppgaven går ut på kritisk vurdering og videreutvikling – jo dårligere egnet emnet i utgangspunktet synes for en rettsvitenskapelig utredning, jo lettere å kritisere og komme med forslag til forbedringer.

Eksamensoppgaven tester studentene i sentrale deler av læringsutbyttet for emnet, og da særlig studentenes evne til å

- diskutere og vurdere om en problemstilling er egnet for et større juridisk utredningsarbeid eller ikke, blant annet ved bruk av KI-verktøy
- diskutere og vurdere om et juridisk utredningsarbeid bør integrere rettsøkonomiske, rettsos sosiologiske, komparative og/eller rettspolitiske perspektiver, og hvordan KI-verktøy i så fall kan bidra til dette

På spørsmål 1 bør studentene reflektere over forutsetningen om at utredningen skal være av *rettsvitenskapelig* karakter. Det er en kobling til eksamensoppgaven del II her og helt fint om noen løser det med en krysshenvisning. Erfaringene fra forrige semester var at alt for mange studenter ikke festet seg ved denne forutsetningen og derfor ikke reflekterte noe over hva som skiller rettsvitenskapelige utredninger fra andre juridiske arbeider. Del II av herværende eksamensoppgave er en respons på dette.

Spørsmål 2 er uforandret fra forrige semester. Erfaringene fra sensuren da var at «alle» mente det ville være nyttig med rettsøkonomiske, rettsos sosiologiske, komparative og/eller rettspolitiske perspektiver, men at alt for mange unnlot å følge dette opp med konkrete forslag (og litteratur, jf. spørsmål 3). I undervisningen har dette vært omtalt særskilt, og det er klargjort at en nesten ferdigutdannet jurist i dagens KI-verden må klare å underbygge slike påstander. Det gjelder særlig nå som eksamenstiden er utvidet til 14 arbeidstimer. Samtidig må det tas hensyn til omfangsbegrensningen på 4.000 ord, som gjør at det er grenser for hvor mange perspektiver studentene har plass til å forfølge. Studentene må følgelig få atskillig frihet her. Hovedsaken er at det skrives reflektert om perspektivene de velger å fremheve.

Spørsmål 3 er også uforandret fra forrige semester, men det er presisert at litteratursøkene må følge opp perspektivene som studentene velger å fremheve i spørsmål 2 (det skjedde i liten grad forrige semester). Merk også at det som etterspørres er (retts-)vitenskapelig litteratur, jf. også spørsmål 1 og oppgavens del II.

Det skal redegjøre kort hvor hvordan det er søkt etter litteratur og hvorfor søkene anses hensiktsmessige. Det er også presisert at litteraturlisten ikke skal inneholde (andre) rettskilder (forarbeider, rettspraksis mv.).

Spørsmål 4 etterspør en kort redegjørelse for bruken av KI-verktøy i arbeidet med å svare på spørsmål 1-3 og refleksjoner over nytteverdien og eventuelle utfordringer.

3. Del II av oppgaven

Del 2 av oppgaven ber studentene om å reflektere over hva som skiller rettsvitenskapelige arbeider fra andre juridiske arbeider. For å vise studentene at denne sontringen ikke er en rent akademisk øvelse, er den koblet til eksempler på Høyesteretts uttalelser om samspill mellom Høyesterett og rettsvitenskapen.

Høyesterett har ikke forklart nærmere hva slags juridiske arbeider som kvalifiserer som del av den rettsvitenskapen som Høyesterett er i dialog med. Ut fra litteraturen som studentene skal lese på JUS391, og undervisningsopplegget for øvrig, må det antas at langt de fleste vil problematisere grensen mellom rettsvitenskapelige arbeider og andre arbeider ut fra rettsvitenskapens egen avgrensning av hva rettsvitenskap er for noe. I dette ligger en implisitt eller eksplisitt oppfatning av at Høyesterett nok ikke har tenkt så nøye gjennom hva som kan anses som «rettsvitenskap» i denne sammenheng. Om noen likevel skulle forsøke å komme nærmere inn på Høyesteretts forståelse gjennom undersøkelser av hva slags litteratur Høyesterett selv faktisk viser til i sine avgjørelser, gjennom egne rettskildesøk, bruk av KI-verktøy eller litteratursøk, er det selvfølgelig veldig bra (om det skulle deles ut karakterer: klart A-nivå).

Av litteraturen på emnet er det en rekke tekster som kan trekkes inn i besvarelsen av denne oppgaven, men særlig:

- Synne S. Mæhle, «Gjelder det andre regler for rettslig argumentasjon i rettsdogmatikken enn for domstolene?», *Jussens Venner* 2004 s. 329–342 (13 sider)
- Synne Sæther Mæhle og Henrik Palmer Olsen, «Den forskningsskapte rettsvirkelighet», i Finn Arnesen, Kjersti Lohne, Dag Michalsen og Inger-Johanne Sand (red.), *Rettsvitenskap og samfunnsengasjement*. Festskrift til Hans Petter Graver, Universitetsforlaget 2025 s. 354–380 (27 sider)

Om noen trekker inn også annen litteratur enn den som står på litteraturlisten, er det selvfølgelig bra.

Et viktig poeng i undervisningen har vært å formidle at rettsvitenskap er mer enn rettsdogmatikk. Samtidig er det nok rettsdogmatikk Høyesterett sikter til med sine henvisninger til rettsvitenskapen som dialogpartner. Om noen ser dette og reflekterer over det, er det veldig bra.

Besvarelsen av del II skal utformes som et (kort) essay (omkring 1.000 ord). Teksten skal utformes i artikkelformat, med presise litteraturhenvisninger i fotnoter.

4. Grensen bestått/ikke bestått

Undervisningsopplegget på JUS391 bør ha satt studentene godt i stand til å løse denne eksamensoppgaven, så det må være lov å stille krav til refleksjoner og perspektiver på et godt nivå.

Minstekravene for bestått i tilfeller hvor vurderingsuttrykket er A-F er en kandidat som «tilfredsstillende minimumskrav, men heller ikke meir», noe som vises ved at kandidaten «lita

vurderingsevne og lite sjølvstende» (jf. UiBs studieforskrift, som bygger på Universitets- og høyskolerådets kvalitative beskrivelse av karakteren E). En karakter som ikke tilfredsstillende minstekravene kjennetegnes av «manglende vurderingsevne og sjølvstende». Disse angivelsene må anses retningsgivende også for tilfeller hvor vurderingsuttrykket er bestått/ikke bestått.

Det er grunn til å tro og håpe at langt de fleste besvarelser vil være godt over strykgrensen, og slik sett nokså enkle å bedømme. Besvarelser i faresonen vil trolig preges av manglende substans i refleksjonene og forsøkene på å videreutvikle det valgte prosjektet.

Litteraturlisten som studentene skal utarbeide (spørsmål 3) vil trolig gi en pekepinn om det er snakk om en besvarelse i faresonen. Dersom denne er svært tynn, kreves det en nærmere begrunnelse for hvorfor.

Det skal foretas en helhetlig vurdering av om besvarelsen alt i alt (samlet for del I og II) skal vurderes til bestått. Mangler på ett spørsmål kan følgelig oppveies av andre deler av besvarelsen.

Her som ellers må det kunne skrives til bestått godt under ordgrensen på 4.000 ord. For besvarelser som ligger langt under ordgrensen kan det imidlertid være grunn til å vurdere særskilt om det er tilstrekkelig med substans i drøftelsene. Det samme gjelder dersom mange av ordene går med til lengre gjengivelser av KI-genererte tekster, unødig omstendelige henvisninger til litteraturen oppført i litteraturlisten eller andre grep som tyder på at besvarelsen er «blåst opp».

Besvarelser som vurderes til ikke bestått skal sendes emneansvarlig Knut Einar Skodvin for vurdering.

Tilbakemelding til studentene på JUS391 etter hjemmeeksamen

Som forventet bestod langt de fleste hjemmeeksamenen og flertallet av dere igjen med ganske god margin. Individuelle begrunnelser fra sensorene har i disse tilfellene ganske liten verdi – sensorene skal bare vurdere om oppgaven er bestått og begrunnelsene vil være begrenset til denne vurderingen. Samtidig har vi gjort oss erfaringer underveis i sensuren som vi mener det er riktig å dele med dere alle. Som understreket i undervisningen er planlegging og vurdering av ulike juridiske utredningsprosjekter noe mange av dere kommer til å støte på i arbeidslivet.

Vår kanskje viktigste tilbakemelding er at et klart flertall av oppgavene viser gode refleksjoner og evne til å foreta slike vurderinger. De beste oppgavene ligger klart over norm, og kunne uproblematisk representert seks timers arbeid i arbeidslivet. Motsatt ligger oppgaver i den svakere delen av bestått klart under det vi ville forventet av seks timers arbeid etter endt utdanning.

Det gjennomgående største forbedringspotensiale knytter seg til litteraturlistene. Selv i ellers gode besvarelser er litteratursøkene ofte svake, noe som tyder på at vi i løpet av årene dere hittil har tilbrakt på fakultetet ikke har lykkes med å formidle til dere hvordan man gjennomfører gode litteratursøk. Vi vil ta dette videre, både til neste kull på JUS391, og som en generell tilbakemelding til studieutvalget. Systematiske og omfattende litteratur- og rettskildesøk er helt grunnleggende for alle større juridiske utredningsarbeider. Akkurat hvilke databaser dere velger å bruke, er mindre viktig, men dere må være kjent med hva de ulike basene inneholder og ikke inneholder – og gjerne kombinere søk i flere baser. Oria og Google Scholar er to naturlige steder å begynne. Man må gjerne supplere med baser som Lovdata, Rettsdata, Karnov, Juridika mv., men da må man være klar over at ingen av disse basene har tilgang til alle forlag/tidsskrift. I tillegg er dette ofte en snøball, der kildene brukt i ett arbeid gjør at en finner frem til nye kilder.

Mange har foretatt svært spissede søk – nærmest helt konkret problemstillingen dere skulle vurdere. Da blir konklusjonen ofte at man finner lite. Andre har nøydt seg med å føre opp helt generelle fremstillinger av det aktuelle rettsområdet. Gode litteratursøk handler imidlertid om å finne litteratur som behandler relevante sider ved et emne med en viss dybde (lærebøker gjør sjelden det). Om man ikke finner litteratur som treffer midt i blinken, må man zoome litt ut og lete etter litteratur om beslektede spørsmål, om samme tema før den siste lovendringen som du skal utrede osv. Det er dette som er grunnen til at Biblioteket ikke egentlig kan lære dere gode litteratursøk, men bare vise dere mulighetene som finnes. Gode litteratursøk er en juridisk arbeidsoppgave, og en som ofte faller på nyutdannede jurister.

Gode litteratursøk handler også om å kunne skille rettsvitenskapelige arbeider fra blogginnlegg, nyhetsbrev osv. Her er det en utfordring at KI-verktøy finner nyhetsbrevene, men ikke de rettsvitenskapelige analysene. Men dere har ikke lyst å levere en utredning (eller et prosesskrift) hvor «litteraturen» består av nyhetsbrev.

Mange av dere har trukket internasjonale og komparative perspektiver i vurderingen og videreutviklingen av emnene, noe som selvfølgelig nær sagt alltid er bra. Det er imidlertid få som har fulgt dette opp i litteratur- eller kildesøkene, eller ved ganske enkelt å spørre ulike KI-verktøy om spørsmål X eller tema Y også diskuteres i Danmark/Sverige/EU osv. De danske og svenske databasene som biblioteket reklamerte for, er det nesten ingen som har brukt.

Vi er klar over at 6 timer ikke er så mye tid og det farget også vår forventning til hvor mye av dette dere skulle rekke. Vi kommer trolig til å utvide eksamenstiden alt neste semester for å gi bedre muligheter for grundigere litteratur- og kildesøk. Samtidig er det viktig å være klar over at dere skal ut i en arbeidshverdag hvor overordnede av ulike slag vil forvente at en nyutdannet jurist vil kunne klare å grave opp ganske mye på 6 timer. Med dagens KI-verktøy er mulighetene for å komme ganske langt på 6 timer bedre enn noensinne. Samtidig som dere selvfølgelig må ta forbehold om at det vil være behov for nærmere kontroll og undersøkelser dersom man går videre med prosjektet.

Masteroppgavene som dere nå holder på med eller skal i gang med neste semester er den beste muligheten på jusstudiet til å bli god på litteratur- og kildesøk. Vi kan ikke understreke nok hvor viktig det er.

For de andre delene som tas opp er det naturlig nok stor variasjon i svarene. Terskelen for å bestå ble (etter vårt syn) ikke lagt spesielt høyt. Og vi har forståelse for at mange har valgt strategien si noe om alt. Tenker vi oss dette som et reelt notat ville dybde på det som tas opp klart være å foretrekke fremfor overflate. Spørsmålet om KI håper vi på mange måter at for mange ikke ble spesielt prioritert. Det er helt klart gode refleksjoner om KI hos mange, men det er også en rekke besvarelser der KI bare får den mest generelle omtale og ikke fremstår å ha vært gjenstand for særlig refleksjon. Vi håper dere alle sitter igjen med noe; KI vil påvirke deres fremtidige arbeidshverdag vesentlig.

Lykke til!

Knut Einar Skodvin og Halvard Haukeland Fredriksen, emneansvarlige

Tilbakemelding til studentene på JUS391 etter hjemmeeksamen – våren 2026

Vårens hjemmeeksamen gikk i det store og hele greit. Som forventet bestod langt de fleste og flertallet av dere igjen med ganske god margin. Individuelle begrunnelser fra sensorene har i disse tilfellene ganske liten verdi – sensorene skal bare vurdere om oppgaven er bestått og begrunnelsene vil være begrenset til denne vurderingen. Samtidig har vi gjort oss erfaringer underveis i sensuren som vi mener det er det er riktig å dele med dere alle. Som understreket i undervisningen er planlegging og vurdering av ulike juridiske utredningsprosjekter noe mange av dere kommer til å støte på i arbeidslivet.

Vår viktigste tilbakemelding er at et klart flertall av oppgavene viser gode refleksjoner og evne til å foreta slike vurderinger. De beste oppgavene ligger over norm, og kunne uproblematisk representert 14 timers arbeid i arbeidslivet fra en fersk jurist. Motsatt ligger oppgaver i den svakere delen av bestått klart under det vi ville forventet av 14 timers arbeid etter endt utdanning. Heldigvis er det klart færre i denne kategorien enn det var i fjor høst.

Det største forbedringspotensialet knytter seg fremdeles til litteraturlistene. Selv i ellers gode besvarelser er litteratursøkene tidvis svake, noe som tyder på at vi i løpet av årene dere hittil har tilbrakt på fakultetet ikke har lyktes med å formidle til dere hvordan man gjennomfører gode litteratursøk. Systematiske og omfattende litteratur- og rettskildesøk er grunnleggende for alle større juridiske utredningsarbeider. Akkurat hvilke databaser dere velger å bruke, er mindre viktig, men dere må være kjent med hva de ulike basene inneholder og ikke inneholder – og gjerne kombinere søk i flere baser. Oria og Google Scholar er to naturlige steder å begynne. Man må gjerne supplere med baser som Lovdata, Rettsdata, Karnov, Juridika mv., men da må man være klar over at ingen av disse basene har tilgang til alle forlag/tidsskrift. I tillegg er dette ofte en snøball, der kildene brukt i ett arbeid gjør at en finner frem til nye kilder.

Mange har foretatt svært spissede søk – nærmest helt konkret problemstillingen dere skulle vurdere. Da blir konklusjonen ofte at man finner lite. Andre har nøydt seg med å føre opp helt generelle fremstillinger av det aktuelle rettsområdet. Gode litteratursøk handler imidlertid om å finne litteratur som behandler relevante sider ved et emne med en viss dybde (lærebøker gjør sjelden det). Om man ikke finner litteratur som treffer midt i blinken, må man zoome litt ut og lete etter litteratur om beslektede spørsmål, om samme tema før den siste lovendringen som du skal utrede osv. Det er dette som er grunnen til at Biblioteket ikke egentlig kan lære dere gode litteratursøk, men bare vise dere mulighetene som finnes. Gode litteratursøk er en juridisk arbeidsoppgave, og en som ofte faller på nyutdannede jurister.

Gode litteratursøk handler også om å kunne skille rettsvitenskapelige arbeider fra blogginnlegg, nyhetsbrev osv. Her er det en utfordring at KI-verktøy finner nyhetsbrevene, men ikke de rettsvitenskapelige analysene. Men dere har ikke lyst å levere en utredning (eller et prosesskrift) hvor «litteraturen» består av nyhetsbrev.

Det er helt greit å bruke KI-verktøy i jakten på litteratur, men det er ikke tilstrekkelig å bare bruke KI-verktøy. Det er masse litteratur disse verktøyene ikke finner frem til. Og som vi understreket i undervisningen: dere har ikke lyst til å være den nyutdannede juristen som legger frem et arbeid som blir skutt ned av litteratur som dere har oversett, eller som blir spurt om hva som egentlig er merverdien av en utredning når det allerede finnes grundige rettsvitenskapelige arbeider som tar for seg akkurat samme tema.

Mange av dere har trukket internasjonale og komparative perspektiver i vurderingen og videreutviklingen av emnene, noe som selvfølgelig nær sagt alltid er bra. Det er imidlertid for få som har fulgt dette opp i litteratur- eller kildesøkene, eller ved ganske enkelt å spørre ulike KI-verktøy om spørsmål X eller tema Y også diskuteres i Danmark/Sverige/EU osv. De danske og svenske databasene som biblioteket reklamerte for, er det få som har brukt.

Masteroppgavene som dere nå holder på med eller skal i gang med neste semester er den beste muligheten på jusstudiet til å bli god på litteratur- og kildesøk. Vi kan ikke understreke nok hvor viktig det er.

Noen læringspunkter knyttet til besvarelsene for øvrig:

- For mange glemmer å forklare hva dere forstår med «rettsvitenskapelig utredning» på spm 1 og nesten ingen kobler det med drøftelsen i del II av hva som skiller rettsvitenskapelige og andre juridiske arbeider. Det er alltid viktig å forklare hvordan dere forstår arbeidsoppgaven dere er gitt – både på eksamen og i arbeidslivet!
- Det er få av dere som kobler det dere fant på spm 3 (litteratur) med vurderingen av egnethet på spm 1. Om litteraturlisten inneholder 3-4 nye artikler som er «spot on», så er det kanskje ikke så mye igjen å utrede på 500-600 timer?
- Nesten alle mener emnet de vurderer er egnet, men at det må avgrenses. Mulig de føler en viss lojalitet overfor studentene som har skrevet om emnet?
- Nesten ingen mener at oppgitt emne er alt for lite for et prosjekt på 5-600 timer. Vi tror nok dere undervurderer hvor mye 5-600 timer er, og hvor mye en arbeidsgiver eller klient vil forvente at man får utredet innenfor en slik ramme.
- Avgrensningene som foreslås har tidvis preg av pliktløp og den reelle betydningen for arbeidsmengden er uklar. I en del tilfeller fremstår det avgrensede emnet som like arbeidskrevende som det opprinnelige.
- Del II: Litt varierende. Også her noen riktig gode, som blant annet får frem at Høyesterett neppe har tenkt særlig nøye gjennom skillet mellom rettsvitenskap og annen juridisk litteratur, og at det uansett ikke er opp til Høyesterett å avgjøres

hvilke krav rettsvitenskapen stiller til rettsvitenskapelige arbeider. Mange har brukt litteraturen på en fin måte og fått på plass gode henvisninger i et artikkelformat. Andre har en del å gå på her og må sørge for å få orden på det før masteroppgaven skal leveres. Det er bare å ta siste hefte av *Lov og Rett* eller *Jussens Venner* for å se hvordan det skal gjøres.

Lykke til med masteroppgaven!

Knut Einar Skodvin og Halvard Haukeland Fredriksen, emneansvarlige

Vedlegg 2. Emnebeskrivelse JUS391 Juridiske utredninger:

JUS391 Juridiske utredninger: Emnebeskrivelse

Mål og innhold

Ulike varianter av større utredninger utgjør en stadig viktigere del av juristers arbeidshverdag. Jurister i departementer og direktorater bruker mye av sin tid på utvikling og videreutvikling av regelverk. Det samme gjelder mange andre jurister - både i det offentlige og i det private. Advokater arbeider i stigende grad med mer enn rettergang og tvisteløsning, det være seg i form av større utredninger for offentlige eller private klienter, utarbeiding av komplekse kontrakter, anbefalinger for hvordan et selskap eller et konsern bør innrette seg for å håndtere nye krav og forventninger, vurderinger av forslag til nye regler på et område mv. Ulike former for granskninger er også en form for utredningsarbeid som beskjeftiger jurister, både i privat og offentlig regi. Og på universitetene og andre forskningsinstitusjoner arbeider rettsforskere med prosjekter med krav til dybde, bredde, perspektiver og nyhetsverdi som skiller seg fra de krav som normalt stilles til rettsanvendere i det praktiske rettsliv, men som samtidig utgjør et ideal som også praktikere må etterstrebe når de konfronteres med nye og komplekse rettsspørsmål. Rettsforskere engasjeres også ofte i andre typer for større utredningsarbeid, som lovutvalg og granskningsutvalg mv.

Større juridiske utredningsarbeid krever ofte at jurister må forholde seg til spørsmål der den juridiske metoden for å reise og løse rettsspørsmål ikke strekker til. Utvikling og videreutvikling av regelverk krever innsikt i problemene som reguleringen tar sikte på å løse, noe som ofte forutsetter at juristen kan samarbeide med fagpersoner fra andre disipliner. Dette forutsetter at jurister kan «... vurdere den rettslig relevante argumentasjonsverdien av kunnskap som er skapt av andre vitenskaper», jf. den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen for Masterprogrammet i rettsvitenskap. Det samme gjelder for mange andre utredningsoppdrag. Ofte vil det kunne by på utfordringer å få fastlagt det faktum som juristen trenger for å kunne identifisere og formulere rettslige problemstillinger, drøfte disse på en grundig og treffende måte og komme med anbefaling for hvordan regler bør utformes - for eksempel om hvordan en offentlig myndighet eller et selskap bør innrette sin virksomhet, hvordan norsk rett best kan tilpasses Norges internasjonale forpliktelser mv.

Utfordringene med å fastlegge rettslig relevant faktum gjør seg gjeldende både for rettsanvendere som jobber med enkeltsaker og for utredere, rettsforskere mv., men ikke helt på samme måte. Prosessrettens prinsipper og regler for hvordan en dommer skal fastlegge det rettslige relevante faktum i en sak utgjør et bakteppe også i andre sammenhenger, og det samme gjelder forvaltningsrettens prinsipper om domstolenes prøvingskompetanse og -intensitet. Utenfor rettergang vil imidlertid jurister ofte måtte forholde seg til fagpersoner fra andre disipliner på en mer åpen måte. Juridisk rådgivning av høy kvalitet forutsetter forståelse av problemet som jussen skal bidra til å løse.

Hvilke problemer som aktualiserer seg i ulike sammenhenger vil variere: I et tilfelle må juristen nå dypere forståelse av bakgrunnen for reglene og deres formål. I et annet tilfelle er det kanskje de antatte konsekvensene av det ene eller andre standpunktet til et tolkningsspørsmål som er avgjørende. I et tredje tilfelle kan det være betydningen av endringer av internasjonale forpliktelser på området som er det presserende spørsmålet. I et fjerde tilfelle er spørsmålet om den løsningen som andre land har valgt kan tjene som inspirasjon også for norsk rett.

I mange tilfeller vil jurister også bli bedt om å bidra med rettspolitiske synspunkter på gjeldende rett. Rettspolitikk skiller seg fra annen politikk ikke bare ved at rettspolitikken forutsetningsvis handler om rettslige spørsmål, men også ved at den bygger på rettsvitenskapelig systemforståelse og forholder seg til prinsipper og verdier som ligger til grunn for rettsstaten. Samtidig kan jurister også delta i den generelle samfunnsdebatten, om ethvert spørsmål. Men hvor går grensen mellom rettspolitikk og annen politikk? Og når uttaler juristen seg som fagperson og når som alminnelig samfunnsborger?

De ulike juridiske rollene krever at juristen viser forståelse for hvilken type problem man arbeider med, hvilke premisser og argumentasjon som er relevant og holdbar for å løse det aktuelle problemet, og hvordan relevant kunnskap kan finnes og erverves for å løse den oppgaven man har framfor seg. Avgjørende for godt juridisk arbeid, i ulike roller, er dermed en evne til å identifisere ulike problemer som man møter i sitt arbeid og analysere dette problemet med tanke på hva spørsmålet egentlig er og hvordan man kan løse det - selv eller i samspill med andre.

På Masterprogrammet i rettsvitenskap har det tradisjonelt først vært i arbeidet med den avsluttende masteroppgaven at studentene har møtt på de utfordringer som større juridiske utredningsarbeider byr på. Erfaringsmessig velger langt de fleste tradisjonelle rettsdogmatiske tema for masteroppgaven. Dette er naturlig, men innebærer at det er en rekke varianter av større juridiske utredningsarbeid som studentene ikke støter på eller lærer noe om i løpet av studiene.

Formålet med emnet Juridiske utredninger er å introdusere studentene for ulike varianter av juridiske utredningsarbeid som de vil støte på i yrkeslivet og som vil stille dem overfor

utfordringer der den tradisjonelle juridiske metoden ikke strekker til - det er slik sett snakk om et perspektiv- og metodeemne. Samtidig skal emnet sette studentene i stand til å identifisere, formulere og kvalitetssikre rettslige problemstillinger som bare kan besvares på en god måte gjennom et større rettsvitenskapelige arbeid, samt å gi dem innsikt i ulike tilnæringsmåter som kan anvendes for å gjennomføre et slikt arbeid på en best mulig måte. Emnet gir med dette studentene grunnlag for å utvikle et egnet masterprosjekt og for å vurdere, presisere og håndtere andre større utredningsoppdrag som de vil støte på som ferdigutdannede jurister.

Fremveksten av kraftige KI-verktøy byr på muligheter og utfordringer som fremtidige jurister må kjenne til og håndtere. Både mulighetene og utfordringene varierer med arbeidsoppgavene som skal utføres og tiden som står til disposisjon. Større juridiske utredninger byr på store muligheter til å ta i bruk ulike KI-verktøy, men også potensielt store utfordringer. Emnet skal gi studentene kunnskap om de muligheter som KI gir for å effektivisere ulike sider av ulike juridiske utredningsarbeid, og forståelse av de begrensninger og potensielle feilkilder som gjør seg gjeldende ved slik bruk av KI i juss. Emnet skal også gi kompetanse til å kritisk reflektere over og ta stilling til rettslige og etiske utfordringer ved den teknologiske utviklingen av digitale verktøy med kunstig intelligens .

Ulike juridiske utredningsarbeid gir opphav til ulike etiske spørsmål, knyttet til for eksempel innretning av arbeidet, fastlegging av faktum, innhenting av rettskilder og litteratur, valg av metodiske og komparative perspektiver og, ikke minst, bruk av KI. Relevante etiske spørsmål vil bli integrert gjennom hele undervisningsopplegget.

Emnet undervises intensivt over en periode på 4-5 uker, med i alt 20 dobbelttimer undervisning. Før og mellom samlingene arbeider studentene, individuelt eller i grupper, med ulike oppgaver. På samlingene legges det opp til studentaktiv undervisning, både i plenum og i mindre grupper. Studentene forutsettes å delta aktivt i diskusjonene, både gjennom bruk av digitale verktøy (mentimeter e.l.) og muntlig.

Undervisningsopplegget er arbeidslivsnært i den forstand at mange av oppgavene er av en karakter som nyutdannede jurister vil møte på i større juridiske utredningsarbeid.

Læringsutbytte

Kunnskaper

Emnet skal gi studentene kunnskap om:

- lovgivnings- og annet reguleringsarbeid
- granskninger, i privat og offentlig regi
- statistikk som grunnlag for å fastlegge rettslig relevant faktum
- rettsøkonomiske perspektiver på jussen
- rettssosiologiske perspektiver på jussen

Emnet skal gi studentene avansert kunnskap om:

- hva som skiller rettsvitenskapelige forskningsprosjekter fra andre juridiske utredninger
- metodiske utfordringer knyttet til rettslig komparasjon i juridiske utredningsarbeider
- metodiske utfordringer knyttet til bruk av internasjonal rett i juridiske utredningsarbeider
- rammer og metodiske utfordringer for rettspolitiske analyser i juridiske utredningsarbeider

Ferdigheter

Etter å ha gjennomført emnet skal studentene kunne

- diskutere og vurdere om en problemstilling er egnet for et større juridisk utredningsarbeid eller ikke, blant annet ved bruk av KI-verktøy
- diskutere og vurdere om et juridisk utredningsarbeid bør integrere rettsøkonomiske, rettssosiologiske, komparative og/eller rettspolitiske perspektiver, og hvordan KI-verktøy i så fall kan bidra til dette
- diskutere og vurdere sammenhengen mellom lovgivningslære og juridisk metode
- diskutere og vurdere rettslige og etiske spørsmål knyttet til bruk av KI-verktøy i større juridiske utredningsarbeid

Generell kompetanse

Gjennom emnet tilegner studentene seg generell kompetanse til å:

- planlegge større utredningsarbeid med en gitt tidsramme
- samarbeide med fagpersoner fra andre disipliner og på det grunnlag kunne vurdere den rettslig relevante argumentasjonsverdien av kunnskap som er skapt av andre vitenskaper og bidra til tverrfaglige løsninger på komplekse samfunnsproblem
- presentere og argumentere for egne vurderinger og konklusjoner for medstudenter/jurister
- bidra med rettslige perspektiv i samfunnsdebatten
- reflektere kritisk over, og kunne ta stilling til, de rettslige og etiske utfordringene knyttet til den teknologiske utviklingen, medregnet utviklingen av KI-verktøy

Studiepoeng, omfang

10 studiepoeng

Studienivå (studiesyklus)

Masternivå

Undervisningssemester

Begge semestre. Intensiv undervisning over semesterets første 5 uker.

Undervisningssted

Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen

Krav til forkunnskaper

Emnene på 1. til 4. studieår, se likevel Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § 2-3.

Anbefalte forkunnskaper

Emnet bygger videre på de fire første studieårene.

Studiepoengsreduksjon

Ingen overlapp med emner ved Det juridiske fakultet.

Krav til studierett

MAJUR eller MAJUR-2

Arbeids- og undervisningsformer

Undervisningen består av 20 dobbelttimer forelesning/seminar over en intensiv undervisningsperiode på 5 uker. All undervisning skjer samlet for hele kullet. Studentaktiv undervisning med en rekke oppgaver, inkludert oppgaver som skal forberedes til neste samling.

Obligatorisk undervisningsaktivitet

Deltakelse på all undervisningen er obligatorisk. Det kreves oppmøte på minst 14 av 20 dobbelttimer for å få gå opp til eksamen.

Vurderingsformer

Hjemmeeksamen med en ordgrense på 4.000 ord. Oppgaven leveres ut kl. 09.00 og leveres inn senest kl. 15.00 to dager senere. Forventet arbeidstid er 14 timer.

Karakterskala

Bestått/ikke bestått

Vurderingssemester

Høst og vår

Litteraturliste

Informasjon blir publisert 1. juli

Emneevaluering

I samsvar med retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.

Hjelpemiddel til eksamen

Ingen begrensninger ut over fakultetets generelle krav til selvstendige arbeider.

Eksamensoppgaven kan gi instruksjoner om bruk av KI-verktøy som fraviker de generelle retningslinjene for bruk av KI på eksamen.

Programansvarlig

Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Emneansvarlig

Professor Knut Einar Skodvin (høst)

Professor Halvard Haukeland Fredriksen (vår)

Administrativt ansvarlig

Det juridiske fakultet, studieadministrasjonen

Vedlegg 3. Litteraturliste JUS391 Juridiske utredninger:

JUS391 Juridiske utredninger: Litteraturliste våren 2026

Lovens oppbygging og utforming

Bokkapittel

Inge Lorange Backer, i Loven - hvordan blir den til?, av Backer, Inge Lorange, 2. utgave, Oslo; © 2022, Universitetsforlaget, [2022], 140 - 155

Lovgivningspolitikk, lovgivningsstrategier, lov kvalitet og lovpleie

Bokkapittel

Inge Lorange Backer, i Lov og lovgivning: artikler og foredrag, av Backer, Inge Lorange, Oslo, Universitetsforl, cop. 2013, 39 – 54

Rettssociologien som forskningsfelt: en introduksjon

Bokkapittel

Ole Hammerslev og Mikal Rask Madsen, i Rettssociologi: klassiske og moderne perspektiver., av OG MIKAEL RASK MADSEN J_letsociologi, redigert av Ole Hammerslev og Mikal Rask Madsen, 2. utgave, København, Hans Reitzel, [2022]; © 2022, 15 - 34

Kritikk og rett

Bokkapittel

Eriksen, Christoffer Conrad, i *Kritikk: konfrontasjoner med rett og makt*, av Eriksen, Christoffer Conrad, Oslo, Universitetsforl, cop. 2016, 47 - 64

Den framtidige retten

Artikkel

Jørn Jacobsen, *Lov og Rett*, 2022, 485 - 486

Rettsøkonomi i juridisk argumentasjon

Artikkel

Olav Kolstad, *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 2009, 393 - 440

Oligopolproblemet: om anvendelsen av TFEU artikkel 101 og 102 på koordinerte priser i et oligopol

Bok

Gjendemsjø, Ronny, *Universitetet i Bergen Det juridiske fakultet (eksamenssted)*, [Bergen], Universitetet i Bergen, 2011, Totalt antall sider XVII, 492 s. Informasjon til studenter: Les side 23-25

Buyer power in EU competition law

Bok

Herrera Anchustegui, Ignacio, [Bergen], University of Bergen, 2017, Totalt antall sider XL, 563 s. Informasjon til studenter: Les side 14-20

Gjelder det andre regler for rettslig argumentasjon i rettsdogmatikken enn for domstolene?

Artikkel

Synne S. Mæhle, *Jussens Venner*, 2004, 329 - 342

Instruks om utredning av statlige tiltak (Utredningsinstruksen)

Statlig dokument

Regjeringen, Staten, 2024

Lovteknikk og lovforberedelse

Statlig dokument

Justisdepartementet, Justisdepartementet, 2000

Informasjon til studenter: Kap. 3 Lovgivningspolitikk, lovgivningsstrategier, lov kvalitet og lovpleie (15 sider)

Ot.prp. nr. 87(2002-2003) Om retting av feil m.m. i lovverket

Statlig dokument

Justisdepartementet, Justisdepartementet, 2003

Informasjon til studenter: Punkt 1 og 2 (9 sider)

Straffelovrådets utredning nr. 1: kriminalisering av deltakelse i og rekruttering til kriminelle grupper: utredning fra et råd oppnevnt ved kongelig resolusjon 14. juni 2019: avgitt til Justis- og beredskapsdepartementet 12. mars 2020

Statlig dokument

Straffelovrådet, Oslo, Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon Teknisk redaksjon, 2020, Totalt antall sider 129 sider
Informasjon til studenter: Kap. 3 (mandatet) (2 sider)

Strafferettslig vern av den seksuelle selvbestemmelsesretten: forslag til reform av straffeloven kapittel 26: utredning fra et utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon 14. juni 2019: avgitt til Justis- og beredskapsdepartementet 19. desember 2022

Statlig dokument

Straffelovrådet, Oslo, Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon Teknisk redaksjon, 2022, Totalt antall sider 306 sider
Informasjon til studenter: Pkt. 2.2 (mandatet) (1 side)

Lov om offentlige undersøkelseskommisjoner: særskilt oppnevnte offentlige kommisjoner: utredning fra utvalget oppnevnt av Justis- og politidepartementet 4. mai 2007: avgitt til Justis- og politidepartementet 4. mai 2009

Statlig dokument

Granskingskommisjonsutvalget, Oslo, Departementenes servicesenter Informasjonsforvaltning, 2009, Totalt antall sider 204 s.
Informasjon til studenter: Kap. 3-12 med unntak av kap 9 om ærekrenkelser og mortifikasjon (22 sider) Kap. 16 (8 sider) Kap. 35 (lovforslaget) (3 sider)

Advokatforeningens retningslinjer for private granskinger (2024)

Dokument

Advokatforeningen, Advokatforeningen, 2024

Gransking

Bok

Giertsen, Johan, Bergen, Universitetsforl, 2008, Totalt antall sider XIII, 270 s.
Informasjon til studenter:
Kap. 1 Innledning (Hva er en «gransking»? , Hvorfor granske?) (8 sider) s.3-10
Kap. 4-5, (6 sider) s.31-36
Kap. 7 Ulovfestete forsvarlighetskrav (13 sider) s.54-66
Kap. 13 Mandatet (11 sider) s.115-125

Utenlandske rettskilder

Artikkel

Mads Andenæs og Johannes Hygen Meyer, Jussens Venner, 59(6), 2024, 372 - 412
Informasjon til studenter: Digital tilgang som UiB-student

Comparative Constitutional Law - an Indispensable Tool for the Creation of Transnational Law

Artikkel

Sergio Bartole, European Constitutional Law Review, 13, 2017, 601 - 610

EØS-rettens krav til forvaltningsrettslige følger av feil

Bok

Venemyr, Siri Kildahl, 1. utgave, Oslo, Cappelen Damm akademisk, 2024, Totalt antall sider 403 sider

Informasjon til studenter: s. 13–33 (pkt 1.1–1.4), s. 84– 88 (pkt 2.5) og s. 352-359 (kapittel 12)

Tingrettene og den juristskapte virkelighet

Bokkapittel

Ragna Aarli, i Rettsvitenskap og samfunnsengasjement: festskrift til Hans Petter Graver på 70-årsdagen 5. november 2025, av FESTSKRIFT TIL HANS PETTER GRAVER, Finn Arnesen (1962-) (redaktør), redigert av Finn Arnesen, Kjersti Lohne, Dag Michalsen og Inger-Johanne Sand, Oslo, Universitetsforlaget, 2025, 502 - 521

Den forskningsskapte rettsvirkelighet

Bokkapittel

- Synne Sæther Mæhle og Henrik Palmer Olsen, i Rettsvitenskap og samfunnsengasjement: festskrift til Hans Petter Graver på 70-årsdagen 5. november 2025, Finn Arnesen (1962-) (redaktør), redigert av Finn Arnesen, Kjersti Lohne, Dag Michalsen og Inger-Johanne Sand, Oslo, Universitetsforlaget, 2025, 354 - 380

Rettsøkonomi

Bok

Eide, Erling, Stavang, Endre, 2. utg., Oslo, Cappelen Damm akademisk, 2018, Totalt antall sider 655 s.

Informasjon til studenter: Kap. 1 og 2 (s.21-60)

Gransking: ved mistanke om korrupsjon og andre former for økonomisk kriminalitet i arbeidsforhold

Bok

Grimstad, Erling, Oslo, Gyldendal juridisk, 2015, Totalt antall sider 448 s.

Informasjon til studenter: Kapittel 5 – Krav til granskere. Sidene 177–217

How to defend international legal method?

Bokkapittel

Richard Collins, i Research methods in international law: a handbook, redigert av Rossana Deplano og Nicholas Tsagourias, Cheltenham, United Kingdom, Edward Elgar Publishing, 2021, 9 - 26

Methodology of International Law

Bokkapittel

Martti Koskeniemi, i Methodology of International Law

Vedlegg 4 Eksamensoppgave JUS391 H25:

UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

Hjemmeeksamen i JUS391 Juridiske utredninger

Høsten 2025

Fredag 19. september kl. 09.00 – 15.00

Generell informasjon

- Frist for levering: 19.09 kl. 15.00. Denne fristen er absolutt! Logg inn i [Inspira](#) med en gang, slik at du ser at du har tilgang.
- Besvarelsen kan maksimalt være på 4000 ord. Husk å skrive antall ord på første side i besvarelsen. Vær oppmerksom på at enkelte tekstbehandlingsprogram ikke teller fot- og sluttnoter som standard.
- Besvarelsen skal leveres som PDF i Inspira. Du kan levere flere ganger.
- Eventuelle beskjeder i løpet av eksamen kunngjøres kun i Mitt UiB (på emnesiden til JUS391) under kunngjøringer.
- Vi minner om at det er ditt ansvar å kontrollere at du leverer riktig fil og riktig versjon i Inspira innen fristen.

Om selvstendighet og kildehenvisning

[Fakultetets utfyllende regler](#) § 4-1 *Krav til ordgrense, selvstendighet og kildehenvisning* sier bl.a.:

1. Alle arbeider som leveres for godkjenning/sensur, skal være studentens eget arbeid. Dette gjelder også der vedkommende arbeid(er) ikke inngår i grunnlaget for karakterfastsettelse. Kilder som nyttes skal angis i overensstemmelse med universitetets retningslinjer om kildebruk. Overtredelse vil bli å vurdere som fusk, se § 4-2. Bruk av KI-generert tekst uten at det er oppgitt regnes som fusk. Dette gjelder selv om besvarelsen som helhet oppfyller selvstendighetskravet, jf. nr. 2.
2. Tekst som er skapt av generativ kunstig intelligens regnes ikke som studentens egen. Dersom slik tekst utgjør en ikke ubetydelig del av det samlede arbeidet, vil kravet til selvstendighet ikke være oppfylt.
3. I oppgave med ordgrense, skal antall ord oppgis på besvarelsen. Feilaktig angitt antall ord kan bli å vurdere som forsøk på fusk.

Brukerstøtte ved tekniske problemer

- Dersom du opplever tekniske problemer i løpet av eksamen, ta kontakt med administrativt ansvarlig Karoline Helen Salomonsen Sandanger på masteroppgave.jurfa@uib.no eller 55 58 97 79.
- Hvis du får problemer med å levere i Inspira rett før fristen må du sende besvarelsen din til masteroppgave.jurfa@uib.no innen fristens utløp.

Sensur faller fredag 24.10.2025, og du finner resultatet i Studentweb. Informasjon om trefftid kunngjøres i Mitt UiB.

Eksamensoppgaven tar utgangspunkt i innmeldte emner for masteroppgaver innlevert ved Det juridiske fakultet de siste årene, slik disse kommer til uttrykk i oppgavenes titler. Hver enkelt av dere har fått tildelt tre slike emner, se vedlegg 1 med kobling mellom kandidatnummer og oppgavenummer³ og vedlegg 2 med titlene for alle masteroppgavene.

Besvarelsen av eksamensoppgaven skal skje med utgangspunkt i én av de tre emnene som du har fått tildelt. Du står fritt i valget blant dine tildelte emner – utvelgelsen er ikke en del av prøvingen og den skal ikke drøftes som en del av oppgaven. Men det er selvfølgelig grunn til å tenke gjennom hvilken av de tre emnene som vil være best egnet for å besvare eksamensoppgaven på en god måte. Du bør derfor lese både spørsmålene nedenfor og de etterfølgende instruksene om utformingen av svaret før du velger «ditt» emne.

Pass på å gjengi det utvalgte emnet innledningsvis i oppgaven.

Spørsmål 1

Hvor godt egnet mener du emnet er for en rettsvitenskapelig utredning av et omfang på 5600 arbeidstimer for en nyutdannet jurist?

Spørsmål 2

Hvordan kan emnet videreutvikles for å gjøre det (enda) bedre egnet for en rettsvitenskapelig utredning? Er noen av perspektivene på rettsvitenskapelige utredninger som har vært omtalt på JUS391 relevante her?

---

³ Masteroppgavene er nummerert fra 1 til 634. Nummeret har ingen tilknytning til kandidatnummeret for studenten som skrev den aktuelle oppgaven.

Spørsmål 3

Søk etter litteratur og utarbeid en liste over artikler og/eller bøker som du mener det er grunn til å undersøke nærmere i arbeidet med oppgaven.

Spørsmål 4

Hvilken rolle kan KI-verktøy ha i arbeidet med å gjennomføre prosjektet beskrevet under spørsmål 2?

Om utformingen av oppgavesvaret:

Avhengig av emnet ditt vil det kunne være større eller mindre overlapp mellom spørsmål 1 og 2 og det er derfor ikke angitt noen anbefaling om lengden på de enkelte delene av oppgavesvaret. Som en del av svaret på spørsmål 2 skal det imidlertid utarbeides en prosjektskisse, og denne skal være på ca. 500 ord. Det er her anledning til å foreslå en endring av oppgavens tittel, men det må være snakk om videreutvikling av emnet og altså ikke et helt nytt emne. Prosjektskissen skal ledsages av en tekst som forklarer hvorfor prosjektskissen er utformet som den er.

For litteraturlisten (spørsmål 3) er det ikke angitt noe forventning til antall oppføringer ettersom det vil variere fra emne til emne hvor mye relevant litteratur som finnes. Dersom litteraturlisten er kort, må imidlertid dette forklares nærmere. Du må redegjøre hvor hvordan du har søkt etter relevant litteratur.

For alle fire spørsmål er det anledning til å benytte KI-verktøy, men det skal fremgå hvilke verktøy du har bruk og hvordan. For utarbeidelsen av selve oppgavesvaret gjelder fakultetets generelle regler for bruk av KI, noe som blant annet innebærer at tekst generert av KI skal markeres som sådan.

Dragefjellet, 5. september 2025

Knut Einar Skodvin

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 28/26
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

Sensur- og protokollfrister ved Det juridiske fakultet studieåret 2026/2027

SU bes om å vedta protokoll- og sensurfrister for Det juridiske fakultet studieåret 2026/2027. «Protokollfrist» refererer til sensors frist for å ferdigstille sensuren, mens «sensurfrist» er den datoen sensuren gjøres kjent for kandidatene som har avlagt den aktuelle eksamen.

Protokollfrist

For å demme opp for uforutsette forsinkelser⁴ samt gi rom for det administrative arbeidet i forkant av sensurpubliseringen settes standard protokollfrist til to virkedager før sensurfristen. Dette betyr at enkelte emner har protokollfrist fire dager før sensurfrist, f.eks. om sensurfristen er på en mandag eller tirsdag.

Sensurfrist

Normalt har Det juridiske fakultet hatt fem ukers sensurfrist på alle emner, vedtatt av Universitetsstyret.

Universitetsstyret har nylig vedtatt enkelte endringer av UiBs studieforskrift § 9-5, og som medfører at myndigheten til å fastsette unntak fra hovedregelen om 15 virkedagers sensurfrist delegeres til fakultetene. På den bakgrunn har fakultetsstyret vedtatt en midlertidig forskrift om sensurfrister ved Det juridiske fakultet.⁵

«Sensuren skal foreligge innen 15 virkedager fra eksamen er avlagt, dersom ikke særlige grunner gjør det nødvendig å bruke mer tid. Institusjonene kan gi midlertidig forskrift om lengre frist for enkelte eksamener dersom det ikke er mulig å skaffe det antallet kvalifiserte sensorer som trengs for å avvikle sensuren innen 15 virkedager. Institusjonene kan gi forskrift om lengre frist enn 15 virkedager for større skriftlige arbeider.»

Etter en gjennomgang av sensurfrister med alle emneansvarlige for obligatoriske emner, ser vi at det er mulig å forkorte sensurfristen i følgende emner: JUS100, JUS232, JUS233, samt valg- og fordypningsemne, unntatt JUS2318 / JUS3518. Alle andre emner fortsette med fem-ukers frist, bl. a pga nivåkontroll under sensuren.

Masteroppgaveemner

For masteroppgaveemnene settes ikke fast sensurdato, da det opereres med flere ulike leveringsdatoer. I tillegg har vi et velfungerende og godt utprøvd system der den formelle fristen er på åtte uker, men der man sjelden benytter mer enn fem uker. Vi har til nå ikke hatt forsinkelser på masteroppgavesensuren.

---

⁴ Sykdom i sensorkorpset e.l.

⁵ Vedtatt av fakultetsstyret 19.05.2026, sak 36-26.

Spesialemler

Når det gjelder spesialemlene er det ikke mulig å fastsette faste sensurdatoer i eksamensplanen. Her kan det bli endringer i eksamensdatoer for å få det til å passe inn i SA sin kabal. På mindre emner vil det også variere når sensuren blir klar, og da er det ikke nødvendig å ha faste frister, så lenge vi holder oss innenfor rammene på tre uker fra og med høstsemesteret 2026.

Klagesensur

Klagesensur vil ikke bli omfattet av dette – her genereres klagefrist ut ifra når siste kandidat får begrunnelse, og klagesensuren får da frister beregnet fem eller tre uker etter denne fristen. Så her kan vi heller ikke sette faste frister.

Forslag til vedtak:

Studieutvalget vedtar Sensur- og protokollfrister ved Det juridiske fakultet studieåret 2026/2027

13.05.2026

Forslag til protokoll- og sensurfrister obligatoriske emner, studieåret 2026/2027

Emne	Navn	Eksamensform	Dato	Timer	Protokollfrist	Sensurfrist
JUS1 00-1	Juridisk argumentasjon i rettsstaten	Seminaroppgave	5.10 (leveringsfrist)		27.10	29.10 ⁶
		Skoleeksamen	8.10	4	27.10	29.10
JUS2 12-1	Avtalerett ⁷	Mappevurdering	27.11 (leveringsfrist)		04.1.27 ⁸	6.1.27
JUS2 13-1	Erstatningsrett	Skoleeksamen	19.2	6	30.3 ⁹	1.4
JUS2 14-1	Tings- og immaterialrett	Skoleeksamen	14.5.	6	16.6	18.6
JUS2 15	Juridisk metode	Skoleeksamen	25.6	4	26.7	27.7 ¹⁰
JUS2 21	Rettsstaten	Skoleeksamen 1	1.12	6	4.1	13.1
		Skoleeksamen 2 ¹¹ Evt. hjemmeeksamen	9.12 Hjemmeeksamen evt. inn 11.12	4	11.1 (13.1)	13.1 ¹² (15.1)
JUS2 22	Forvaltningsrett	Skoleeksamen	18.6	6	21.7	23.7
JUS2 31	Obligasjonsrett	Skoleeksamen	14.12	6	16.1	18.1
JUS2 32	Retts historie og komparativ rett	Hjemmeeksamen	1.4 (leveringsfrist)		21.4	23.4
JUS2 33	Komparativ rett	Intervju/ hjemmeeksamen	11.06 ¹³ (leveringsfrist)		31.6	2.7
JUS3 45	Strafferett	Skoleeksamen	6.11	6	9.12	.12
JUS3 46	Rettergang	Skoleeksamen	5.3	6	7.4	9.4

⁶ Samlet sensur med skoleeksamen

⁸ Sensurfrist er 1. januar, men siden det er rød dag, settes protokollfrist til første virkedag etter

⁹ Sensurfrist er 26. mars, men siden det er rød dag (langfredag), settes protokollfrist til første virkedag etter

¹⁰ Pga oppmelding til kontinuasjonseksamen må sensur falle senest i starten av uke 30, derav bare én dag mellom protokollfrist og sensurfrist, og litt kortere frist enn fem uker.

¹¹ Forutsatt at ny vurderingsordning blir vedtatt

¹² Sensur skal publiseres samlet. Ved hjemmeeksamen blir fristen 15.1

¹³ Feil dato i eksamensoversikten, skal være 11.06

JUS347	Allmenn formuerett	Skoleeksamen	18.6	6	21.7	23.7
JUS391	Juridiske utredninger	Hjemmeeksamen høst	18.9	6	7.10	9.10
JUS391	Juridiske utredninger	Hjemmeeksamen vår	19.2	6	10.3	12.3

Kontinuasjonseksamen august 2027

Emne	Navn	Eksamensform	Dato	Time	Protokollfrist	Sensurfrist
JUS100-1	Juridisk argumentasjon i rettsstaten	Seminaroppgaver	29.7 (leveringsfrist)		19.8	24.8 ¹⁴
		Skoleeksamen	3.8	4	23.8 ¹⁵	24.8
JUS212-1	Avtalerett	Mappevurdering	5.8 (leveringsfrist)		8.9	10.9
JUS213-1	Erstatningsrett	Skoleeksamen	12.8	6	14.9	16.9
JUS214-1	Tings- og immaterialrett	Skoleeksamen	13.8	6	15.9	17.9
JUS215	Juridisk metode	Skoleeksamen	10.8	4	10.9	14.9
JUS221	Rettsstaten	Skoleeksamen	10.08	6	10.9	16.9
		Hjemmeeksamen Evt. skoleeksamen 2	6.8 (leveringsfrist) 12.8	4	14.9	16.9 ¹⁶
JUS222	Forvaltningsrett	Skoleeksamen	13.8	6	15.9	17.9
JUS231	Obligasjonsrett	Skoleeksamen	10.8	6	10.9	14.9
JUS232	Retts historie og komparativ rett	Hjemmeeksamen	6.8 (innlevering)		8.9	10.9
JUS345	Strafferett	Skoleeksamen	11.8	6	13.9	15.9
JUS346	Rettergang	Skoleeksamen	12.8	6	14.9	16.9
JUS347	Allmenn formuerett	Skoleeksamen	13.8	6.	15.9	17.9

¹⁴ Samlet sensur for seminaroppgave og hjemmeeksamen

¹⁵ Om det skal være 20.8 (to virkedager før sensurfristen, får de bare to og en halv uke på retting)

¹⁶ Samlet sensur for skoleeksamen og hjemmeeksamen, evt. for to skoleeksamener

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 29/26
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

Forkunnskapskrav for emner på 5. studieår

Bakgrunn

Forkunnskapskravene for emnene på 5. studieår følger hovedsakelig den generelle regelen om rekkefølgen på emner som følger av studieplanen. Som for de andre studieårene kan studenter be om tilpassede individuelle utdanningsplaner om de av ulike grunner ligger etter normert studieprogresjon. Studentene har ansvar for å følge utdanningsplanen og be om endringer der det er nødvendig, og fakultetet har systemer for å fange opp de som trenger tilpassede utdanningsplaner. Disse systemene er ikke perfekte, og vi vil gjerne fange opp situasjonen mye seinere enn om studenten selv tar kontakt med administrasjonen. Et virkemiddel fakultetet bruker for å fange opp studenter som trenger individuell tilpassing, er å legge inn tekniske sperrer for hvilke tidligere emner som må være bestått for at studenten selv kan melde seg opp i et emne.

StudentWeb åpner for oppmelding for høstemner før sensuren på kontinuasjonseksamen er klar. Det er derfor en utfordring at mange studenter venter på resultatet av kontinuasjonseksamen, og derfor ikke er registrert med bestått resultat i emnene fra 4. studieår. Høsten 2025 opplevde vi at mange studenter ikke fikk meldt seg opp til femteårsemner av denne grunn. Til høsten 2026 vil vi justere de tekniske sperrene, og det vil i større grad være opp til studentene som har reelt behov for tilpassing av sin individuelle utdanningsplan å ta kontakt. Risikoen for at studenter melder seg til emner hvor de ikke oppfyller forkunnskapskravene vil da øke noe.

I to fordypningsemner, JUS3552 Kommersiell voldgift og JUS3555 Politi- og påtalerett, er det vedtatt egne forkunnskapskrav med absolutte krav om at hhv. JUS346 Rettergang, og JUS345 Strafferett og JUS346 Rettergang er bestått. Høsten 2025 ble administrasjonen enige med de emneansvarlige om at studenter som hadde bestått arbeidskravene i emnet og var meldt opp til kontinuasjonseksamen likevel kunne få tilgang til disse fordypningsemnene. Denne presiseringen er tatt inn i emnebeskrivelsen i JUS3552 Kommersiell voldgift, og vi foreslår her å gjøre det samme for JUS3555 Politi- og påtalerett.

Med systemene vi har, vil det ikke være mulig å helt forhindre at studenter melder seg til emner hvor de ikke oppfyller forkunnskapskravene. Erfaring tilsier at strenge tekniske sperrer medfører et merarbeid for administrasjonen som ikke er bærekraftig. Administrasjonen jobber kontinuerlig med å finne en god balanse mellom tillit og kontroll.

Forslag til vedtak:

Emnebeskrivelsen til JUS3555 Politi- og påtalerett endres slik:

Krav til forkunnskaper

Det kreves at alle emner på tidligere studieår er bestått, se «Rekkefølge for emne i studiet» i [Studieplan](#) for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen. Se likevel § 2-3 i [Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet](#), Universitetet i Bergen om tilpasset utdanningsplan.

~~Det gis ikke dispensasjon fra kravet om å ha bestått [JUS345](#) Strafferett og [JUS346](#) Rettergang.~~

Studenter skal som hovedregel ha bestått karakter i JUS345 Strafferett og JUS346 Rettergang. Studenter som har bestått arbeidskravene i JUS345 Strafferett og JUS346 Rettergang, som ikke fikk karakter til ordinær eksamen og som er oppmeldt til kontinuasjonseksamen før undervisningen i JUS3555 starter, kan få ta emnet.

13.05.2026
INGVSTR

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 30/26
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

LLM399 Instruks for veiledning av skriftlig masteroppgave

Erfaring fra første runde med masteroppgaver på LLM-graden har vist at enkelte sensorer vektlegger mangelen på vurderinger av hvordan EU/EØS-retten helt konkret påvirker norsk rett for de rettsspørsmålene de skriver om. Der studentene selv åpner for slike vurderinger, og disse eventuelt mangler eller er noe tynne, må det naturligvis kunne påvirke bedømmelsen negativt. Men halvparten av LLM-kullet vil som regel bestå av studenter som ikke har studert norsk rett eller kan norsk, og som ventelig da ikke vil ha forutsetninger for å foreta slike vurderinger. De emneansvarlige ber derfor om at det tas inn i *Instruks for vurdering av skriftlig masteroppgave* for LLM399 at studentene ikke trenger å nevne implikasjoner for norsk rett, med mindre det er noe de selv tar opp i oppgaven.

Forslag til vedtak:

Følgende tas inn i Instruks for vurdering av skriftlig masteroppgave for LLM399:

The students are not required to address implications for Norwegian law unless this is a topic they have decided to address in their master's thesis.

20.05.2026
INGVSTR

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 31/26
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

Endring i Utfyllende regler § 3-5 - Frivillig gjentak til kontinuasjonseksamen

---

Bakgrunn

Hovedregelen på masterstudiet i rettsvitenskap er at studenter som ønsker å gjennomføre en bestått eksamen på nytt (frivillig gjentak), må gjøre dette til neste ordinære eksamen. Denne hovedregelen har en rekke unntak:

- Sak 5/25 Gjentak til kontinuasjonseksamen JUS345 Strafferett og JUS346 Rettergang, regulert i § 3-5 nr. 1.
- Sak 39/24 Frivillig gjentak av JUS231 Obligasjonsrett til kontinuasjonseksamen, regulert i § 3-5 nr. 1.
- § 3-5 nr. 4, a: utreisende studenter (etter at de kommer tilbake fra utenlandsstudiene eller kontinuasjonseksamen før utveksling for de som tar LLM og ikke er tilbake innen kontinuasjonseksamen)
- § 3-5 nr. 4, b: arbeidsgruppetledere,
- § 3-5 nr. 4, c: rettshjelp

Dette er det første studieåret hvor vi har åpnet for gjentak til kontinuasjonseksamen JUS345 Strafferett og JUS346 Rettergang, og vi ser behov for å innføre tydelige og absolutte oppmeldingsfrister.

Frist for søknad/oppmelding

Av praktiske årsaker forslår vi en frist etter klagesensuren for JUS346 Rettergang er gjennomført, slik at de fleste studentene vil vite hvilket resultat de har før de må melde seg til frivillig gjentak til kontinuasjonseksamen. Vi foreslår også å presisere at søknader ikke behandles før vurderingsenhetene for kontinuasjonseksamen er opprettet i systemene våre. Søknadsperioden vi foreslår er derfor 1. februar til 10. juni.

For noen av studentene som ønsker å ha muligheten til å gjenta et emne de tar for første gang på våren, vil det være sånn at de må søke om å gjennomføre frivillig gjentak til kontinuasjonseksamen før de har gjennomført/fått resultatet fra den opprinnelige eksamenen. Disse studentene må likevel melde seg før fristen, og eventuelt trekke vurderingsmeldingen om de ikke skal ta eksamen. Denne ordningen er nødvendig fordi fakultetet har svært begrenset saksbehandlingskapasitet i sommerferien.

Med en tydelig frist i regelverket, vil fakultetet avslå søknader som kommer inn etter fristen. Studenter som ikke forholder seg til fristen mister altså retten til å gjennomføre frivillig gjentak til kontinuasjonseksamen. Eventuelle søknader om dispensasjon og klager, vil bli behandlet etter fakultetets faste og langvarige praksis for å ikke innvilge dispensasjoner for å legge til

rette for frivillig gjentak. For de fleste studentene vil det være mulig å gjenta til neste ordinære eksamen.

Forslag til vedtak:

Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen endres slik:

§ 3-5 Emner på første til fjerde studieår: frivillig gjentak

2. *Studenter som har bestått kurset, inkludert eksamen, men som likevel ønsker å gjenta eksamen (frivillig gjentak):*

a. Studenten kan ikke delta på nytt i undervisningen utover forelesninger.

b. Hovedregel: Eksamen gjentas til ordinær eksamen

Unntak:

- JUS231 Obligasjonsrett kan også gjentas til første kontinuasjonseksamen etter gjennomført emne.

- Fra studieåret 2025/2026 kan eksamen i JUS345 Strafferett og JUS346 Rettergang også gjentas til første kontinuasjonseksamen etter gjennomført emne.

Studenter som ønsker å benytte seg av unntakene nevnt her, må søke mellom 1. februar og 10.juni. Fristen 10. juni er absolutt, og studenter som ikke søker innen fristen mister muligheten til å gjenta eksamen til kontinuasjonseksamen.

c. Eksamen i ett og samme emne kan gjentas inntil to ganger (se § 3-7 nr. 2 nedenfor om tellende forsøk), likevel med de begrensningene som går fram av nr. 2 og 3 nedenfor. Bestått masteroppgave kan ikke gjentas.

[...]

4. *Frivillig gjentak til kontinuasjonseksamen*

a. *Utreisende studenter*

Studenter som ikke kan møte til ordinær eksamen på grunn av utenlandsstudier, vil etter **melding søknad** til fakultetet få ta eksamen ved første kontinuasjonseksamen etter at de kommer tilbake fra utenlandsstudiene. Dette gjelder der semesterslutt for studenten er mindre enn to uker før eksamen hjemme.

Dersom tiden for semesterstart eller –slutt for studenten ved vertsinstitusjonen er til hinder for at studenten kan delta både ved neste ordinære eksamen og ved neste påfølgende kontinuasjonseksamen, kan studenten avlegge gjentakseksamen ved kontinuasjonseksamen før utveksling.

b. *Arbeidsgruppeledere*

Studenter som iht. arbeidsavtale som arbeidsgruppeleder ikke kan gjenta eksamen, kan søke om å få gjenta eksamen til kontinuasjonseksamen sommeren før arbeidsforholdet tar til.

c. Rettshjelp

Studenter som får godskrevet praksis fra Jussformidlingen eller tilsvarende som spesialemnet JUS325 Rettshjelp, får etter søknad gjenta fjerdeårsemner de har bestått for første gang etter praksisperioden til kontinuasjonseksamen.

d. Frist for oppmelding

Studenter som ønsker å gjennomføre frivillig gjentak til kontinuasjonseksamen etter reglene i a-c, må søke mellom 1. februar og 10.juni. Fristen 10. juni er absolutt, og studenter som ikke søker innen fristen mister muligheten til å gjenta eksamen til kontinuasjonseksamen. Hvis fristen er før du har mottatt sensur i emnet du vurderer å melde deg til, må du likevel melde deg før fristen, og eventuelt trekke vurderingsmeldingen dersom du ikke skal ta eksamen. Se § 3-3.

Endringen skal ha virkning fra og med studieåret 2026/2027.

22.05.2026
INGVSTR

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 32/26
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

Endring av utfyllende regler § 2-2 nr. 2 om JUS266-2-A Domsanalyse og domsskriving

---

JUS266-2-A Domsanalyse og domsskriving er et norskspråklig emne på masternivå på 10 studiepoeng. Ettersom emnene ellers på 5. studieår består av norskspråklige emner på 20 studiepoeng og engelskspråklige emner på 10 studiepoeng, passer emnet i utgangspunktet ikke inn i utdanningsplanen til studenter på 5. studieår. Fakultetsstyret hadde i utgangspunktet opprettet emnet bare til og med studieåret 2025/2026. For at emnet skal kunne passe inn i studentenes utdanningsplan på nytt 5.studieår er det gitt følgende unntak i utfyllende regler § 2-2 nr. 2, b:

§ 2-2 Krav om engelskspråklig emne

(...)

Kravet om engelskspråklig spesialeemne på femte studieår gjelder ikke for studenter som:

(...)

tar emnet JUS266-2-A Domsanalyse og domsskriving studieåret 2025/2026

Fakultetsstyret vedtok i sin sak 19/26 (behandlet i SU sak 7/26-2) at JUS266-2-A Domsanalyse og domsskriving forlenges for ett år til, til utgangen av 2026.

For at emnet fortsatt skal kunne passe inn i studentenes utdanningsplan, må unntaket i utfyllende regler også forlenges. Vi foreslår å fjerne "studieåret 2025/2026", slik at reglen ikke trengs å endres på nytt om emnet forlenges ytterligere.

Forslag til vedtak:

Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen § 2-2 nr. 2 b endres slik:

§ 2-2 Krav om engelskspråklig emne

(...)

Kravet om engelskspråklig spesialeemne på femte studieår gjelder ikke for studenter som:

(...)

tar emnet JUS266-2-A Domsanalyse og domsskriving

29.04.2026
INGVSTR

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 33/26
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

Oppdatering av henvisninger i utfyllende regler

Vi har oppdaget at noen av henvisningene i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen viser til regelverk som er opphevet eller endret. Vi foreslår derfor følgende endringer i Utfyllende regler:

	Nå	Endring
§ 2-1	Fakultetet tildeler graden master i rettsvitenskap som gir rett til tilsvarende tittel, fastsatt med hjemmel i universitets- og høyskoleloven § 3-8, jf. forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler § 3 nr. 7. Det juridiske fakultet fastsetter i studieplanen hvilke emner som inngår i studiet og den rekkefølge emnene skal tas i.	Fakultetet tildeler graden master i rettsvitenskap som gir rett til tilsvarende tittel, fastsatt med hjemmel i universitets- og høyskoleloven § 3-8. Det juridiske fakultet fastsetter i studieplanen hvilke emner som inngår i studiet og den rekkefølge emnene skal tas i.
§ 10-1	Fakultetet tildeler graden Master of Laws (LL.M.) in EU and EEA Law, fastsatt med hjemmel i lov av 8. mars 2024 nr. 9 om universiteter og høyskoler § 3-8, jf. forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler § 3 nr. 5. Det juridiske fakultet fastsetter i studieplanen hvilke emner som inngår i studiet og den rekkefølge emnene skal tas i.	Fakultetet tildeler graden Master of Laws (LL.M.) in EU and EEA Law, fastsatt med hjemmel i lov av 8. mars 2024 nr. 9 om universiteter og høyskoler § 3-8. Det juridiske fakultet fastsetter i studieplanen hvilke emner som inngår i studiet og den rekkefølge emnene skal tas i.
§ 2-3 nr. 2 b	Fakultetet kan ikke fastsette en utdanningsplan som medfører at studieretten varer lenger enn ti år for femårig masterprogram, eller fire år for MAJUR-2 , jf. UiB-forskriften § 4-5 e, med mindre det foreligger særlige grunner.	Fakultetet kan ikke fastsette en utdanningsplan som medfører at studieretten varer lenger enn ti år for femårig masterprogram, eller fire år for MAJUR-2 , jf. UiB-forskriften § 4-5 f, med mindre det foreligger særlige grunner.
§3-4 nr. 2 b	Ved annullert ordinær eksamen, jf. uhl. § 4-7 gis ikke studenten adgang til å ta kontinuasjonseksamen.	Ved annullert ordinær eksamen, jf. uhl. § 12-4 gis ikke studenten adgang til å ta kontinuasjonseksamen.
§ 3-13 nr. 1	Sensurfristen reguleres av universitets- og høyskoleloven § 11-7, Forskrift om frister for sensur ved Det juridiske fakultet og Forskrift om sensurfrist for mastergradsoppgaver . Sensurdato opplyses i tilknytning til eksamen. Der sensuren faller senere enn det som er opplyst, skal ny dato publiseres i Mitt UiB.	Sensurfristen reguleres av universitets- og høyskoleloven § 11-7, UiB-forskriften § 9-5, og gjeldende Forskrift om frister for sensur av eksamen ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen vedtatt av fakultetsstyret. Sensurdato opplyses i tilknytning til eksamen. Der sensuren faller senere enn det som er opplyst, skal ny dato publiseres i Mitt UiB.

Forslag til vedtak:

Stadieutvalget vedtar de foreslåtte endringene i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen.

21.05.2026
INGVSTR

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 34/26
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

JUS231 Obligasjonsrett - endringer i emnebeskrivelse og litteratur

---

Studieutvalget har mottatt forslag om endring i emnebeskrivelse og litteratur i emnet JUS231 Obligasjonsrett fra de emneansvarlige:

Vi ønsker å foreta en endring av læringsutbyttebeskrivelsen i obligasjonsrettskurset. Nærmere bestemt ønsker vi å ta ut nederste kulepunkt:

Grunnleggende trekk ved muligheter og utfordringer som blokkjedeteknologi gir for anvendelsen og utviklingen av obligasjonsrettslige regler, herunder blokkjedeteknologi som fundament for elektronisk betalingsmiddel og «smarte kontrakter».

Læringskravet ble i sin tid inntatt etter ønske fra daværende studiedekan. Erfaringen viser imidlertid at studentene har mer enn nok med å lære seg de grunnleggende reglene og prinsippene i faget, og at dette temaet da blir såpass spesielt – og egentlig helt på siden av det studentene ellers lærer – at vi ikke kan prioritere det i undervisningen. Vi mener derfor at punktet bør tas ut.

Følgelig ønsker vi også å fjerne tilhørende kapitler fra boken Kryptoeiendeler i litteraturlisten. Det dreier seg om ca. 35 sider, men litteraturlisten er mer enn omfattende nok uten denne boken – i alle fall når det tas hensyn til kompleksiteten (Jeg har ikke finregnet på dette nå, men vi har regnet på det tidligere og vi ligger ikke ned mot minimum).

Det er dessuten to andre endringer i litteraturlisten:

Giertsens bok lå inne med feil tittel, og denne er nå korrigert (altså ingen realitetsendringer).

Bergsåkers bok er oppdatert til 2026-utgaven.

Vedlagt er læringsutbyttebeskrivelse og litteraturliste, med endringene vi ønsker markert.

Vi håper endringene godkjennes.

Hilsen Miriam

Forslag til vedtak:

Emnebeskrivelsen og litteraturlisten i JUS231 Obligasjonsrett endres i tråd med forslagene fra de emneansvarlige.

19.05.2026
INGVSTR

Vedlegg:

1. Læringsutbytte – Obligasjonsrett
2. Litteraturliste JUS231 Obligasjonsrett – Høsten 2026

Vedlegg 1. Læringsutbytte - Obligasjonsrett

Kunnskaper

Etter at kurset er gjennomført, skal deltagerne ha gode kunnskaper om:

- Regler om skyldforhold mellom to eller flere fysiske eller juridiske personer med grunnlag i kontrakt eller annet rettslig grunnlag
- Obligasjonsrettens særlige metodiske utfordringer og hvordan disse håndteres
- Grunnleggende hensyn i obligasjonsretten
- Hvordan man fastsetter skyldforholdets innhold med forankring i avtalen og lovfestet eller ulovfestet bakgrunnsrett
- Kontraktsfestede, lovfestede og ulovfestede misligholdsbeføyelser, slik som for eksempel krav på oppfyllelse, tilbakeholdsrett, avhjelp, prisavslag, heving, erstatning, forsinkelsesrenter og dagmulkt
- Regler om naturaldebitors adgang til å avbestille en ytelse
- Revisjon og lemping av avtaler eller avtalevilkår på grunnlag av avtaleloven § 36 og læren om bristende forutsetninger
- Direktekrav på lovfestet eller ulovfestet grunnlag
- Bortfall av krav ved oppfyllelse og på andre måter, herunder på grunnlag av regler om reklamasjon, passivitet og foreldelse
- Ugrunnet berikelse som stiftelsesgrunnlag for krav
- Alminnelige regler om oppgjør av pengekrav
- Regler om motregning
- Lovfestede og ulovfestede regler om adgangen til å kreve renter og rentetapserstatning ved kreditt
- Regler om oppgjørskorreksjon
- Regler om samskyld og regress
- Personskifte (kreditorkifte og gjeldsovertakelse)
- De særskilte reglene for forbrukervern som følger av lovgivningen, herunder kjennskap til hovedtrekk i EUs forbrukerdirektiver på obligasjonsrettens område
- Samspillet mellom internasjonale utviklingstrekk og norsk obligasjonsrett, særlig på kjøpsområdet

~~c)~~ Grunnleggende trekk ved avtaler og rettsregler om voldgift, verneting og lovvalg ved internasjonale kjøp

~~d)~~ Grunnleggende trekk ved muligheter og utfordringer som blokkjedeteknologi gir for anvendelsen og utviklingen av obligasjonsrettslige regler, herunder blokkjedeteknologi som fundament for elektronisk betalingsmiddel og «smarte kontrakter».

Vedlegg 2. Litteraturliste JUS231 Obligasjonsrett – Høsten 2026

Innføringslitteratur

Irgens-Jensen H. *Knophs oversikt over Norges rett*. 16. utg. Oslo: Universitetsforl; 2024. Kapittelet «Kontraktsrett og obligasjonsrett», unntatt § 54 om avtaleinngåelse, s. 265-272 og s. 284- 336.

Hovedlitteratur

1. Lilleholt K. *Kontraktsrett og obligasjonsrett*. Oslo: Cappelen Damm akademisk; 2017. Kapittel 13.1-13.7, 16, 17.1, 17.2, 17.4, 18, 19.1-19.3, 20-23, 24 (med unntak for 24.3.9), 25, 26, 33 og 34.
2. Giertsen J. Kontrakter : *Kontrakter Europa vs Norge, 2. utg*~~Ytelse og pris~~. Oslo: Universitetsforl; 2025 med unntak av kap. 7.2, 7.3, 7.5, 8.2, 8.3, 13, 20.1-20.5, 21.1-21.3, 21.6-21.7, 46 og 47.
3. Tørum AB. *Interpretation of commercial contracts*. Oslo: Universitetsforl; 2019. Kapittel 5, s- 144-180.
4. Hagstrøm, V. *Obligasjonsrett*. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget; 2021 Kapittel 7.2-7.3, 21.6-21.8, 37.1-37.5
5. Erik Monsen, Primært rettsgrunnlag i kontraktsretten. *Jussens Venner*. 2012;(06) 319—345.
6. Bergsåker, T. *Pengekravsrett*. 46. utg. Oslo: Gyldendal; 2026~~3~~
Med unntak for kapitlene IV pkt. 1.3, 2, 3 og 4, V, VI pkt. 4.3.3, VII pkt. 6 og 7, IX og XII pkt. 2.6
7. ~~Jannik Woxholth, Kryptoeiendeler i formueretten: kryptovaluta, smarte kontrakter og andre eiendeler på blokkjeden, Gyldendal 2024, s. 19-33 og s. 147-163.~~

Tillegglitteratur

1. Hagstrøm, V. *Obligasjonsrett*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl; 2021 kap. 1, 2, 4.4, 8.4-8.8, 9, 10.3-10.4, 21.1-21.5, 21.10, 27.5-27.6, 28, 30, 32, 38.1-38.3 (unntatt 38.1.8) og 38.6
2. Erik Monsen. Hensynet til sammenheng i regelverket på kontraktslovgivningens område. *Jussens Venner*. 2018;(04) 227—249.
3. Monsen E. Om reklamasjonsregler, passivitetsprinsipper og realitetsdrøftelser. *Jussens Venner*. 2010;(03):147–203.
4. Hilde Hauge. Relativ reklamasjonsfrist på ulovfestet grunnlag ved forbrukerens misligholdskrav. *Svensk juristtidning*. 1916; 2019: s. 198–209.

5. Rune Sæbø, Om læren om *condictio indebiti*, *Tidsskrift for Forretningsjus* 1/2021 (s. 91-103).
6. Sæbø, R. *Motregning*. Bergen: Fagbokforlaget; 2003
Kapittel 15.1 Innledning (om bankers motregningsrett, s. 340-342) og 15.3 Bankers motregningsrett i kontoinnskudd etter gjeldende rett – finansavtl. § 29 (1), jf. (3) (s. 351-364)
7. Miriam Skag, Adgangen til å supplere foreldelsesloven med ulovfestede passivitetsregler, *Tidsskrift for Rettsvitenskap* 2011 s. 523–564
8. Jan-Ove Færstad, Privatrettslig forbrukervern ved investeringer i finansielle instrumenter, *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 2021 s. 165–260
9. Ola Mestad, Kontraktsrevisjon. Læra om brestande føresetnader og forholdet til avtalelova § 36, *Jussens Venner* 2022 s. 240–271
10. Ronny Gjendemsjø, Indirekte tap, *Tidsskrift for Rettsvitenskap* 2021 nr. 4 s. 377–409
11. Johan Giertsen, Kontrakter 2025 kap. 7.2, 7.3, 8.2, 8.3, 13, 20.1-20.5, 21.1-21.3 og 21.6-21.7.

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 35/26
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

JUS397 Masteroppgåve (70 sp) forskarline – endring i emnebeskrivelse og emneansvar

---

De emneansvarlige for JUS397 Masteroppgåve (70 sp) forskarline har sendt inn forslag om endringer i emnebeskrivelsen og emneansvar.

Forslaget er vedlagt.

Forslag til vedtak:

- Emnebeskrivelsen i JUS397 Masteroppgåve (70 sp) forskarline endres i tråd med forslaget fra de emneansvarlige.
- Førsteamanuensis Knut Høivik er ikke emneansvarlig for JUS397 fra og med høsten 2026.

19.05.2026
INGVSTR

Vedlegg: JUS397 Forslag om endringer under krav til studierett, obligatorisk undervisningsaktivitet og emneansvarlig

Krav til studierett

MAJUR eller MAJUR-2.

Hovudopptaket er kvar haust, med supplerande opptak i vårsemesteret. Søknadsfrist for hovudopptaket er torsdag i veke 15. Søknadsfrist for supplerande opptak er torsdag i veke 44.

For studentar med heilårs skriveplass i nasjonale institusjonar som Stortinget og Høgsterett, kan gjennomføringa av einskilde undervisningsaktivitetar i obligatorisk undervisningsaktivitet punkt 1, 4 og 6 tilpassast individuelt, men alle andre obligatoriske undervisningsaktivitetar krev fysisk oppmøte.

[Antallet studenter som kan tas opp på emnet er begrenset til 16, der 14 starter om høsten og to starter ved årsskiftet.](#)

Obligatorisk undervisningsaktivitet

For å sikra at studentane har tilstrekkeleg kunnskap til å skriva stor masteroppgåve i tråd med læringsutbyttet er følgjande undervisningsaktivitetar gjort obligatoriske:

1. Seminar

Det vert gjennom heile året arrangert inntil 20 seminarimar totalt, men slik at berre 10 av desse er obligatoriske for kvar student.

2. Kurs om komparasjon~~David Doublet-seminar (tidspunkt vert fastsett av fakultetet)~~

~~Før seminaret leverer studentane eit utdrag av masteroppgåva i tråd med informasjon frå fakultetet om deltaking på David Doublet-seminaret. Studentane deltar på programmet for David Doublet-seminaret slik det vert fastsett av fakultetet.~~

Kurset har 2 timar førelesing og 2 timar seminar. Mellom forelesning og seminar skal studentane levera eit refleksjonsnotat på maksimalt 1 side.

3. Tekstkvalitetskurs

Kurset startar med 2 timar førelesing om tekstkvalitet. Studentane skal deretter levera tekst på maksimalt 15 sider frå masteroppgåva. Tekstane vert diskutert i smågrupper under leiing av ein fagperson på doktorgradsnivå.

4. Rettsvitenskapleg metode og akademisk skriving

~~Kurset har Studentane får metodisk oppløring i eit samarbeid med doktorgradsprogrammet, gjennom ein kombinasjon av tre førelesingar om metodiske tema à to timar, etterfølgd av tre diskusjonsmøte à to timar om dei same temaa, der studentane vert delt opp i mindre diskusjonsgrupper under leiing av ein ph.d.-kandidat og/eller ein annan vitenskapelig tilsett. Kvar av studentane må førebu eit innlegg på 10 minutt til eit av diskusjonsmøta.~~

5. Forskargruppepresentasjon (tidspunktet vert fastsett av emneansvarleg i samråd med rettleiar og forskargruppeleiar)

Studentane skal presentera prosjektet sitt for forskargruppa dei er knytte til. Dei skal før presentasjonen levera eit utdrag av masteroppgåva på opp til 20 sider, som vert lese av ein

eller fleire utvalde forskargruppemedlemmar. Studentane skal også senda utdraget til heile forskargruppa.

6. Internasjonal workshop

~~The topic of the workshop is the presentation of a project to an international audience and the challenges we as academics meet when we want to communicate our projects to colleagues from other legal cultures.~~

~~Før workshopen skal kvar student levera eit utdrag på 3-5 sider frå masteroppgåva på engelsk, som vert distribuert til andre studentar og lese som førebuing til seminaret. På workshopen skal oppgåva presenterast i 10 minutt for dei andre studentane og ein fagperson med omfattande internasjonal erfaring, før ho vert diskutert basert på utdraget og presentasjonen.~~

76. Sluttseminar

Før sluttseminaret skal studenten levera masteroppgåva, med særleg vekt på eit utdrag på opp til 20 sider, til ein fagperson med kompetanse på doktorgradsnivå. På seminaret presenterer studenten masteroppgåva og utdraget, og fagpersonen kommenterer utdraget og heilskapen i masteroppgåva. Seminaret skal fungera som ei kvalitetssikring før ferdigstilling av masteroppgåva for innlevering.

78. 30 timar rettleiing

Andre undervisningsaktivitetar vert tilbydd, men er ikkje obligatoriske.

Emneansvarleg kan gje meir informasjon om programmet for eit studieår.

Emneansvarleg

Professor Synne Sæther Mæhle ~~og førsteamanuensis Knut Høivik.~~

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 36/26
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

Endring i emnebeskrivelsen for JUS3555 Politi- og påtalerett

Emneansvarlige John Reidar Nilsen, Gert Johan Kjølby og Anneken Sperr ønsker å gjøre følgende endringer i emnebeskrivelsen i fordypningsemnet JUS3555 Politi- og påtalerett:

«Læringsutbytte:

Under «Etter gjennomført emne skal studentene kunne redegjøre for:», strykes siste kulepunkt:

«nordisk, europeisk og internasjonalt politi- og påtalesamarbeid».

Begrunnelse: Temaet har gjennomgått store endringer i tiden etter at boken politirett ble utgitt i 2016, uten at dette reflekteres i tilgjengelig litteratur. Av den grunn foreslås dette punktet i læringsutbytte strøket.

Under «Innen politiretten skal studentene ha inngående kjennskap til:», strykes kulepunktet:

«politiets rolle og ansvar i redningstjenesten».

Begrunnelse: Under arbeidet med etablering av politi- og påtalerett som fordypningsfag gav SU uttrykk for bekymring for den totale arbeidsbelastningen i faget (se sak 47/25). I den anledning ble pensum som omhandler politiets rolle og ansvar i redningstjenesten, sløffet. Ved en inkurie ble ikke utkast til læringsutbytte revidert i tråd med denne endringen.

«Obligatorisk undervisningsaktivitet»

Her foreslås følgende endringer i teksten (**endring uthevet**, gjelder reduksjon i antall ord fra 4000 og presisering av hva som omfattes av ordgrensen):

«Emnet har 20 dobbelttimer med obligatorisk undervisning. Det kreves fremmøte på 14 av disse for å få gå opp til eksamen. I løpet av kurset skal det leveres et prosjektnotat som beskriver en mulig masteroppgave (20 sp) innenfor rettsområdet politi- og påtalerett, **med en ordgrense på maks. 2500. Ordgrensen gjelder selve teksten, ikke kilderegister eller kilder angitt i noter i teksten.**

Tidsrammen for oppgaven blir gjort kjent ved kursstart. Oppgaven må være godkjent for å få ta avsluttende eksamen.»

«Arbeids- og undervisningsformer»

Under punktet «arbeids- og undervisningsformer» foreslås strøket:

«Ekskursjoner til relevante politi- og påtalemyndigheter».

Begrunnelse: Forespørsler rettet til politiet viser at det er svært krevende å gjennomføre ekskursjoner hos politiet i det tidsrommet undervisningen pågår. Videre vil transport av ca. 60 studenter til og fra politiets operative treningsområder, krever mye logistikk.

«Vurderingsformer»

Eksamenstiden foreslås endret fra 4 til 6 timer.

Begrunnelse: Faget politi- og påtalerett utgjorde tidligere to spesialemner på til sammen 30 studiepoeng. Læringsutbyttebeskrivelsen og pensum ble justert noe da emnene ble forent til et fordypningsfag Politi- og påtalerett, og redusert til 20 studiepoeng. Sammenslåingen rokker likevel ikke ved det faktum at politi- og påtalerett - i noe større grad enn andre emner - er to ulike selvstendige fagområder, henholdsvis «politirett» og «påtalerett». Det er vår klare faglige vurdering at det er lite rom for ytterligere reduksjon i pensum og læringsutbytte, dersom studenten skal oppnå det kunnskaps- og ferdighetsnivå i begge fagområdene som de bør ha etter gjennomført emne. Det skal være et "fordypningsemne". Disse forhold må få betydning også for prøvingsformens omfang. Ved første ordinære eksamen i faget (H2025) viste det seg å være utfordrende å lage en eksamensoppgave som sikret en god prøving innenfor en tidsramme på 4 timer skoleeksamen. En økning av eksamenstiden fra 4 til 6 timer vil gjøre det mulig å lage eksamensoppgaver som i større grad kan prøve, og vurdere, studentenes kunnskaper i forhold til fagets - og begge emnenes - læringsutbytte og læringsmål. Det vil også gi studentene bedre tid til å få vist sine kunnskaper.

Forslag til vedtak:

Emnebeskrivelsen til JUS3555 Politi- og påtalerett endres i tråd med forslaget fra de emneansvarlige, med unntak av vurderingsformen, som fortsatt skal være en 4 timers digital skoleeksamen.

22.05.2026
INGVSTR

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 37/26
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

JUS3552 Kommersiell voldgift - endring i litteraturlisten

De emneansvarlige for JUS3552 Kommersiell voldgift ønsker å justere litteraturlisten i emnet:

Som en følge av justeringen av emnebeskrivelsen for JUS3552, ønsker vi å gjøre noen justeringer i pensum. Vi kommer også til å legge opp skriveoppgaven slik at studentene ikke lenger forventes å lese selvvalgt litteratur, uten at all litteratur i utgangspunktet er felles. Dette medfører at vi går fra cirka 850 sider felleslitteratur og 150 sider selvvalgt litteratur, til ca. 950 sider felleslitteratur.

Det vi ønsker å gjøre spesifikt er:

Utvide litteraturen om voldgift med ytterligere ett kapittel i pensumboken, kapittel 13 om lovvalg, som er en sentral problemstilling i voldgiftsretten, men også viktig for internasjonale kommersielle avtaler generelt.

Forholdet mellom domstoler og voldgift utvides med tre kapitler fra en bok om internasjonal voldgift som omhandler tematikken spesifikt. Vi har så langt manglet litteratur som omhandler dette, noe som har bidratt til å gjøre innholdet i emnet uoversiktlig. I tillegg ønsker vi å ta inn litteratur om ordre public-unntaket. Selv om litteraturen om sistnevnte tema omhandler Brussel I-forordningen, er den i aller høyeste grad relevant for voldgift. Kapitlet om prosessavtaler faller bort, fordi det ikke lenger er relevant.

Andre typer av voldgift tas regulering som gjelder mekling spesifikt ut til fordel for et kapittel om voldgiftslignende ordninger i norsk rett. Regulering av avtaler om mekling og forliksavtaler inngått under mekling diskuteres likevel fortsatt i Nylunds kapittel, som fortsatt er pensum. Dette vil gjøre det klart at mekling og andre alternativer til voldgift behandles først og fremst for å belyse voldgiftens egenart.

Litteraturen om internasjonale kommersielle tvister i domstolene faller bort.

Artikkelen om bruk av teknologi i norske og utenlandske domstoler blir byttet ut med to nyere artikler som omhandler bruk av KI i voldgiftssaker.

Vennlig hilsen

Anna Nylund og Knut Høivik

Emneansvarlige

Ny pensumliste:

Voldgift – ca 595 sider

Gary B. Born, *International Arbitration: Law and Practice*, 4th edn, Wolters Kluwer 2025, s. 1–120, 125-263, 279-333, 313-490 (465sider)

Borgar Høgetveit Berg (red.), *Voldgiftsloven med kommentarer*, tilgjengelig på rettsdata.no, særlig kommentarene til §§ 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 17, 22, 30 annet ledd, 32, 33, 36 annet ledd, 38, 39, 40 og 41. (ca. 110 sider)

Trevor Hartley, "Arbitration and the Brussels I Regulation—Before and After Brexit." *Journal of Private International Law* 17.1 (2021): 53-73. (21 sider)

Forholdet mellom voldgiftsretten og domstolen (137 sider)

De to første er nye:

Kröll, S. (Stefan M., Bjorklund, A. K., & Ferrari, F. (2023). *Cambridge Compendium of International Commercial and Investment Arbitration* (S. Kröll, Ed.). Cambridge University: kapittel 42 Role of State Courts in Supporting Arbitration (26 sider), Kap 43 Role of State Courts in Controlling Arbitration (29 sider), Kap 44 Interim Relief by State Courts (37 sider)

Ulrich Magnus, Brussels I Regulation – Commentary s. 853-872 – public policy- unntaket (20 sider)

Magne Strandberg, "Access to Evidence in US, Germany, and Norway", *Comparative Civil Procedure* (Woo/van Rhee red.), Edward Elgar 2025 (ca. 25 sider)

Voldgift og andre tvisteløsningsmetoder – 57 sider

Den tredje er ny:

Shirley Shipman m.fl., *Brown & Marriott's ADR Principles and Practice*, 4. utg., Sweet and Maxwell 2019, kapittel 2 s. 15–43 (19 sider)

Anna Nylund, "Agreements Related to Alternative Dispute Resolution", i Anna Nylund og Antonio Cabral (red.), *Shaping Civil Litigation Using Procedural Agreements*, Eleven 2024, s 85-101 (17 sider)

Magne Strandberg, *Prosessavtaler*, kapittel 6 skjønnsavtaler og forsikringskjønnsavtaler ca 21 sider.

Risikovurdering og kognitive fallgruver 78 sider

Heather Heavin og Michaela Keet, "A Spectrum of Tools to Support Litigation Risk Assessment: Promise and Limitations", *Canadian Journal of Law and Technology* Vol 15, nr. 2 2017, s. 265-292. (27 sider)

Randall Kiser, *Beyond Right and Wrong: The Power of Effective Decision Making for Attorneys*. Springer Verlag 2014. Kapittel 4 del II. "Psychological Attributes of Decision Errors" s. 89-140. (51 sider)

Advokatansvar – 14 sider

Nils Nygaard, *Skade og ansvar*, 6. utg., Universitetsforlaget 2007 s. 483-490 (8 sider)

Karoline Henriksen, "Profesjonsansvaret for advokater i lys av HR-2022-2010-A", *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og trygderett*, Vol 19 nr. 4, s. 180-185. (6 sider)

Digitalisering – 50 sider

Begge er nye

Marta Zamorska, " *Artificial Intelligence-supported Arbitral Awards*". *Yearbook of Private International Law vol XXIV*, 2023, s 193-214. (22 sider)

Hon. John G. Browning, «Robot Lawyers Don't Have Disciplinary Hearings—Real Lawyers Do: The Ethical Risks and Responses in Using Generative Artificial Intelligence», *Georgia State University Review* (2023) 917-955 (38 sider)

Innføringslitteratur

Den første er utvidet, den andre er ny

Peter Hay, *Advanced Introduction to Private International Law and Procedure*, 2nd edition, Elgar 2023 Side17-23, 24-35, 45-54, 56-90 og 110-137 (100 sider) (Forum selection clauses, Jurisdiction over persons and things, What law applies og Recognition and enforcement of foreign judgements)

Borgar Høgtveit Berg og Ola Ø. Nisja, *Voldgift i et nøtteskall*, 2. utgave, Gyldendal 2025.

Forslag til vedtak:

Litteraturlisten for JUS3552 Kommersiell voldgift endres i tråd med forslaget fra de emneansvarlige.

20.05.2026
INGVSTR

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 38/26
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

JUS2300 og JUS3500 EU and EEA Institutional Law and Policymaking - Endring av prøvingsform og adgang til emnene

---

De emneansvarlige for JUS2300 og JUS3500 EU and EEA Institutional Law and Policymaking ønsker en endring i prøvingsform i emnene, og en endring i hvilke studenter som har adgang til å ta emnet:

Som emneansvarlige for JUS2300 *EU and EEA Institutional Law and Policymaking (Bachelor)* og JUS3500 *EU and EEA Institutional Law and Policymaking (Master)* ønsker vi to endringer med virkning for kommende semester:

1. Endring av prøvingsform fra hjemmeeksamen til skoleeksamen med flervalgsoppgaver (multiple choice)
2. Lukking av begge emner for studenter som ikke tar minst ett annet EU/EØS-rettsemne på høstsemesteret

Bakgrunn

Både BA- og MA-varianten av *EU and EEA Institutional Law and Policymaking* er ment som introduksjonsemner for studenter som skal ta flere EU/EØS-rettslige valg- eller spesialemner. Emnene springer ut av en erkjennelse av at utvekslingsstudentene som fakultetet mottar, både på BA- og på MA-nivå, av høyst naturlige årsaker ikke har noen kjennskap til Norges særegne tilknytning til EU-retten før de kommer til oss. Det har også vist seg at mange av dem, og da særlig studenter som ikke er fra Europa, mangler grunnleggende kunnskaper i EU-rett. Dette var en ikke ubetydelig utfordring for undervisningen på de forskjellige engelskspråklige EU/EØS-emnene som fakultetet lenge har tilbudt (*Internal Market Law, Competition Law, State Aid Law, Public Procurement Law* etc.). Før opprettelsen av *EU and EEA Institutional Law and Policymaking* ble det gjort forsøk på å bøte på dette gjennom et tilbud til innreisende studenter om et «crashkurs» i generell EU/EØS-rett ved semesterstart, men dette var ingen god løsning verken for fakultetet (ingen studiepoengproduksjon) eller underviserne (ingen uttelling i undervisningsregnskapet).

Etableringen av de to variantene av *EU and EEA Institutional Law and Policymaking* som fullverdige emner på 10 studiepoeng har både muliggjort en grundig innføring i grunnleggende EU- og EØS-rett og gitt rom for at studentene også får en innføring i statsvitenskapelige perspektiver på europeiske integrasjon («law in context»).

Som en følge av emnenes samlede omfang (10 sp), undervisningsspråket (engelsk), pensum og de statsvitenskapelige perspektivene har vi ment at emnene bør være åpne for MAJUR-studenter, uten at uttellingen i studiepoeng avkortet som følge av JUS221 *Rettsstaten – statsrett, europarett og folkerett*. Det hører med i vurderingen at det er ønskelig at LLM-studentene tar MA-varianten av emnet på begynnelsen av

høstsemesteret, og at det vil være uheldig om de norske studentene på LLM-programmet ikke skulle få samme uttelling for emnet som de utenlandske LLM-studentene.

Samtidig er det ikke til å stikke under stol at introduksjons- eller gjenoppfriskningsformålet med kurset ikke harmonerer med muligheten MAJUR-studentene i dag har til å ta faget på BA- eller (og mest praktisk) MA-nivå som frittstående emne.

Endring av prøvingsform

Begge emner har i dag en todagers hjemmeeksamen som prøvingsform. For LLM-studentene på MA-varianten av emnet er vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått, mens det for alle andre gis bokstavkarakterer (A-F).

En forutsetning for å få gå opp til eksamen er bestått resultat på en flervalgsprøve (multiple-choice test).

I lys av utviklingen med stadig kraftigere KI-verktøy mener vi det ikke lenger er forsvarlig å fortsette med hjemmeeksamen som (eneste) prøvingsform. Emnets karakter av et innføringsemne gjør det i praksis umulig å lage en hjemmeeksamen som dagens KI-verktøy ikke vil kunne besvare rimelig greit.

Vårt forslag til ny prøvingsform er en kort skoleeksamen i form av en flervalgsprøve bestående av 40 spørsmål som skal svares på 90 (evt. 120) minutter. Det vil lages to prøver - en til BA-studentene, og en annen tilpasset MA-nivå.

Vi foreslår videre bokstavkarakter som vurderingsuttrykk for alle studentene som tar emnet på BA- og MA-nivå, bortsett fra LLM-studentene (se under). Grensen for bestått karakter (E) bør settes på 20% riktige svar. Karakterskalaen basert på antall riktige svar vil se slik ut:

A	B	C	D	E	F
33-40	27-32	20-26	13-19	8-12	0-7

For LLM-studentene ønsker vi å fortsette med bestått/ikke bestått på dette introduksjonsfaget. Bestått-grensen bør imidlertid settes høyere for disse, tilsvarende flervalgsprøvene som er gitt på kurset tidligere år (dvs 50%, tilsvarende minst 20 riktige svar på 40 spørsmål).

Utrekning av antall riktige svar er ellers en automatisert prosess i Inspira, som kvalitetssjekkes av sensor i etterkant – ofte samme dag eller dagen etter avgitt prøve.

Dersom SU ikke er beredt til å endre prøvingsformen til en flervalgsprøve med karakterer som vurderingsuttrykk for alle unntatt LLM-studentene foreslår vi en kort skoleeksamen på 4 timer.

Endring av opptaksreglene

Faget er obligatorisk for alle LLM-studentene.

For å unngå at *EU and EEA Institutional Law and Policymaking* tiltrekker seg andre studenter på utkikk etter antatt "lette" studiepoeng vil vi foreslå at emnet lukkes for

studenter som ikke velger minst ett annet EU/EØS-rettslig valgemne samme semester. For tiden er det kun to andre emner EU/EØS-emner som tilbys på høstsemesteret - Internal Market- og Public Procurement-kursene. Et slikt krav vil gjøre det mulig å opprettholde introduksjons-/gjenoppfriskningsformålet med faget, som et første (og viktig) ledd i videre faglig fordypning på området.

Dersom SU ikke er beredt til å lukke tilgangen til emnene som foreslått, vil vi subsidiært foreslå at MA-varianten lukkes helt for MAJUR og MAJUR2-studenter (samtidig som den selvfølgelig forblir åpen for alle LLM-studenter, inkludert de som også er MAJUR/MAJUR2-studenter).

Vi benytter samtidig anledningen til å oppfordre SU til å ta opp igjen planene om engelskspråklige «linjer» på 5. studieår i form av kombinasjoner av 3x10 engelskspråklige emner. Dersom dette gjennomføres, bør *EU and EEA Institutional Law and Policymaking* kunne inngå i en slik pakke, som opptakt til to materielle EU/EØS-emner som samlet gir fordypning tilsvarende de norske fordypningsemnene.

Dragefjellet 21. mai 2026

Halvard Haukeland Fredriksen og Christian Franklin

Emneansvarlige

Studiedekanens merknader

Studiedekan har forståelse for de emneansvarliges ønske om å endre prøvingsformen i emnene JUS2300 og JUS3500 EU and EEA Institutional Law and Policymaking. Det er lett å forstå de emneansvarliges betenkeligheter med å la hjemmeeksamen være prøvingsformen i et innføringsemne av denne typen ettersom slike oppgaver relativt lett vil kunne bestås ved hjelp av KI. De emneansvarlige ønsker å erstatte hjemmeeksamen med en flervalgsoppgave (multiple choice), og studiedekan anser en slik prøve som egnet i dette emnet. De emneansvarlige gir også en dekkende plan for hvordan prøven skal bygges opp, og for hvilke minstekrav som må være oppfylt for å få prøven bestått. Ettersom de administrative ressursene er begrensete, må de emneansvarlige være forberedte på å sette opp flervalgsprøven i Inspira.

Studiedekanan støtter også ønsket om å stenge emnene JUS2300 og JUS3500 EU and EEA Institutional Law and Policymaking for andre studenter enn de som også tar minst ett annet emne innenfor EU/EØS-rett samme semester. Studiedekan viser til de emneansvarliges begrunnelse for dette, og anser den som dekkende.

Studiedekan noterer seg de emneansvarliges oppfordring til SU om å revitalisere tidligere planer om å etablere engelskspråklige linjer eller pakker som medfører at et helt semester av 5. studieår kan dekkes av bestemte kombinasjoner av emner på 10 studiepoeng. Studiedekan vil understreke at det vil medføre en slik endring av strukturen for 5. studieår at det krever en god del utredningsarbeid og en prosess som inkluderer mange ved fakultet. Det er ikke realistisk å få gjennomført en slik endring for studieåret 2026/27, men studiedekan vil ikke utelukke at en slik endring kan gjennomføres på litt lengre sikt.

Forslag til vedtak:

1. Prøvingsformen i emnene JUS2300 og JUS3500 EU and EEA Institutional Law and Policymaking endres fra hjemmeeksamen til skoleeksamen med flervalgsoppgaver (multiple choice).
2. Emnene JUS2300 og JUS3500 EU and EEA Institutional Law and Policymaking stenges for studenter som ikke tar minst ett annet EU/EØS-rettsemne samme semester.

26.05.2026
INGVSTR

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 39/26
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

JUS346 Rettergang - Endring av emneansvar og litteraturliste

JUS346 Rettergang – forslag til endringer

Det foreslås det to endringer i emnet JUS346 Rettergang med virkning fra studieåret 2026/2027. Forslagene bes behandlet av Studieutvalget på møtet den 3. juni.

Emneansvar

Fra studieåret 2014/2015 har professorene Ørnulf Øyen og Magne Strandberg normalt vært emneansvarlig i JUS242 / JUS346 Rettergang. Fra august 2025 ble Strandberg visedekan med ansvar for studiesaker, og trådte da ut som emneansvarlig. For å ha to emneansvarlige studieåret 2026/2027 foreslås det at professor Camilla Bernt trer inn som emneansvarlig ved siden av Øyen. Hun har sagt seg villig. Øyen og Bernt avtaler seg imellom den nærmere ansvarsdelingen når det gjelder arbeidsoppgaver.

Forslag:

1. Professor Camilla Bernt trer fra 1. august 2026 inn som emneansvarlig i JUS346 Rettergang ved siden av professor Ørnulf Øyen.

Pensumlitteratur i straffeprosess

Pensum i straffeprosessdelen av emnet er i dag Ørnulf Øyen, Straffeprosess, 3. utgave, Fagbokforlaget 2022. Hele boka er pensum. I begynnelsen av juni utkommer 4. utgave av boka, se [Straffeprosess | Fagbokforlaget](#). Jeg foreslår at 4. utgave erstatter 3. utgave som pensum. I den grad jeg er inhabil til å fremme forslaget, anmodes studiedekan Strandberg om å fremme forslaget.

4. utgave har et noe større omfang enn 3. utgave. Økningen er på ca. 10 %. Men det er noe overlapp mellom denne boka og pensumboka i sivilprosess, ikke minst når det gjelder omtalen av domstolsystemet, dommere, saksbehandlingen i domstolene og bevisretten i domstolene.

Det kan eventuelt vedtas at punkt 11.3.3 og 11.3.4 om ransaking og kapittel 41 om erstatning for saksomkostninger og uberettiget forfølgning ikke er pensum:

De to underpunktene om ransaking (6 sider) er nye i 4. utgave og de er først og fremst tatt inn av hensyn til studenter ved studiesteder der ransaking er særskilt fremhevet i emnebeskrivelsen. Samtidig er temaet ransaking praktisk viktig og omtalen av reglene relativt kortfattet. Studentene skal ifølge emnebeskrivelsen dessuten «kunne redegjøre for hovedtrekkene i regelverket om» bl.a. «bruk av tvangsmidler», noe som også omfatter reglene om ransaking. Samlet sett er det derfor neppe grunn til å ta ut punkt 11.3.3 og 11.3.4.

Kapittel 41 om erstatning for saksomkostninger mv. (4 sider i 3. utgave) er pensum i dag. Men temaet ikke nevnt i emnebeskrivelsen. Og fremstillingen er litt utvidet i 4. utgave (5 sider).

Forslag:

2. I straffeprosessdelen av emnet JUS346 Rettergang endres pensum til Ørnulf Øyen, Straffeprosess, 4. utgave, Fagbokforlaget 2026. Hele boka er pensum (unntatt kapittel 41).

Vennlig hilsen

Ørnulf Øyen
Emneansvarlig JUS346 Rettergang

Forslag til vedtak:

1. Professor Camilla Bernt trer fra 1. august 2026 inn som emneansvarlig i JUS346 Rettergang ved siden av professor Ørnulf Øyen.
2. I straffeprosessdelen av emnet JUS346 Rettergang endres pensum til Ørnulf Øyen, Straffeprosess, 4. utgave, Fagbokforlaget 2026. Hele boka er pensum (unntatt kapittel 41).

21.05.2026
INGVSTR

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 40/26
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

Søknad om studiekvalitetsmidler - JUS100-1 og JUS212-1

Fakultetsstyret vedtok i styresak 111/23 at studieutvalget disponerer en årlig pott på 250 undervisningstimer som kan tildeles emneansvarlige som ønsker å løfte kvaliteten på undervisningstilbudet. Søknader om inntil 20 undervisningstimer kan innvilges av studiedekanen på fullmakt, som må orientere studieutvalget etterkant. Det kan bare bevilges timer til engangstiltak, ikke permanent oppjustering av undervisningsressursene i et emne. Studieutvalget disponerer også en pott på 100.000 kr. som kan søkes på av alle fast ansatte til aktiviteter som bidrar til å heve egen undervisningskompetanse og/eller tilrettelegger for samarbeid og erfaringsutveksling om undervisning.

Studieutvalget har hittil i 2026 ikke mottatt søknader om studiekvalitetsmidler.

Synne Sæther Mæhle har sendt følgende søknad om studiekvalitetsmidler på vegne av de emneansvarlige for JUS100-1 Juridisk argumentasjon i rettsstaten og JUS212-1 Avtalerett:

Søknad om studiekvalitetsmidler til øvingsoppgaven på JUS100-1 i samarbeid med JUS212-1

Emnene JUS100-1 og JUS212-1 har ansvar for å samarbeide om en øvingsoppgave som skal gi studentene på første semester, første studieår, trening i sjangeren praktikumsbesvarelse. Vi viser til SU-sak 13/25 for begrunnelsen for et samkjørt læringsopplegg rundt denne øvingsoppgaven: Da bevilget SU 50 timer fra studiekvalitetspotten til utarbeiding av øvingsoppgave og veileder til arbeidsgruppelederne.

Erfaringene fra referansegruppemøtene fra høst 2025 er at læringsopplegget i det store og hele fungerer bra, men også at oppgaven bør omhandle spørsmålet om når en avtale kan anses inngått etter avtalelovens modell, noe som samtidig innebærer at studentene trenes i lovtolkning. Tilbakemeldingene fra arbeidsgruppelederne høsten 2025 tyder også på at førsteårsstudentene vil dra nytte av en øvingsoppgave som tar opp dette avtalerettslige grunnspørsmålet, samtidig som de får enda mer opplæring i grunnleggende lovtolkning. Det vises særlig til at førsteårsstudentene nå ikke får den treningen i lovtolkning som Familie- og arverettsemnet ga tidligere.

For å videreføre studiekvalitetsarbeidet på første studieårsordningen fra 25/26 ønsker derfor vi emneansvarlige på JUS100-1 og JUS212-1 å utarbeide en ny oppgavetekst med tilhørende veileder til arbeidsgruppelederne. Maria Vea Lund har sagt seg villig til å ta på seg dette arbeidet – i tillegg til å stå for informasjonsmøte for

arbeidsgruppelederne om øvingsoppgaven. En øvingsoppgave som beskrevet ovenfor fordrer også en justering av oppgavesettet på JUS212-1.

Vi søker derfor SU om inntil 40 timer til Veia Lund for dette arbeidet.

Forslag til vedtak:

Maria Veia Lund innvilges 40 undervisningstimer fra studieutvalgets studiekvalitetsmidler til utforming av oppgavetekst og veiledning til arbeidsgruppelederne til felles øvingsoppgave for JUS100-1 og JUS212-1.

26.05.2026
INGVSTR

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 41/26
Møtedato: 03.06.2026
Journalnummer: 2026/219

Endring i emnebeskrivelsen for JUS390 og JUS392 Masteroppgåve

---

Administrasjonen opplever en økende pågang av henvendelser og tilretteleggingsøknader knyttet til utsatt frist for masteroppgaven. En stor andel av søknadene gjelder studenter som ønsker å utsette innleveringen til påfølgende semester, men det er også en del søknader om individuell utsatt frist i inneværende semester.

Et av læringsmålene i emnet JUS390 og JUS392 Masteroppgåve er å kunne «planlegge og gjennomføre eit større juridisk arbeid innan ein gitt frist». Administrasjonen og emneansvarlig ser, som følge av den økningen i antall søknader om individuell utsatt frist, et behov for å tydeliggjøre dette læringsmålet i emnebeskrivelsen.

En betydelig andel studenter vil kunne oppleve sykdom eller andre forhold som medfører redusert progresjon eller fravær i deler av skriveperioden. Det er vanlig at slike situasjoner kan oppstå i løpet av en lengre skriveperiode, og studentene må derfor være i stand til å planlegge skriveperioden ut fra at sykdom eller annet fravær kan inntreffe. Det er derfor viktig å skille mellom forhold som kan gi grunnlag for tilrettelegging etter uhl. §§ 10-5 og 10-6, og alminnelige sykdomsforhold. Studenter med et dokumentert tilretteleggingsbehov må søke om dette så tidlig som mulig, slik at fakultetet kan vurdere søknaden og hvilket tilretteleggingstiltak som er best egnet til å ivareta formålet med tilretteleggingen. En rett til tilrettelegging etter uhl. §§ 10-5 og 10-6 betyr ikke at man nødvendigvis har krav på det tilretteleggingstiltaket man søker om. Fakultetet må gjøre en skjønnsmessig vurdering av tilretteleggingstiltak, og kan velge mellom ulike tiltak så lenge det oppnår formålet med tilretteleggingen. For studenter som ikke kan levere oppgaven innen angitt frist, er det primære tilretteleggingstiltaket å levere oppgaven i påfølgende semester.

Administrasjonen og emneansvarlig ønsker derfor å tydeliggjøre dette i emnebeskrivelsen, både for å sikre at studentene er bedre informert om læringsmål og tilretteleggingstilbud.

“Vurderingsformer”

For innlevering av oppgåva gjeld følgjande innleveringsfristar:

- *Skribesemester haust: 10. desember.*
- *Skribesemester vår: 10. mai.*

Det foreslås å legge til følgende avsnitt under siste kulepunkt:

Eit av læringsmåla i emnet er at studenten etter gjennomført masteroppgåve skal kunne «planlegge og gjennomføre eit større juridisk arbeid innan ein gitt frist». Dette føreset at ein tar høgde for at sjukdom eller andre forhold kan medføre fravær eller redusert arbeidskapasitet i løpet av skriveperioden. Dersom ein meiner å ha krav på tilrettelegging etter uhl. §§ 10-5 og 10-6, er det viktig at ein søker om dette så tidleg som mogleg. Dersom ein ikkje leverer innan fristen, kan ein søkje om å få levere masteroppgåva påfølgjande semester.

Forslag til vedtak:

Emnebeskrivelsen i JUS390 og JUS392 Masteroppgåve endres slik at følgende legges til under "Vurderingsformer":

Eit av læringsmåla i emnet er at studenten etter gjennomført masteroppgåve skal kunne «planlegge og gjennomføre eit større juridisk arbeid innan ein gitt frist». Dette føreset at ein tar høgde for at sjukdom eller andre forhold kan medføre fråvær eller redusert arbeidskapasitet i løpet av skriveperioden. Dersom ein meiner å ha krav på tilrettelegging etter uhl. §§ 10-5 og 10-6, er det viktig at ein søker om dette så tidleg som mogleg. Dersom ein ikkje leverer innan fristen, kan ein søkje om å få levere masteroppgåva påfølgjande semester.

22.05.2026

LA/EK